

“BİR UMUT ARIYORUZ.”

ADİYAMAN GENÇLERİNİN
DEPREM SONRASI İHTİYAÇLARI

 DAYANIŞMA
İNSANLARI

Bu çalışma Kahta Değişim Meclisi Derneği ve Sürdürülebilir Kalkınma için Yenilikçi Çözümler Derneği ortaklığında gerçekleştirilmiştir

Hazırlayan

Mehmet İLHANLI

Yayına Hazırlayan

Tuna Semir AKPINAR

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I GİRİŞ	1
BÖLÜM II KURUMSAL ÇERÇEVE	3
2.1 GENÇLİK NEDİR?	3
2.2 AFET NEDİR?	4
2.3 GENÇ KATILIMCI AFET YÖNETİMİ	5
BÖLÜM III - METODOLOJİ	8
3.1 HAZIRLIK EVRESİ	8
3.2 NİCEL ARAŞTIRMA EVRESİ	8
3.3 NİTEL ARAŞTIRMA EVRESİ	8
BÖLÜM IV - DEMOGRAFİ	10
BÖLÜM V - GENÇLER, ADIYAMAN VE 6 ŞUBAT DEPREMLERİ	13
BÖLÜM VI - GENÇLERİN AFETE VE AFET YÖNETİMİNE BAKIŞI	16
BÖLÜM VII - GENÇLERİN İHTİYAÇLARI	20
7.1 GENEL GÖRÜNÜM	20
7.2 SOSYAL İHTİYAÇLAR	23
7.3 EKONOMİK İHTİYAÇLAR	28
7.4 EĞİTİM İHTİYAÇLARI	31
7.5 SAĞLIK İHTİYAÇLARI	34
7.6 PSİKOLOJİK İHTİYAÇLAR	38
7.7 SİYASAL VE HUKUKİ İHTİYAÇLAR	42
BÖLÜM VIII - GELECEKTEN BEKLENTİLER	45
BÖLÜM IX - SONUÇ VE ÖNERİLER	51
KAYNAKÇA	54

Yönetici Özeti ve Teşekkür

Tarihimizin en acı günlerinden birine, ülkece 6 Şubat 2023'te, saat 04.17'de uyandık. Merkez üssü Kahramanmaraş olan depremlerle yaşanan yıkım, tüm ülkeyi yoğun bir yas ile kaplamış, tarifi güç bir acıyı 6 Şubat tarihine tanıklık eden ve hisleri olan herkesin içine doldurmuştu. Tarifi her ne kadar güç de olsa, bu hislerin kendisi ile ne yapacağını bilmese de bu acıyı hisseden herkes, kendi şartları ve imkânları dahilinde felakete müdahale ve yardım için seferber olmuş, seferberlik ve dayanışma hali ülke sınırlarını da aşarak tüm dünyaya yayılmıştı. Neyle karşı karşıya olduğunu bilmeden yola çıkan yüzlerce gönüllü, kendi şehrinden yutkunarak koli hazırlayan milyonlar, maden işçileri, tır şoförleri, yurt dışından gelen arama-kurtarma ekipleri, daha adını sayamadığımız birçokları, Proteo ve onun gibi patili dostlarımız... Hissedebilen herkesin, her şeyiyle yetmeye çalıştığı bir felakete mücadele sürecini başlattılar.

Meydana gelen deprem felaketinin boyutunu, tüm yönleri ile yıkımın kendisini anlama çalışması bugün felaketin etkileri ve mücadele çalışmaları gibi halen devam etmekte...

Bu anlamlandırma çalışması ve depremin yıkıcı etkilerini en hızlı, en uygun biçimde çözmek için; Adıyaman'da depremin ikinci günü bir yardım deposunda bir araya gelen, dayanışmanın verdiği güçle faaliyet gösteren bir grup genç ve sivil toplum gönüllüsü sürdürdükleri çalışmalarını daha sistemli bir biçimde ilerletmek, örgütlü bir biçimde hareket etmek hususunda karar kılarak gençlerin öncülüğünde Dayanışma İnsanları Derneği'ni kurdular.

Belirtilen durumların ışığında hazırlanan bu çalışma, Türkiye Yerel STK İnsani Forumu desteğiyle Dayanışma İnsanları Derneği öncülüğünde, Kahta Değişim Meclisi Derneği ve Sürdürülebilir Kalkınma için Yenilikçi Çözümler Derneği ortaklığında Adıyaman'da deprem sonrasında yaşayan gençlerin durumunu, ihtiyaçlarını ve taleplerini bizzat kendilerinden dinleyerek kayıt altına alma ve sorumlulara kategorik bir biçimde ulaştırmak için hazırlanmıştır.

Toplumsal olayların tam göbeğinde olsalar da gençlik kimlikleri görmezden gelinen bu çok yönlü grubun, şehrin ana öznelerinden birisi olduğunu, yapabilecekleri ile birlikte farklı farklı gereksinimlerinin de bulunduğunu hatırlatma sorumluluğu ile hazırlanan bu rapor Adıyaman ve deprem bölgesindeki gençlerin ihtiyaçlarını anlamlandırma için bir adım niteliği taşıması arzulanmaktadır.

Yoğun emek ve mesai neticesinde hazırlanan bu raporun ortaya çıkmasına ve araştırma sürecine büyük destek veren dostlarımız ve kıymetli hocalarımız; Demet Lüküslü, Emine Uçak Erdoğan, Ulaş Tol, Reha Ruhavioğlu, Tuba Emiroğlu ve Yusuf Akdağ ile editöryel süreçte her daim yanımızda olan Hatice Hüma'ya teşekkürü bir borç biliriz.

Depremde kaybettiğimiz tüm canlarımıza saygı ve özlemlerle.

GİRİŞ

6 Şubat Depremlerinden bu yana yaklaşık 16 ay geçti. Asrın Felaketi olarak adlandırılan bu facia, binlerce insanın hayatını kaybetmesine, yaralanmasına ve evsiz kalmasına sebep oldu. Gidenlerin, kalanların ve yıkılan şehirlerin hikayeleri haftalarca basın yayın yoluyla tüm dünyanın odak noktası oldu. Fakat geçtiğimiz bu 16 ayın ardından depremin geride kalanlar üzerinde yol açtığı maddi ve manevi zorluklar etkisini kaybetmeden devam etmekte; depremzedeler farklı kurumların destekleriyle ve bireysel dayanışma metotlarıyla bir yandan kaybettikleri sevdiklerinin yasını tutarken bir yandan da yaşadıkları büyük hasarı geride bırakmak için mücadele etmekte; ve hayati önem taşıyan temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır.

Depremi yaşayan insanlar için barınma, beslenme, giyim, hijyen ürünleri gibi temel ihtiyaçlara kolayca erişebilmek, afet sırasında ve sonrasında "normal hayat"a dair bir hatırlatıcı olmaktadır. Temel ihtiyaçlara kolay erişim aynı zamanda maddi ve manevi olarak ciddi bir yıkım yaşamış bu insanların hayatta kalmaya dair endişelerini azaltmakta ve iyileşme sürecinin hızlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Fakat, farklı grupların ve toplulukların temel ihtiyaçlara erişimi deprem ve sonrasındaki süreçlerde farklılık gösterebilmektedir. Ne yazık ki, normal zamanlarda toplumların tecrübe ettikleri etnik, dinsel ve cinsel kimliğe yönelik ayrımcılıklar ve ön yargılar hem afet zamanlarında hem de afet yönetimi süreçlerinde daha görünür olabilmektedir. Bunların neticesinde bazı gruplar, sahip oldukları dezavantajlardan dolayı diğer gruplara göre doğal afetlerden ve neticelerinden daha fazla etkilenebilmektedir.

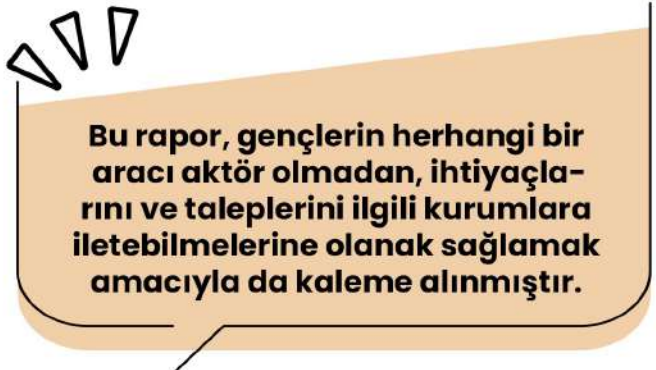
Bu raporun konusu olan gençler, kadınlar ve çocuklarla birlikte, afetlerden en çok etkilenen demografik gruplardan bir tanesidir. Gençlerin, gençlik dönemini sağlıklı bir şekilde geride bırakarak yetişkin hayata geçebilmesi için ihtiyaç duydukları temel gereksinimler vardır. Afet ve kriz anlarında bu ihtiyaçlara erişim zorlaşmaktadır. Dolayısıyla, gençlerin tecrübe ettiği geçiş süreci çeşitli açılardan duraksayabilmekte ve yetişkin hayatın getirdiği, bireyleri başarılı olmak için teşvik eden/özendirici fırsatları elde etme şansları azalmaktadır. Ayrıca, bu tarz kriz an-

larında gençlerin ihtiyaçları otoriteler tarafından kolaylıkla göz ardı edilebilmekte ve farklı gruplar önceliklendirilmektedir. Zira, gençler otoriteler tarafından temel ihtiyaçları ebeveynleri tarafından karşılanabilecek pasif ve bağımlı aktörler olarak ele alınmaktadır.

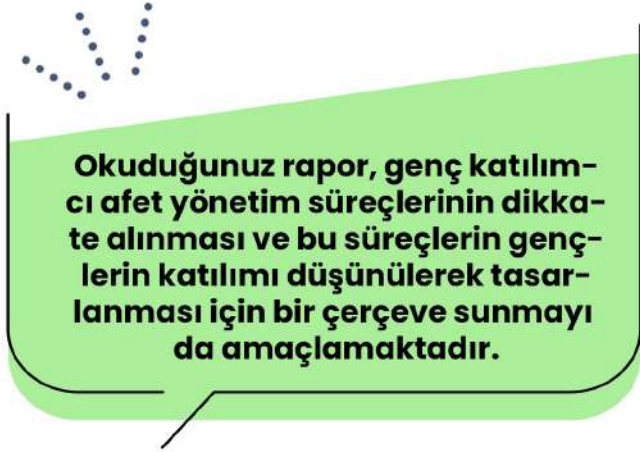
Raporun birincil hedefi gençlerin deprem sırasında ve sonrasında tecrübe ettiklerini paylaşabilecekleri bir platform yaratmaktır.

Okuduğunuz bu rapor, üç temel araştırma hedefi baz alınarak yazılmıştır. Raporun birincil hedefi gençlerin deprem sırasında ve sonrasında tecrübe ettiklerini paylaşabilecekleri bir platform yaratmaktır. Gençler, hem toplumun bir parçası olarak hem de bağımsız bireyler olarak, afet sonrası dönemde toplumun geri kalanına göre daha farklı tecrübeler yaşayabilmekte ve baş etmeleri gereken farklı zorluklarla karşılaşabilmektedirler. Dolayısıyla, tecrübelerini paylaşabilecekleri, taleplerini dile getirebilecekleri ve seslerini duyurabilecekleri bir platforma gereksinim duymaktadırlar. İkincisi, gençler, yukarıda da değinildiği gibi genellikle bakıma muhtaç, pasif ve tecrübesiz aktörler olarak tanımlanmaktadır. İhtiyaçlarının da bakımlarını üstlenebilen aktörler tarafından karşılanması beklenmektedir. Bu sebeple, ihtiyaçlarına ancak bir diğer aktörün aracılığıyla ulaşabilmektedir.

Bu rapor, gençlerin herhangi bir aracı aktör olmadan, ihtiyaçlarını ve taleplerini ilgili kurumlara iletebilmelerine olanak sağlamak amacıyla da kaleme alınmıştır.

Son olarak, bu rapor, afet öncesi, esnası ve sonrası süreçleri kapsayan afet yönetim süreçlerinde deneyimleri, ihtiyaçları ve talepleri göz ardı edilen gençlerin afet yönetimine katılımlarını arttırmayı, bu konuda kamuoyunda gündem oluşturmayı amaçlamaktadır. Gençler, sahip oldukları deneyimler, getirdikleri farklı bakış açıları ve yenilikçi çözümler sayesinde afet yönetim süreçlerine olumlu katkılar sunabilmektedir.

Araştırmanın saha çalışması Mayıs 2024 tarihinde Adıyaman'da gerçekleştirilmiştir ve sadece Adıyaman'da yaşayan gençleri kapsamaktadır. Adıyaman, sahip olduğu dezavantajlar nedeniyle depremden en çok etkilenen şehirlerin başında gelmektedir. Dolayısıyla, Adıyamanlı gençlerin ihtiyaçları ve taleplerini gündemleştirmek doğrudan şehirdeki afet yönetimine dair güçlü tespitler sunacaktır. Bu doğrultuda, rapor 9 farklı bölümden oluşmaktadır.

Raporun giriş bölümüne müteakiben ikinci bölümde çalışmanın kavramsal çerçevesi sunulmaktadır. Bu bölümde, gençlik, afet ve genç katılımcı afet yönetimi kavramları açıklanmaktadır.

Üçüncü bölümde, araştırmanın ve saha çalışmasının metodolojisine yer verilmiştir. Nitel ve nicel araştırma metodlarını da içeren karma bir metodolojiyi uygulayan araştırma, aynı zamanda genç odaklı bir yöntemle geliştirilmiştir.

Raporun dördüncü bölümünde, araştırmaya katılan gençlerin demografik bilgilerine ait istatistikler sunulmaktadır. Araştırma, Adıyaman'da yaşayan 18-29 yaş arası gençleri

kapsamaktadır. Raporun bu bölümünde katılımcı gençlere dair çeşitli bilgiler paylaşılmaktadır.

Beşinci bölümde, 6 Şubat Depremlerinin gençler üzerindeki etkisi analiz edilmektedir. Bu noktada, depremin ne tür bir etkisi olduğu bulgularla ortaya konmaktadır.

Altıncı bölümde, gençlerin deprem sırasında ve sonrasında tatbik edilen afet yönetimine dair görüşleri verilmektedir. Özellikle, gençlerin afet yönetimine katılımı ve farklı aktör ve kurumların afet yönetim çalışmalarına dair görüşleri analiz edilmektedir.

Yedinci bölüm, gençlerin deprem sonrası ihtiyaçlarına odaklanmaktadır. Bu kapsamda, depremden bu yana gençlerin gereksinim duyduğu sosyal, ekonomik, sağlık, psikoloji, eğitim ve siyasal ihtiyaçlar kapsamlı bir şekilde ele alınmaktadır.

Bir sonraki bölümde, gençlerin gelecek tahayyülleri paylaşılmaktadır. Özellikle, 6 Şubat depremlerinin neden olduğu can kaybı ve hasar düşünüldüğünde, gençlerin afet ve sonrasında yaşadıkları deneyimlerini baz alarak inşa ettikleri gelecek tahayyülü çok önemlidir. Zira, bu tarz afetler gençlerde duygusal ve ruhsal değişimlere neden olabilmekte ve onları olumsuz etkileyebilmektedir. Bu kapsamda dokuzuncu bölüm, gençlerin gelecek perspektiflerini sunarak, ilerleyen dönemlerde gençlerin hayatlarını iyileştirmek için alınabilecek önlemlerin somutlaştırılmasına yardımcı olmaktadır.

Raporun son bölümde ise, araştırma ve saha çalışmasının bulguları ve amacı özetlenmektedir. Ayrıca, gençlerin ihtiyaçlarının giderilebilmesine destek olmak, olası afetlerin etkisini azaltabilmek ve gençleri kapsayan afet yönetim süreçlerinin oluşmasına katkı sunmak amacıyla, bizzat gençlerin deneyimlerine ve taleplerine dayanan bulgulardan yola çıkarak, çeşitli öneriler paylaşılmaktadır.

BÖLÜM II – KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Gençlik Nedir?

Gençlik, tarih boyunca farklı şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Özellikle, 20. yüzyılda genç nüfus üzerine yapılan araştırmaların artmasıyla birlikte çeşitli gençlik tanımları ortaya çıkmıştır. Çocukluk ve yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olarak ifade edilen gençlik, Aries'e (1962) göre 17. yüzyıldan önce var olmayan bir kavramdı. Bu yüzyılda kentleşmenin artmasıyla beraber modern Avrupa'nın ortaya çıkması ve 18. yüzyılda onu takip eden Sanayi Devrimiyle beraber işgücüne ihtiyaç duyulması gençliğin de ayrı bir demografik grup olarak ele alınmasına sebebiyet vermiştir (Gillis, 1974; Lüküslü, 2005). Yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyal olaylar neticesinde günümüze kadar gençlik kavramı için farklı biyolojik, sosyolojik ve politik tanımlar ortaya çıkmıştır.

Gençliğin biyolojik tanımı genellikle ergenliğin bitişi etrafında şekillenmektedir (bkz. Friedmann 1971). Buna göre, gençler, hormonal değişimler sonucu, çocukluğu geride bırakmış fakat yetişkinliğin getirdiği sorumlulukları ve görevleri yerine getirebilecek akli ve fiziki yeterliliğe sahip olmayan kişilerdir. Bu biyolojik tanım, zaman içerisinde gençliğin bir yaş temelli demografik grup olarak ele alınmasına ve kategorize edilmesine sebebiyet vermiştir. Uluslararası örgütlerden, yerel belediyelere kadar birçok siyasi yapı, gençleri yaş temelli gruplar olarak ele almaktadır. Zira, yaşa dayalı gençlik tanımı, yapılan istatistiksel çalışmaları da kolaylaştırmaktadır. Bu tanımlamanın yasal bir bağlayıcılığının olmadığını; kurumdan kuruma değiştiğini göz önünde bulundurmak oldukça önemlidir. Hatta, Birleşmiş Milletlerin alt kurumlarında da yaşa dayalı gençlik tanımlarının farklılık gösterdiği görülmektedir.

Birleşmiş Milletlerin birçok çalışmasında gençler 15-24 yaş aralığında ele alınırken, Birleşmiş Millet Güvenlik Konseyi'nin Gençlik, Barış ve Güvenlik Gündemi kapsamında gençler, 18-29 yaş aralığında bulunan demografik grup olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de de gençler 15-24 yaş aralığındaki bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Yaş temelli gençlik tanımları her ne kadar nicel veri açısından araştırma süreçlerini kolaylaştır- sa da birçok sınırlılığı ve sorunu da beraberinde getirmektedir. En temel sorun, bu tarz tanımların gençleri homojen bir grup olarak ele almasıdır. Bu tanıma göre, gençler, aynı zaman dilimlerinde doğdukları için tek bir grup olarak ele alınmaktadır. Marcus (1955) ve diğer araştırmacıların gençleri homojen bir grup olarak ele alma savına Bourdieu (1993) karşı çıkmaktadır. Ona göre "gençlik sadece bir kelimedir" ve çeşitli sosyo-ekonomik sınıflara ait farklı gençlik halleri vardır.

Gençlik deneyimlerini çeşitlendiren temel dinamikler sadece sınıfsal farklılıklarla açıklanamaz. Gençler, doğum yeri, cinsiyet, din, ırk gibi etkenler sebebiyle de birbirinden ayrılan gençlik deneyimleri yaşamaktadır. Dolayısıyla, gençliğin ne ifade ettiği, coğrafyadan coğrafyaya, toplumdan topluma değişiklik göstermekte; kavramın biyolojik tanımından ziyade sosyolojik tanımını zorunlu kılmaktadır.

Bu rapor gençlik kavramından bahsederken gençliğin yaşa dayalı biyolojik tanımından ziyade genç nüfusun deneyimlerini etkileyen farklı coğrafi, siyasi, sosyal ve ekonomik koşulları göz önünde bulunduran sosyolojik tanımını esas alır.

Gençlik, en basit tanımıyla, sosyal olarak inşa edilmiş bir kavramdır (Jones, 2009). Bireylerin, çocukluktan gençliğe ya da gençlikten yetişkinliğe geçtiği dönem her coğrafyada ya da kültürde aynı döneme tekabül etmez (Honwana & De Boeck 2005). Dolayısıyla, gençlik farklı toplumlarda, kültürel ve sosyal değişkenlere bağlı olarak, farklı şekillerde inşa edilmektedir. Örneğin, çocuk yaşta evliliği kültürel bir kod olarak normalleştiren bir toplumda yetişen bir genç ile sosyo-ekonomik imtiyazlara sahip bir toplumda büyüyen bir gencin deneyimleri farklı olmaktadır. Bunun neticesinde, toplumun genç bireye yüklediği sorumluluklar ve mevzubahis bireyin toplumdan bekledikleri de aynı olmamaktadır.

Gençliğin bir sosyal inşa sürecinden sonra ortaya çıkması bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. En temel sorunlardan birisi bu inşa sürecini kimin başlattığıdır. Bir diğer deyişle, buradaki soru gençliğin, öznenin kendisi tarafından mı yoksa 'genç olmayan aktörler' tarafından mı inşa edildiğidir. Gençler, büyüme sürecinde aile, okul ve devlet gibi farklı kurum ve aktörlerle etkileşim halinde olurlar (*Wyn & White 1997*). Bu kurumlar, genellikle 'dışarıdan bir göz' olarak hâkim ideoloji çerçevesinde bir gençlik tanımı geliştirir (*Wyn & White 1997*) ve bu tanımla uyumlu bir gençlik tahayyülü çizerler.

Yukarıda bahsi geçen aile, okul ve devlet gibi mekanizmalar, gençleri genellikle ya 'problem yaratanlar' ya da 'pasif aktörler' olarak görmektedir. Bu kurumlara göre gençler problem yaratma kapasitesi olan, dolayısıyla kontrol altında tutulması gereken bireylerdir. Gençlere, dışarıdan ve yukarıdan bakan bu kurumlar gençleri problemlilik olarak etiketler ve şiddetin, çatışmanın ve krizlerin potansiyel paydaşları olarak görürler (*Honwana & De Boeck 2005*). Bununla beraber, bu kurumlar ve aktörler, genellikle gençleri pasif aktörler olarak da ele alırlar. Bu bakış açısına göre, gençler korunmaya muhtaç, masum, savunmasız ve olgunlaşmamış bireylerdir (*Honwana & De Boeck 2005*). Kentel (*2005*) bu durumu şöyle açıklamaktadır: "gençlerden bahsederken, 'özne' olunmasına izin verilmeyen, öznelliği kabul edilmeyen gençlerin sıkışmışlığının hikayesinin de olduğunu bilmek gerekiyor."

Toplumda otoritesi kabul edilmiş bu kurumların kendi üstenci bakışlarıyla inşa ettikleri ve özne olarak görmedikleri genç nüfus, bireysel yaşamlarına ve deneyimlerine dayanarak kendi gençlik kimliklerini inşa etmeye ve öznelliklerini geri kazanmaya çalışmaktadır. Zira, gençler bu kurumların iddia ettiği gibi pasif, sorumsuz, yetersiz ve korunmaya muhtaç kişiler değildir. Aksine, gençler kendilerini ve içinde yaşadıkları toplumu değiştirip dönüştüren, toplumsal ve siyasal gelişmelerin merkezinde konumlanan aktif aktörlerdir. Burada dikkat edilmesi gereken temel husus, gençlere dair beklentiler ve sorumluluklar ikiliğinde nasıl bir dengenin kurulduğudur. Gençler "göreceli otonomi"ye sahip bireyler olarak ne tamamen bağımsızdırlar ne de tamamen bağımlıdırlar (*Bayat & Herrera, 2010*). Dolayısıyla, gençler belli beklentileri

karşılatabilen fakat yetişkin hayatın gerektirdiği sorumluluklara da haiz olmayan bir gruptur.

Bu çalışmada, gençler aynı dönemde doğmaktan ötürü benzerlikler; çeşitli bağlamda ve şartlarda doğup büyüdükleri için de farklılıklar barındıran bir grup olarak tanımlanmaktadır (*bknz. Lüküslü 2013*). Ayrıca, bu çalışmada Honwana ve De Boeck'in (*2005*) tanımını baz alarak gençler "öncül-yetişkinler" ya da "geleceğin varlıkları" olarak değil, "andaki varlıklar" olarak kabul edilmektedir.

Gençler, tıpkı Türkiye'de 6 Şubat 2023'te yaşanan deprem felaketinde ve 2023 Gazze Savaşı sonrası dünyaya yayılan savaş karşıtı kampüs eylemlerinde görüldüğü gibi kriz anlarında sorumluluk almaktan çekinmeyen, toplumsal ve siyasal süreçlerde aktif rol alan etkin aktörlerdir.

2.2. Afet Nedir?

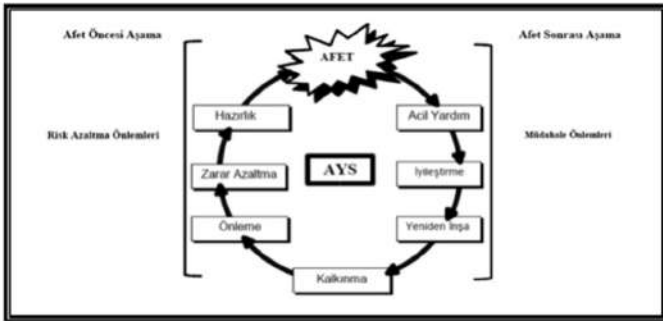
Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi'ne (*2023*) göre afet, can, ekonomi, çevre ve eşya kaybına sebebiyet veren ve belli bir ölçüde toplumların işleyişini bozan tehlikeli olaylardır. Afetler, doğal, teknolojik veya insan kaynaklı olabilmektedir (*Erkal & Değerliuyurt, 2009*). Ergünay (*2009*) afeti daha geniş kapsamlı bir çerçevede ele alarak şöyle tanımlamaktadır:

insanlar için fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen ve etkilenen topluluğun kendi imkân ve kaynaklarını kullanarak üstesinden gelemeyeceği, doğal, teknolojik veya insan kökenli olayların sonuçlarına afet denilmektedir.

Afetler, topluma ve çevreye verdikleri etki ve bıraktıkları hasar bakımından farklılık gösterebilmektedir. Afet etkisi, bir afetin sebep olduğu toplam etki olarak tanımlanmaktadır (*Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi, 2023*). Bu etki, olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Afet hasarı ise, afet sırasında veya hemen sonrasında ortaya çıkan ve fiziksel ölçütlerle ölçülebilen zararı tanımlamaktadır (*Birleşmiş Millet Afet Risk Azaltma Ofisi, 2023*).

Son yıllarda afetin neden olduğu hasarı azaltmak veya tümden ortadan kaldırmak için farklı stratejiler ve planlar ortaya çıkmıştır. Bu stratejiler genellikle "Afet Yönetimi (AY)", "Afet Risk Yönetimi (ARY)" ve "Afet Risk Azaltma (ARA)" kavramları etrafında somutlaşmıştır.

Afet Yönetimi, 1990'larda ortaya çıkmış bir terimdir (*Wen vd., 2023*) ve genel olarak, afet öncesinde, sırasında ve sonrasında uygulanan etkin müdahale sürecine işaret etmektedir. Bu kapsamda, afet yönetimi, afetlerin neden olduğu zararı azaltmak ve krizlerin tüm insani boyutlarıyla ilgilenmek amacıyla ayrılan kaynakların, görevlerin ve sorumlulukların koordinasyonu ve yönetimi olarak tanımlanmaktadır (*Physiopedia, t.y.*). Afet yönetimi 5 farklı basamaktan oluşmaktadır: risk veya olası zararı azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme ve yeniden inşaa (*Ergünay, 2009*).

Tablo 1: Erkal & Değerliyurt (2009) içinde Özmen vd. (2005)

21. yüzyılda teknoloji ve sanayi kaynaklı gelişmelerden ötürü yaşanan afetlerin şeklinin değişmesi ve şiddetinin de artmasıyla birlikte yapılan araştırmalar afetlerin nasıl önlenebileceğine odaklanmaya başlamıştır. Bu araştırmalar ve tartışmalar, 2000'li yılların başında "Afet Risk Yönetimi (ARY)" ve "Afet Risk Azaltma (ARA)" kavramlarının doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Afet Risk Yönetimi, olası afetleri önlemek amacıyla uygulanan stratejiler ve politikalar (Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi, 2023). Save the Children (2007) ise ARY sürecini şöyle açıklamaktadır:

Afet risk yönetimi, afetlerin şiddetini veya sonuçlarını hafifletmek; acil durum hazırlığı yapmak; afet ve afet sonrası iyileşme ve rehabilitasyona hızlı ve etkili yanıt vermek için afetlerin riskini önlemeyi veya azaltmayı amaçlayan önlemlerin planlanması ve uygulanması sürecinin sürekli ve entegre bir şekilde çok sektörlü ve çok disiplinli bir yaklaşımla yapılmasıdır.

Diğer taraftan, "Afet Risk Azaltma (ARA)" ise olası ve mevcut afetlerin etkisini ve zararını hafifletmek amacıyla oluşturulan afet risk yönetiminin planlanması sürecidir (*BM Afet Risk Azaltma Ofisi, 2023*). Bir diğer anlamıyla, toplumların afetin olumsuz etkilerine karşı sahip olduğu kırılganlığı azaltmak ve afet riskini minimize etmek için oluşturulan ve uygulanan stratejiler ve politikalar (Save the Children, 2007).

Son yıllarda, afet yönetim süreçlerinin daha başarılı ve etkili olabilmesi için farklı paydaşların ve aktörlerin de politika ve strateji belirleme süreçlerine dahil edilmesi gündeme gelmiştir. Özellikle, afetlerden en çok etkilenen demografik grupların ihtiyaçlarını gözetecek bir planlamanın yapılması afetlerin etkisini azaltacağı gibi afet öncesinde, sırasında ve sonrasında uygulanacak olan risk yönetim sürecini de güçlendirecektir. Aşağıdaki alt başlıkta ise, kadınlar ve çocuklarla birlikte afetten en çok etkilenen gruplardan olan gençlerin afet yönetim süreçlerine dahil edilmesine dair yapılan tartışmalar ve bu kapsamda ortaya çıkan kavramlar özetlenmiştir.

2.3. Genç Katılımcı Afet Yönetimi

Gençler, kadınlar ve çocuklarla beraber afetler

den ve krizlerden en çok etkilenen demografik grupların başında gelmektedir. Fakat, yetkililer ve otorite sahipleri tarafından afet sırasında ve sonrasında genç ve çocuk nüfusların ihtiyaçları ve talepleri genellikle göz ardı edilmektedir. Zira, toplumsal ve siyasal yaşamda olduğu gibi afet öncesi ve sonrası süreçlerde de gençler ve çocuklar, "pasif mağdurlar" olarak nitelendirilmekte ve ihtiyaçları kendilerine bakmakla yükümlü oldukları düşünülen yetişkinler aracılığıyla tespit edilmektedir (Mitchell, Tanner & Haynes, 2009). Son dönemde, genç bireylere odaklanan afet çalışmaları, genç katılımcı afet yönetim süreçlerinin, toplumda afet sonrası yaşanan iyileşme ve toparlanma sürecine pozitif yönde katkı sağladığını göstermiştir (Peek, 2008; Maharjan, 2022).

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin (1989) 12. Maddesi, çocukların kendi hayatlarını ilgilendiren meselelerde fikir belirtebilecek kabiliyette olduğunu ve özgürce fikirlerini ifade edebileceğini belirtmektedir. Çocukluktan yetişkinliğe bir geçiş dönemi olan gençlik de bu kabiliyetlere haiz bir süreçtir. Dolayısıyla, tıpkı çocuklar gibi gençler de kendi hayatlarını ilgilendiren meselelere dahil olabilmek hakkına sahiptir.

Gençlik katılımı, en basit tanımıyla, gençlerin hayatlarını etkileyen kararlara ve kurumlara dahil olma sürecidir (Checkoway, 2011). Gençlik katılımı, bir diğer deyişle, gençlerin öznelliklerine dair meseleleri başka bir aracı kuruma veya özneye ihtiyaç duymadan ifade edebilme kapasitesidir. Bu perspektiften bakıldığında, genç nüfusun katılımı, gençlerin "pasif alıcılar" olmaktan çıkıp "yetkin vatandaş" oldukları bir süreçtir (Checkoway, 2011). Gençlerin karar alma süreçlerine özne olarak katılımı, uzun yıllar boyunca sosyal ve siyasal süreçler üzerinden tartışılmıştır. Son yıllarda yapılan afet çalışmaları, gençlerin afet yönetim süreçlerinde de önemli rol oynadıklarını göstermiştir.

Genç katılımcı afet yönetimi, genel olarak, gençlerin, afet öncesinde, sırasında ve sonrasında ihtiyaçlarının gözetildiği; kararlara dahil olabildiği; fikirleriyle ve aksiyonlarıyla sorumluluk alabildiği süreç olarak özetlenebilmektedir.

Genç katılımcı afet yönetimi ile ilgili en önemli husus gençlerin bu süreçlere neden katılması gerektiği sorusudur.

İlk olarak, yukarıda da bahsedildiği gibi gençler, afetlerden ve krizlerden en çok etkilenen gençlik gruplarının başında gelmektedir. Araştırmalar, afetlerin gençler üzerinde kısa ve uzun vadeli olumsuz etkileri olduğunu; fiziksel, psikolojik ve sosyal yaşamlarına ve sağlıklarına zarar verdiğini göstermektedir (Gibbs v.d., 2015).

İkincisi, afetlerin etki gücüne ve bıraktığı hasarlara bağlı olarak, gençlerin eğitime, beslenmeye, işgücüne, sağlık sistemine erişimi de kısıtlanmaktadır (Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi, 2020). Afet sebebiyle yaşanan bu aksamalar, gençlerin hayatlarını sadece anlık olarak etkilememektedir. Aynı zamanda, onların yetişkinliğe geçiş sürecini ertelemektedir.

Gençlerin eğitimde karşılaştıkları zorluklar, işgücüne olan erişimlerini zorlaştırmakta; istihdamda yaşadıkları sorunlar yetişkin yaşamın getirdiği görev ve sorumlulukları alamamalarına sebep olmakta; gıdaya erişimde yaşadıkları sorunlar da fiziksel ve zihinsel gelişimlerini engelleyerek tam anlamıyla yetişkinliğe adım atamamalarına neden olmaktadır.

Ayrıca, afetler gençlerin ev, okul gibi gündelik hayatı deneyimledikleri mekanlardan kopmalarına sebebiyet vermektedir. Afet sonrası gençlerin bu mekanlarla bağını koparması, özellikle akranlar arası dayanışma temelli iyileşme sürecini sekteye uğratmakta ve psikolojik yıpranmaya sebep olmaktadır. Afet sonrası gündelik yaşama geri dönüşte yaşanan gecikme, gençlerin travmatize olma ihtimalini de arttırmakta; kaygı epizodlarının süresini uzatmakta ve birçok durumda da psikolojik desteği zaruri kılmaktadır (Gibbs v.d. 2015).

Gençlerin, afet ile ilgi yönetim süreçlerine katılımını gerektiren bir diğer önemli faktör de yadsınamaz çoğunluktaki genç nüfus demografisidir. Bugün, dünya nüfusun yarısının 30 yaş altı olduğu tahmin edilmektedir. (Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi, 2023). Türkiye de bu konuda benzer tabloya sahiptir. Bu kadar büyük bir demografik grubun, afet yönetim süreçlerine dahil edilmemesi çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Öncelikli olarak, gençleri kapsamayan bu süreçler, onların taleplerinin ve ihtiyaçlarının yeterli şekilde karşılanmamasına neden olmaktadır. İkincisi, tüm afetlerde ve yaşanan diğer krizlerde çeşitli roller üstlenen gençlerin, iyileşme ve toparlanma süreçlerinde vereceği katkının da önünü kesmektedir.

Dördüncü olarak, gençler, afet anlarında sorumluluk alarak müdahale ve iyileşme sürecine direkt katkı sağlamaktadır.

2015'te yaşanan Nepal Depremi'nde hükümetin, belediyenin ve diğer kurumların acil yardımlarını ihtiyaç sahiplerine ulaştırmaları hususunda gençlerin oynadığı önemli rol buna örnek olarak gösterilebilir (Maharjan, 2022).

Gençlerin, afet anlarındaki etkili mobilizasyonu onların Afet Risk Yönetim ve Afet Risk Azaltma süreçlerine katılımını zaruri kıldığı gibi, tüm süreçlerde onların fikirlerine ve görüşlerine başvurulması gerektiğini göstermektedir.

Son olarak, gençler, afetlere hazırlık ve müdahale süreçlerinde toplum yararına fayda sağlayabilecek ve afetlerin etkisini azaltabilecek yetkinliklere ve yaratıcılığa sahiptir. Ürettikleri bilgi, yarattıkları kitlesel enerji, kurdukları sosyal ağlar, getirdikleri yenilikler, Afet Risk Azaltma ve Afet Risk Yönetim süreçlerinin farklı basamaklarında kullanılabilir potansiyel kaynaklardır (Peek, 2008).

Özetle, genç bireyler, afetlerden en çok etkilenen gruplardan olmasına rağmen, ihtiyaçlarına dair yapılan araştırmalar ve politikalar oldukça kısıtlı durumdadır (Anderson, 2005). Yetişkin merkezli afet yönetim politikalarından dolayı gençler daha çok yetişkinler aracılığıyla ihtiyaçları ve talepleri giderilen pasif grup olarak ele alınmakta, afet odaklı araştırmaların öznesi olamamaktadır (Cox v.d., 2017). Fakat, son yıllarda yapılan çalışmalar, gençlerin afetlerin farklı safhalarında olumlu roller oynadığını ve genç katılımcı afet yönetim süreçlerinin daha başarılı ve etkili olduğunu gösterilebilmektedir.

Gençlerin Afet Risk Azaltma (ARA) Süreçlerinin Farklı Aşamalardaki Katkıları

Hazırlık	Müdahale	
<ul style="list-style-type: none"> Ani sel felaketlerinin tehlikeli etkilerini önlemek amacıyla kanalların tıkanıklıklarını giderme ve tarama projelerini gerçekleştirmek Gerekli hayat kurtarıcı ekipman ve araçların temini için bağış toplamak Yangın ve deprem tatbikatlarıyla beraber, ilk yardım, Kardiyopulmoner Resüsitasyon ve su güvenliği eğitimleri düzenlemek Gönüllü kan bağışı kampanyalarını desteklemek Topluluk haritalandırması yoluyla Risk İletişimi (tehlikeli bölgelerin, güvenli bölgelerin ve tahliye yollarının belirlemek) 	<ul style="list-style-type: none"> Afet mağdurlarına acil tıbbi hizmetler sağlamak Yardım operasyonlarına yardımcı olmak (barınma merkezlerindeki ailelere gıda, giysi ve ilaç dağıtmak) Arama, kurtarma faaliyetlerine katılmak 24 saatlik afet ve acil durum müdahale organizasyonlarında görev almak 	
<th>İyileşme</th>		İyileşme
<ul style="list-style-type: none"> Bir yıkıcı sel felaketinden sonra çıplak kalmış bir dağa çeşitli yüksek verimli meyve ağaçları dikmek Acil müdahale ve iyileştirme çabalarına yardım edenlerin katkılarını teyit etmek Hazırlık planlarını gözden geçirmek ve değiştirmek Yoksul afet mağdurları için evler inşa etmek için gönüllü olmak 		

Tablo2: Fernandez & Shaw, 2013

BÖLÜM III – METODOLOJİ

3. Metodoloji

Bu araştırmanın saha çalışması, 2023 Şubat depremlerinden en çok etkilenen şehirlerden biri olan Adıyaman'da 13-29 Mayıs 2024 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Sürecin daha verimli olabilmesi için araştırma, karma bir metodoloji ile üç aşamalı planlanmıştır: Hazırlık, Nicel Araştırma ve Nitel Araştırma. Tüm aşamalarda depremin gençler üzerindeki olumsuz etkisi dikkate alınmış; deprem anını hatırlatabilecek ve travmaları tetikleyebilecek meseleler sınırlı tutulmuş; gençlerin konuşmaktan kaçındığı konular tartışmaya açılmamış; ve tüm etik kurallara riayet edilmiştir.

3.1. Hazırlık Evresi

Araştırmanın ilk evresinde Dayanışma İnsanları Derneği, Sürdürülebilir Kalkınma için Yenilikçi Çözümler Derneği ve Kahta Değişim Meclisi Derneği'nin üyelerinden oluşan bir gönüllü araştırma ekibi kurulmuştur. Araştırma ekibi, 21 Nisan'da uzman bir araştırmacıdan saha çalışmaları için aldığı bir günlük eğitimin ardından saha ziyaretlerinde bulunmuştur. Bu ziyaretler kapsamında Adıyaman ilinin merkez bölgelerinde gözlem yapılmış ve çeşitli gençlik gruplarıyla bir araya gelinmiştir. Yine bu aşamada, gönüllü akademisyenlerden ve araştırmacılardan oluşan bir yönlendirme kurulu oluşturulmuştur. Araştırmanın içeriği ve yöntemi konusunda tecrübeli olan uzmanlardan oluşan bu yönlendirme kurulu ile istişareler yapılmış, nitel ve nicel araştırmanın detayları belirlenmiş ve daha sonra saha çalışması başlamıştır.

3.2. Nicel Araştırma Evresi

Saha çalışmasının ikinci aşamasında, 18-29 yaş aralığında bulunan ve Adıyaman'da ikamet eden 509 genç ile yüz yüze veya internet üzerinden anketler yapılmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2023 adrese dayalı nüfus verilerine göre Adıyaman'ın genel nüfusu 604.978'dir. Genel nüfus içindeki 18-29 yaş arası gençlerin toplam nüfusu ise 108.687'dir. Şehirdeki, genç nüfusun genel nüfusa oranı %18'dir. Araştırma evreni esas alınarak, şehirde ikamet eden 18-29 yaş arası 509 genç ile anket gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulgularının hata payı, %95 güven aralığında %4'tür.

Anket soruları, danışma kurulunda yer alan ve nicel araştırma yöntemlerinde uzmanlığı olan kişilere danışılarak hazırlanmış ve sonrasında çevrimiçi bir anket platformuna yüklenmiştir. Anketler, gönüllü ve profesyonel anketörler tarafından yüz yüze veya internet üzerinden yapılmıştır. Toplanan veriler daha sonra SPSS ve Excel'de tasnif edilerek analiz edilmiştir.

3.3. Nitel Araştırma Evresi

Saha araştırmasının son evresinde, anket verilerinin ön değerlendirmesinden yola çıkarak nitel araştırma süreci başlatılmıştır. Bu aşamada 6 adet odak grup ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

Odak gruplar, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve dini kimlikler esas alınarak gruplara ayrılmışlardır. Bu gruplarla yapılan görüşmelerin temel amacı, Adıyaman'da yaşayan gençlerin deprem sırasında ve sonrasında yaşadıkları sorunları ve ihtiyaçlarını detaylandırmak ve onlara kendilerini ifade edebilecekleri bir platform yaratmaktır.

Bu kapsamda, ilk adımda farklı eğitim seviyelerine sahip olan ve çeşitli iş kollarında çalışan insanlardan oluşan karma bir grup ile görüşme yapılmıştır. Bu görüşmeyi gerçekleştirmedeki amaç ise hayatın farklı noktalarındaki bu insanların birbirinden farklı perspektiflerinin deprem konusu özelinde bir arada nasıl bir dinamik oluşturduğunu gözlemlemektir. Bunu takiben öğrencilerin oluşturduğu bir grupla görüşme gerçekleştirilmiştir. Ağırlıklı olarak eğitim hayatında yaşadıkları deneyimler üzerinden şekillenen görüşmede, öğrenciler müdahale ve iyileşme dönemlerinde karşılaştıkları sorunları araştırmacılarımızla paylaşmışlardır. Üçüncü odak görüşmesi, deprem sonrasında kurulan konteyner kentte yaşayan kadınlarla gerçekleştirilmiştir.

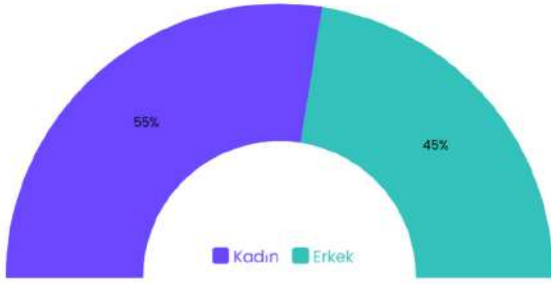
Araştırma ekibimiz, kadın erkek karma gruplarda yapılan görüşmelerde süre paylaşımını etkileyen çeşitli dinamiklerden dolayı ve kadınların mahrem kabul ettikleri meseleleri paylaşabilme konusunda tedirginlikler yaşadıklarını gözlemlemiştir. Bu nedenle kadınların kendilerini ve sorunlarını daha rahat ifade edebilmelerini önceleyerek sadece kadınlardan oluşan bir adet odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Dördüncü ve son odak grup görüşmesinde, kentte yaşayan ve önemli bir nüfusa sahip olan Alevi gençlerle de bir detaylı görüşme yapılmıştır. Alevi gençlerin kendi deneyimlerini paylaşmaları, ihtiyaç ve sorun analizinde çeşitli kimlik temelli faktörlerin de dikkate alınması hususunda ciddi bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Odak grup görüşmelerine katılan katılımcıların güvenliğini sağlayabilmek amacıyla çeşitli güvenlik önlemleri alınmıştır. Öncelikle tüm katılımcıların gerçek adları gizli tutulmuştur. Ayrıca, tüm veriler şifrelenmiş dosyalarda ve güvenli bulut sistemlerinde depolanmıştır. Ses kayıtlarının deşifresi de yine araştırma ekibince yapılmış ve transkriptler şifreli dosyalarda tutulmuştur.

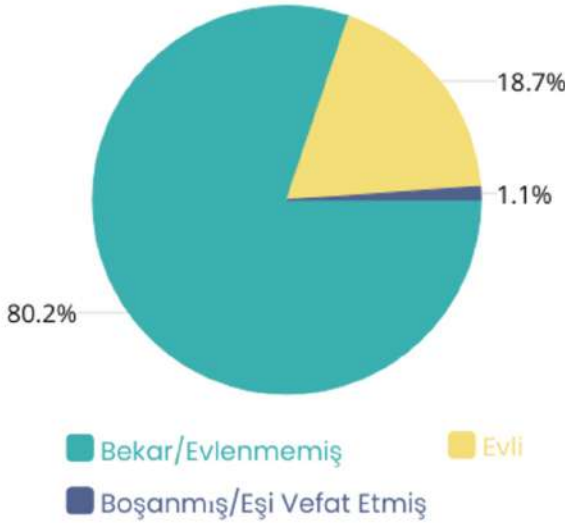
BÖLÜM IV - DEMOGRAFI

Yukarıda belirtildiği gibi farklı siyasal, toplumsal, sosyal ve ekonomik sınıflarda yer alan gençlerin, gençlik deneyimleri de çeşitlilik göstermektedir. Adıyaman özelinde de durum farklı değildir. Araştırmaya katılan gençlerin, birçok farklı kimlikte olduğu ve gençliği farklı şekillerde tecrübe ettiği görülmektedir. Adıyaman'da yürütülen bu araştırmaya katılım gösteren gençlerin cinsiyet kimlikleri farklılık göstermektedir. Buna göre, örneklemin %55'ini kadınlar, %45'ini de erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Cinsiyet Dağılımı (%)

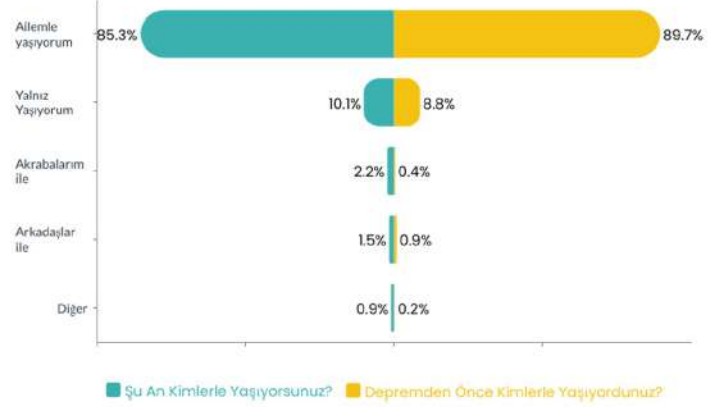
Araştırmaya göre, Adıyaman'da yaşayan gençlerin %80,2'sinin medeni durumu bekarıdır. Araştırmaya katılan gençlerin %18,7'si evli iken, eşini kaybetmiş veya evliliği sonlandırmış olanların oranı ise %1,1'dir.

Tablo 4. Medeni Durum (%)

Gençlerin hane halkı durumunda ise deprem öncesinde ve sonrasında belirgin değişikliklerin olduğu görülmektedir. Depremden önce yalnız

yaşayan gençlerin oranı %8,8 iken; deprem sonrası bu durum %10,1 olarak belirtilmiştir. Yine, deprem öncesinde ailesiyle yaşayan gençlerin oranı %89,7 iken; deprem sonrası bu durum %85,3 olarak belirtilmiştir. Depremden sonra akrabalarıyla birlikte yaşayan gençlerin oranı da 5.5 kat artarak %2.2'ye ulaşmış durumdadır. Hakeza, arkadaşlarıyla yaşayanların oranı da deprem öncesine göre artış göstererek %1,5 olarak kaydedilmiştir.

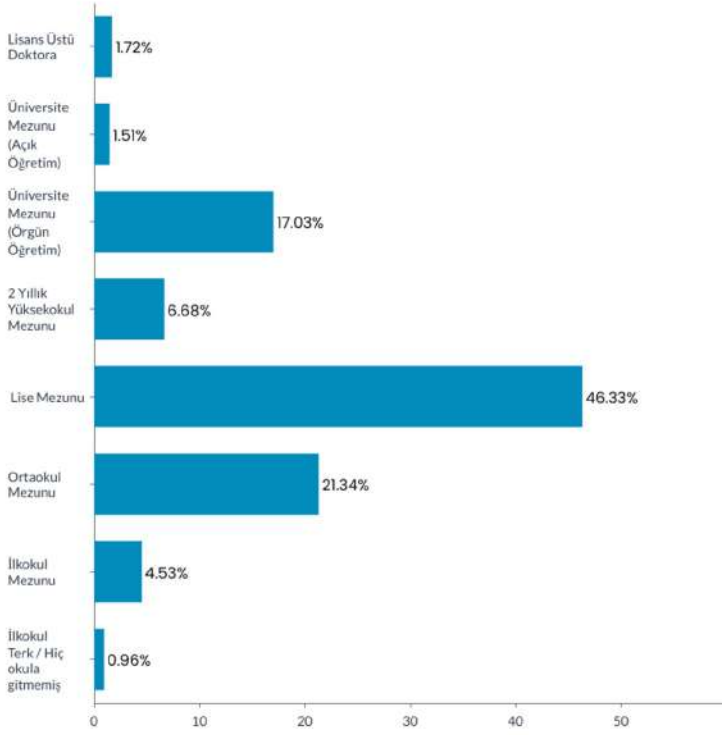

Tablo 5. Hane Halkı Durumu (%)

Görüldüğü üzere, gençler çoğunlukla aileleriyle birlikte yaşamaktadır. Fakat, depremden sonra ailesiyle yaşayan gençlerin sayısında bir azalma görülürken, yalnız veya akrabalarıyla/arkadaşlarıyla yaşayan gençlerin sayısında bir artış olduğu gözlemlenmektedir. Mevcut tablo, yalnızca gençlerin durumuna değil depremde sonra Adıyaman'da yaşanan insan kaybına, hasar durumuna ve barınma sorununa da işaret etmektedir.

Adıyaman'daki gençlerin eğitim düzeyinin belli noktalarda Türkiye geneli ile benzerlik gösterdiği, belli noktalarda da ayrıştığı görülmektedir. Araştırmaya göre, Adıyaman'da yaşayan gençlerin %26,9'u üniversite, %46,3'ü lise, %21,3'ü ortaokul ve %4,5'i ilkokul mezunu iken, hiç okula gitmemiş veya ilkokulda okulu bırakanların oranı ise %0,96'dır.

TÜİK 2023 verilerine göre ise üniversiteyi bitirenlerin oranı %18,6'dır. Bu noktada, örneklemin eğitim düzeyi, Türkiye ortalamasının yaklaşık 8 puan üzerindedir.

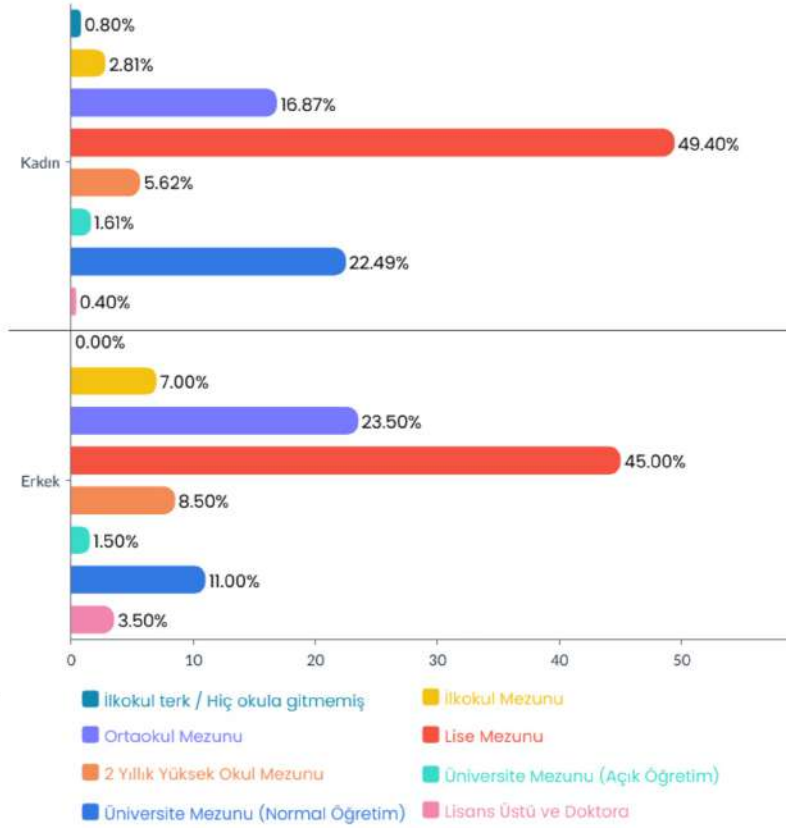
Tablo 6. Eğitim Düzeyi (%)

Araştırma örneklemini, eğitime erişim noktasında cinsiyete göre ciddi bir farklılığın olmadığını göstermektedir. Fakat eğitime devam etme konusunda cinsiyet temelli bir ayrışmanın olduğu görülmektedir. Öncelikle, ilkokuldan sonra eğitimi terk eden erkeklerin oranının kadınlardan yaklaşık 5 puan daha fazla olduğu görülmektedir. İkinci olarak, kadınların liseden sonra erkeklere göre eğitime devam etmeyi tercih ettikleri veya ısrar ettikleri görülmektedir. Son olarak, lisans sonrası alanda uzmanlaşma oranında erkeklerin kadınlardan yaklaşık 3 puan önde olduğu gözlenmektedir.

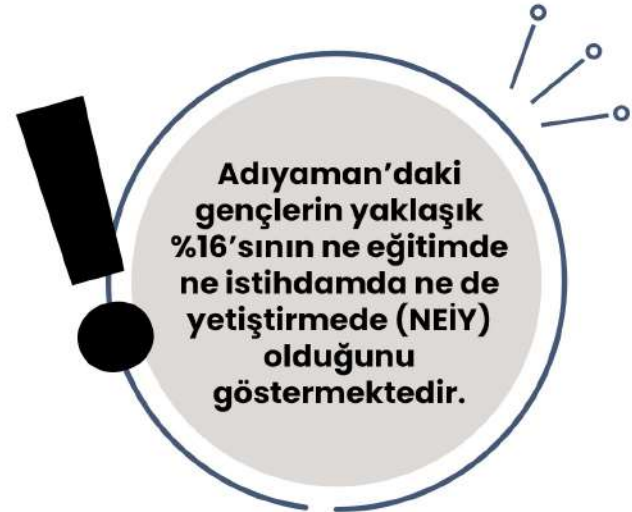
Ayrıca, araştırma verileri, genç lise mezunları arasında da önemli bir farka işaret etmektedir. Araştırmaya göre, imam-hatip lisesi mezunu genç erkek oranı %4 iken; genç kadınlarda bu oran %9,24'tür. İki grup arasındaki fark, kentin sosyal ve kültürel değerlerine dair de belli başlı ipuçları verdiği düşünülmektedir.

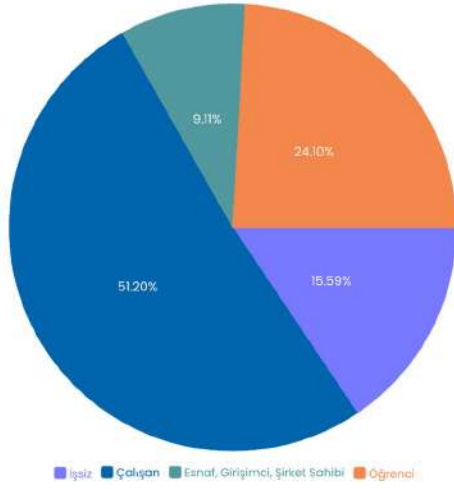
Araştırma örneklemini, eğitime erişim noktasında cinsiyete göre ciddi bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. Cinsiyete Göre Eğitim Düzeyi (%)

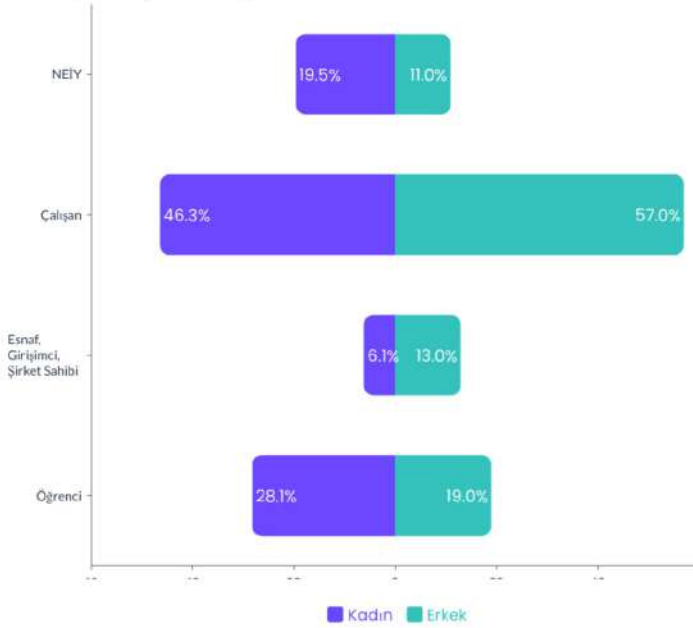

Eğitim, genç nüfusun işgücüne katılımında kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle, birçok dezavantajlı genç aldığı eğitim sonrası dikey bir mobilizasyonla ekonomik durumunu iyileştirebilmekte ve sosyal hayata daha sağlıklı bir şekilde katılma imkanına sahip olmaktadır. Araştırma örneklemini, Adıyaman'daki gençlerin yaklaşık %15,59'unun ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) olduğunu göstermektedir. Yine aynı veriler yaklaşık %60'nın işgücü piyasasına dahil olduğu, kalan oranın da eğitim-öğretim hayatlarına devam ettiğini belirtmektedir.

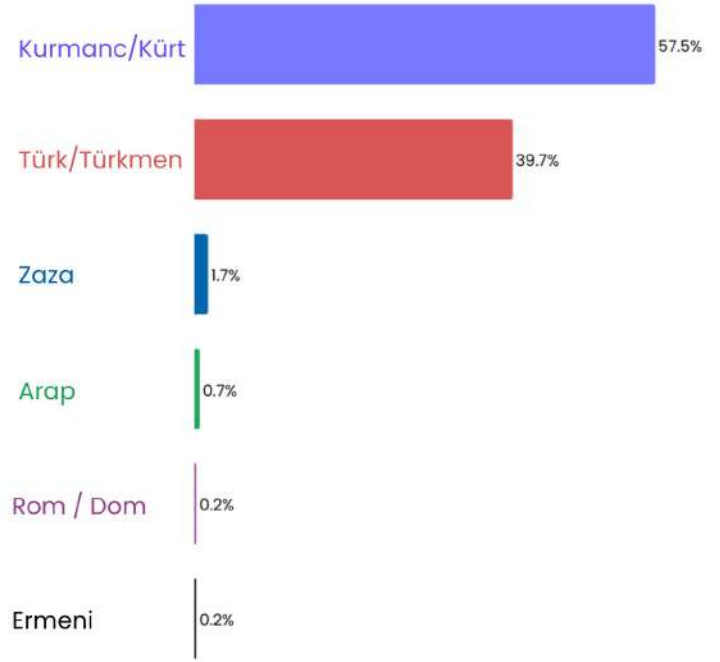
Tablo 8. Çalışma Durumu (%)

Araştırmaya göre işgücüne katılım oranı cinsiyetlere göre önemli derece değişiklik göstermektedir. Ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede olan genç kadınların sayısı genç erkeklerin sayısının yaklaşık iki katıdır. Hakeza hem işveren hem de tam zamanlı çalışan genç kadınların oranı, karşı cinsiyet akranlarına göre yaklaşık 17 puan geridedir.

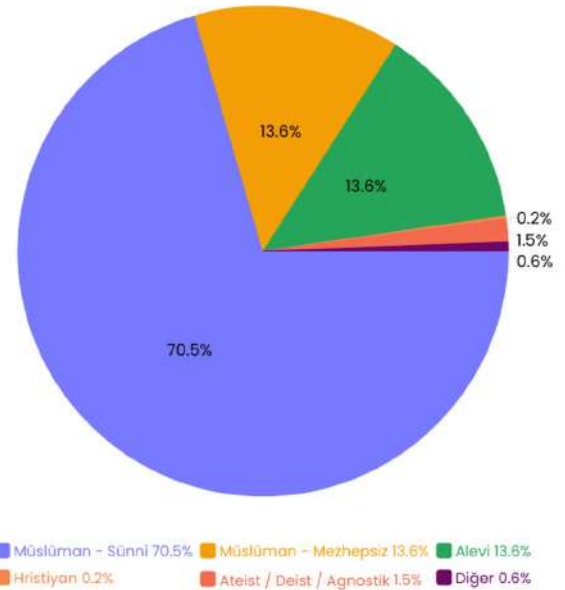
Tablo 9. Cinsiyete Göre Çalışma Durumu (%)

Adıyaman'da yaşayan gençlerin etnik kimlikleri de farklılık göstermektedir. Adıyaman'da yaşayan ve araştırmaya katılan gençlerin ağırlıklı olarak Kurmanc/Kürt olduğu görülmektedir. Buna göre, gençlerin %57,5'i Kurmanc/Kürt; %1,7'si Zaza; %39,7'si Türk veya Türkmen; %0,7'si Arap; %0,2'si Rom veya Dom; %0,2'si de Ermeni olduğunu belirtmektedir.

Tablo 10. Aşağıdaki Kimliklerden Hangisi Sizi Daha Çok Tanımlıyor? (%)

Adıyaman'daki inanç çeşitliği etnik çeşitlilik ile benzerlik göstermektedir. Şehirde yaşayan gençlerin %70,5'i kendini Sünni Müslüman olarak tanımlarken, %13,6'sı mezhepsiz Müslüman, %13,6'sı Alevi, %0,2'si Hristiyan ve %1,5'si de Ateist, Deist veya Agnostik olarak kendini tanımlamaktadır. Diğer inanç gruplarından olduğunu belirtenlerin oranı ise %0,6'dır.

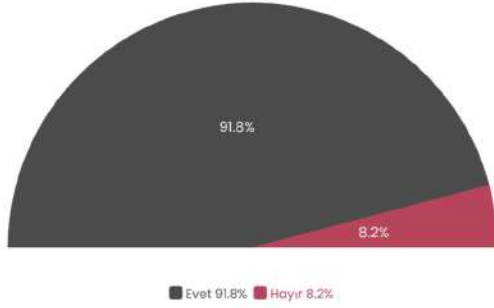

Tablo 11. Dini Kimliğinizi Nasıl Tanımlarsınız? (%)

BÖLÜM V – GENÇLER, ADIYAMAN VE 6 ŞUBAT DEPREMLERİ

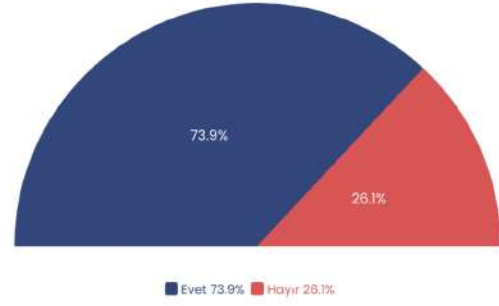
Bu bölümde, 6 Şubat Depremlerinin üzerinden geçen 16 ayın ardından afetin Adıyaman'da yaşayan gençlerin üzerindeki etkisi analiz edilmektedir. Deprem sebebiyle gençlerin yaşadığı/yaşayabileceği fiziksel ve duygusal sorunlara dair çeşitli bilgiler bu bölümün odak noktasıdır.

Deprem felaketine Adıyaman'da yakalanan ve sonrasında şehirde yaşamaya devam eden gençlerin oranı %91,8'dir. Bir başka deyişle, her 10 gençten 9'u Kahramanmaraş merkezli 7.7 şiddetindeki depremi Adıyaman'da yaşadı. Adıyaman'ın halihazırdaki genç nüfusunu oluşturan oranın %8,2'lik bir kısmının ise depremden sonra Adıyaman'da yaşamaya başladığı görülmektedir.

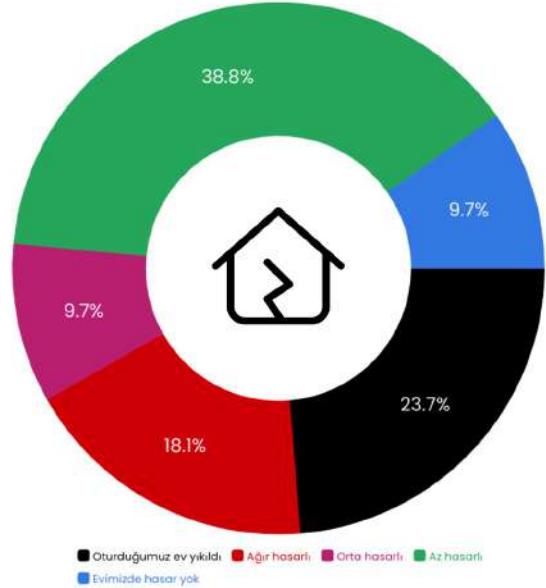
Tablo 12. Deprem Anında Adıyaman'da mıydınız? (%)

6 Şubat Depremlerinde vefat eden Adıyaman'a mukim insan sayısı, resmi rakamlara göre 8387'dir. Bu, depremin yaşandığı illerde vefat eden toplam insan sayısının yaklaşık 1/6'sına tekabül etmektedir (*Earthquake Solutions and Mobility Analysis Team – ESMAT, 2023*). Yapılan araştırmaya katılan gençlerin %73,9'u en az bir yakın akrabasını depremde kaybettiğini belirtmektedir. Herhangi bir yakını kaybetmeyen gençlerin sayısı ise sadece %26,1'dir. Odak grup görüşmelerinde, bazı gençler, vefat eden akrabalarının cenazelerini bulamadıklarını ve onların akıbeti hakkında bir bilgiye ulaşamadıklarını belirtmiştir. Dolayısıyla, Adıyaman'da vefat eden insan sayısının, resmi rakamlarda belirtilenden çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 13. Depremde Yakın Bir Akrabanızı Kaybettiniz mi? (%)

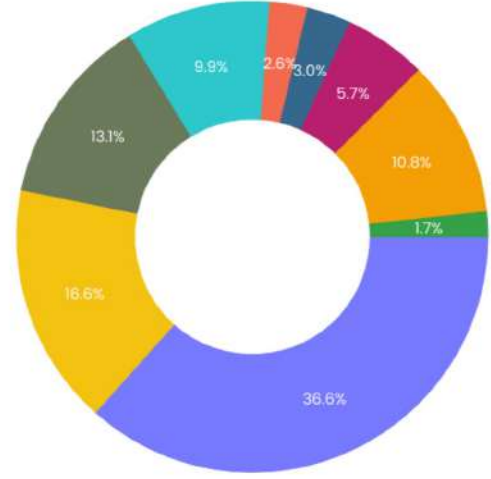
Deprem, gençlerin ve birlikte yaşadıkları bireylerin yaşam yerlerine verdiği hasar da oldukça ciddi boyutlarda. Saha araştırmasına katılan genç bireylerin yaklaşık dörtte biri oturduğu evin yıkıldığını belirtmektedir. Evinde herhangi bir hasarın olmadığını söyleyenler ise sadece %9,7'dir. Elde edilen veriler, şehirde bulunan evlerin %50'den fazlasının orta veya yüksek hasarlı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, depremden bu yana giderek büyüyen barınma krizinin nüfusun büyük bir çoğunluğunu etkilediği anlaşılmaktadır.

Tablo 14. Oturduğunuz Ev Depremde Hasar Gördü Mü? Gördüyse Nasıl Bir Hasar Gördü?(%)

Aralık 2023 ESMAT verilerine göre, depremden bu yana Adıyaman'da yaşayan nüfusun yarısı, yer değiştirmek zorunda kaldı. Bu yer değiştirmelerin büyük bir çoğunluğu Adıyaman'ın içinde gerçekleşti. Araştırmaya göre, örneklemde afetten sonra kendi evine dönebilenlerin oranı %36,6'dır. Bu oran gösteriyor ki, tek başına veya aileleri ile birlikte yaşayan gençlerin yarısından fazlası depremden sonra yer değiştirmek zorunda kalmıştır.

Gençlerin büyük bir çoğunluğunun bağ kurabildikleri güvenli mekanlardan kopması ve günlük rutinlerinin dışına çıkması yaşadıkları sorunları arttırmaktadır.

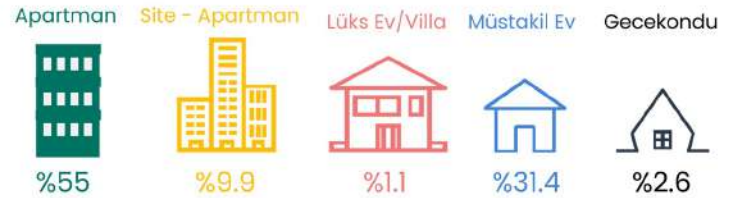
Tablo 15 Şu an Nerede Yaşıyorsunuz? (%)

Araştırmaya katılan gençlerin %5,7'si herhangi bir yerleşim yerinde veya konteyner kentte yaşamadığını belirtmektedir. Bu gençler kendi imkanlarıyla kurdukları çadırlarda hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar.

Mevcut veriler, iki önemli meselenin tartışılmasını zaruri kılmaktadır. Birincisi, gençler ve birlikte yaşadıkları bireylerin hayatlarını ciddi şekilde etkilemeye devam eden konut krizidir. İkincisi, gençlerin ve birlikte yaşadıkları bireylerin, yaşanan konut krizinden dolayı kendi yaşam alanlarını kuramamasıdır. Gençlerin konaklama ihtiyaçlarını karşılayabilmek için akrabalarında, konteyner kentte veya çadırda kalmak zorunda olması, depremin üzerinden bir yıldan fazla süre geçmesine rağmen Adıyaman şehrinde yaşanmaya devam eden konut krizi ile beraber ekonomik imkansızlıkların boyutunu da bizlere göstermektedir.

Depremden önce Adıyaman'da yaşayan gençlerin büyük bir çoğunluğunun site içinde veya müstakil apartman dairelerinde yaşadığı görülmektedir. Deprem bölgesindeki en küçük şehirlerden olan Adıyaman, aynı zamanda en düşük kişi başına düşen gayri safi milli hasılaya sahip olan şehirlerden de biridir. Ekonomik imkansızlıkların şehirdeki düzensiz kentleşmeyi beraberinde getirdiği görülmektedir. Buna göre, gençlerin şehrin farklı bölgelerinde farklı ev türlerinden ikamet ettiği görülmektedir. Gençlerin %64,9'u depremden önce site içi/site dışı bir apartman dairesinde yaşadığını belirtirken, %1,1'i rezidans, villa gibi lüks bir evde, %31,4 geleneksel bir evde, %2,6'sı da gecekonduda ikamet ettiğini söylemektedir.

Tablo 16 Depremden Önce Yaşadığınız Evin Türü Neydi?(%)

Araştırmaya göre, depremin sebep olduğu hasarla evin türü arasında anlamlı bir bağlantı olmadığını görülmektedir. Hemen hemen bütün ev türleri depremden ciddi bir şekilde etkilenmiştir. Yine de araştırma verileri, depremden en çok etkilenen konut türünün gecekondular ve apartman daireleri olduğu göstermektedir. Dolayısıyla, afet sonrası iyileşme ve kentsel dönüşüm sürecinde bütüncül bir bakışın geliştirilmesi, sosyo-ekonomik farklılıklara bakılmaksızın tüm konut türlerinin depreme dayanıklı bir şekilde inşa edilmesi oldukça elzemdir.

	%	OTURDUĞUMUZ EV YIKILDI	AĞIR HASARLI	ORTA HASARLI	AZ HASARLI	EVİMİZDE HASAR YOK
Depremden Önce Yaşadığınız Evin Türü Neydi?	Apartman Dairesiydi	%27,8	%19,8	%8,1	%39,1	%5,2
	Site içinde apartman daireliydi	%18,6	%30,2	%14	%30,2	%7
	Rezidans, villa vb. lüks evdi	%20	%0	%0	%80	%0
	Müstakil, geleneksel evdi	%17,7	%12,6	%12,2	%42,6	%14,9
	Gecekonduydular	%40	%10	%0	%40	%10
	Diğer	%0	%50	%0	%0	%50

Tablo 17. Oturduğunuz Ev Depremde Hasar Gördü Mü? Gördüyse Nasıl Bir Hasar Gördü? (%)

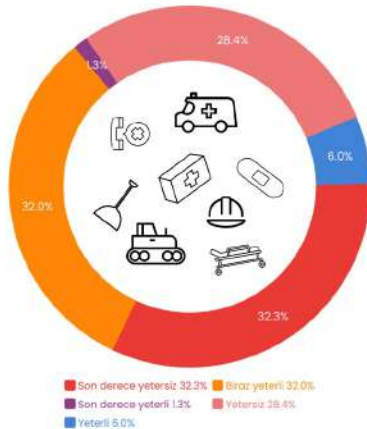

BÖLÜM VI-GENÇLERİN AFETE VE AFET YÖNETİMİNE BAKIŞI

Resmi rakamlara göre 6 Şubat Depremlerinin yaşandığı on ilde 53 bin 537 kişi hayatını kaybetti, 107 bin 213 kişi de yaralandı (Abatay, 2024). Binlerce insanın hayatını kaybetmesine ve yaralanmasına neden olan afet, sadece kayıplarla ve bıraktığı hasarla değil, aynı zamanda afet sırasında ve sonrasında uygulanan arama kurtarma çalışmaları ve afet yönetimi ile de tartışmaların odak noktası oldu.

6 Şubat Depremlerinin yaşandığı on ilde 53 bin 537 kişi hayatını kaybetti, 107 bin 213 kişi de yaralandı (Abatay, 2024).

Deprem sonrasında afet yönetimine dair yaşanan yetersizlikler ve sorunlar saha araştırmasına katılan gençler tarafından da vurgulanmaktadır. Adıyaman'da yaşayan gençlerin %32,3'ü depremden sonraki ilk ayda uygulanan afet yönetim pratiklerini 'son derece' yetersiz bulurken, %28,4'ü yetersiz bulmaktadır. Afet yönetiminin 'biraz' yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %32'dir. Afet yönetimini yeterli veya 'son derece' yeterli bulanların oranı ise toplamda sadece %7,3'tür. Başka bir deyişle, gençlerin büyük bir çoğunluğu ilk bir aydaki, arama-kurtarma ve ilk yardım çalışmalarını da kapsayan, afet yönetiminin yeterli olduğunu düşünmemektedir.

Tablo 18 Depremden Sonraki İlk Bir Ayı Düşündüğümüzde Arama-Kurtarma ve İlk Yardım Çalışmaları Ne Düzeyde Yeterliydi? (%)

Nitel bulgulara göre, gençler, afet yönetiminin düzensiz olduğunu ve geç başladığını düşünmektedir:

Katılımcı 1: Geç geldiler.

Katılımcı 2: Bence düzensizdi. Kesinlikle düzensizdi. Tabii ki bilen ve bilmeyen herkes yardım etmek istedi. Bu vicdani bir mesele ama sonuçta birilerini kurtarmak istemek, ölü veya diri, düzenli bir şekilde kurtarmak gerekiyor. Düzensizlik bence çok daha büyük ölümlere yol açtı.

Katılımcı 3: Aslında insanlar genelde kendi akrabalarını kurtardı. AFAD'dan daha çok bu etkiliydi. Herkes kendi akrabasına koştu." (Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Ayrıca, arama-kurtarma faaliyetlerindeki personel yetersizliği de sık sık vurgulanmaktadır:

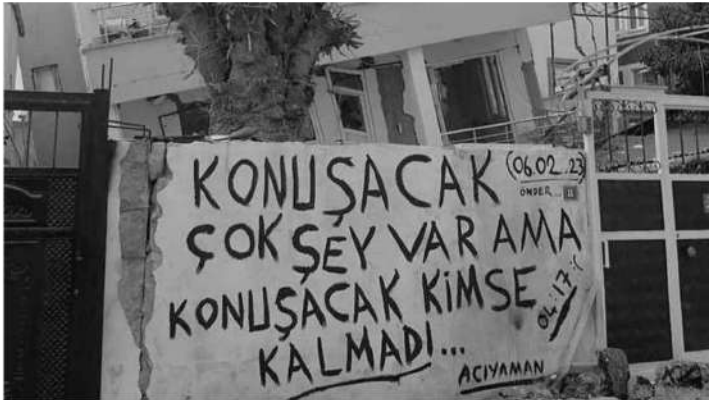

Katılımcı 1: Depremin ilk anında saha-ya yeterli sağlık çalışanı gönderilmediği için göçüklerden çıkardığımız insanlar sağlıklı iken, sağ iken daha sonrasında maalesef onları kaybettik.

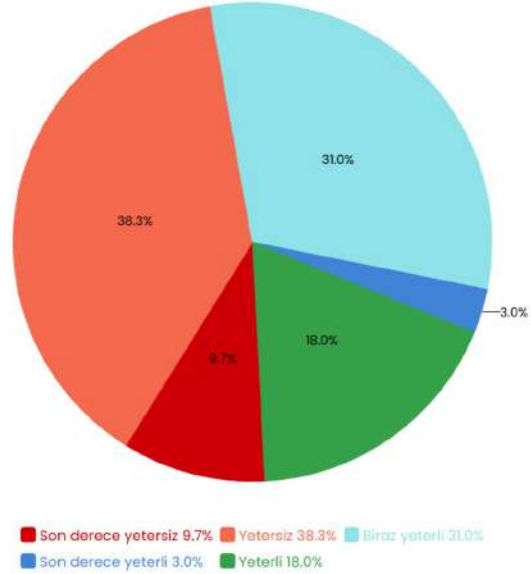
Katılımcı 2: Deprem olduğu zaman Adıyaman'a hiç geçilmedi. Adıyaman'a gelen yardım 3. günden sonra geldi. Hatta alttan insanların sesi geliyordu. 'Bizi kurtarın, bizi kurtarın' çığlıkları geliyordu. Sırf enkaz altındakiler insanların oradan geçtiklerini hissetmemeleri için yolda yürüyen insanlar ayakkabılarını çıkarıp ellerine alıp yürüyorlardı. Çünkü o insanların çığlıkları, gelmeyen yardımlar...O kadar insanımız altta kaldı ki... Çok canımızı kaybettik.

Katılımcı 3: Depremin ilk 3 günü hiçbir arama kurtarma çalışması Adıyaman'da yapılmadı. İnsanlar ilk hafta enkazlarda yardım çığlıklarıyla sesini duyurmaya çalıştı. Ve hiçbir çalışma olmadığı için insanlar bu şekilde vefat etti.

Katılımcı 4: Genel olarak zaten sorun yardımın geç gelmesiydi. Dedikleri gibi zaten kurtarılanlar da sağlık yetersizliğinden dolayı hayatını kaybetti." (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Afet yönetimi, sadece afet sırasında yapılan arama-kurtarma faaliyetleri veya ilk yardım destekleriyle sınırlandırılmayacak kadar kritik bir konudur. Afet etkisinin uzun yıllara yayılabileceği düşüncesiyle afet yönetim sürecinin de daha kapsamlı ve dirençli sürdürülmesi oldukça elzemdir. Depremin yaşandığı tarihten bu raporun yazıldığı güne kadar yaklaşık 16 ay geçmiş durumda. Afet yönetiminde göreceli olarak iyileşme sağlansa da gençler hala sağlanan düzenli desteklerin yeterli olduğunu düşünmemektedir. Bu kapsamda, gençlerin toplam %48'inin düzenli yardımları yetersiz bulunduğu görülmektedir. Bugünkü yardımların 'biraz' yeterli olduğunu belirtenlerin oranı %31 iken, yeterli veya 'son derece' yeterli bulanların oranı ise toplamda %21'dir. Başka bir deyişle, yaklaşık her iki gençten biri Adıyaman'da sürdürülen afet yönetim faaliyetlerinin halen yetersiz olduğunu düşünmektedir.

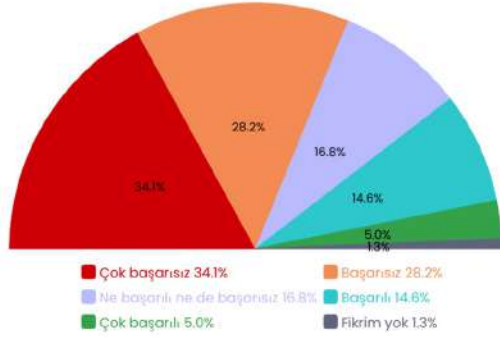
Tablo 19. Depremden Bu Yana Sağlanan Düzenli Yardımlar Ne Düzeyde Yeterlidir? (%)

Afet yönetiminin en önemli bileşenlerinden biri ulusal hükümet ve devlet kurumlarıdır. Gençlerin %29,7'i depremden bu yana hükümetin ve devlet kurumlarının afet yönetim performansını 'çok' başarısız bulmaktadır. Göreceli başarısız bulanların oranı ise %20,9'dur. Araştırmaya katılan gençlerin %20,7'si de mevzu bahis kurumların performansını ne başarılı ne de başarısız olarak değerlendirmektedir. Başarılı bulanların oranı %17,9 iken 'çok' başarılı bulanların oranı ise sadece %8'dir. Mevcut bulgular, yaklaşık her iki gençten birinin hükümetin ve devletin afet yönetimi performansını başarısız bulmaktadır.

Tablo 20. Hükümetin / Devletin Deprem Süresince Afet yönetim Performansı Nasıldı? (%)

Afet yönetiminin bir diğer önemli bileşeni de yerel yönetimlerdir. Araştırmaya katılan gençlerin %34,1'i Adıyaman Belediyesi'nin 6 Şubat Depremlerine müdahalesini 'çok' başarısız, %28,2'si de başarısız bulmaktadır. Örneklemin %16,8'i de belediyeyi ne başarılı ne de başarısız bulmaktadır. Başarılı bulanların oranı %14,6 iken, 'çok' başarılı bulanların oy oranı sadece %5'tir. Dolayısıyla, gençlerin %62,3'ünün belediyenin afet yönetim performansını başarısız bulmaktadır. Mevcut bulgular, gençlerin belediyenin performansını devlete ve hükümete kıyasla daha başarısız bulduğunu, afet yönetiminin yetersiz kalmasından daha çok belediyeyi sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 21. Belediyenin Deprem Süresince Afet yönetim Performansı Nasıldı? (%)

Depremi hemen ardından birçok sivil toplum kuruluşu afet bölgesine gitti ve arama-kurtarma faaliyetlerine ve ilk yardım hizmetlerine destek verdi. Bulgular, gençlerin, belediye, hükümet ve devlete oranla, sivil toplum kuruluşlarının afet yönetim performansını daha başarılı bulduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %15,3'ü sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerini 'çok' başarısız, %14,9'u da başarısız bulmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini ne başarılı ne de başarısız olarak tanımlamayanların oranı ise %19,2'dir. Buna karşın, gençlerin %31,3'ü örgütlerin performansını başarılı bulurken, %16,6'sı da 'çok'

başarılı bulmaktadır. Bir başka deyişle, gençlerin %47,9'u sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası çalışmalarını başarılı bulurken, %30,2'si başarısız bulmaktadır. Bu kapsamda, gençlerin ağırlıklı olarak sivil toplumun afete müdahale performansını başarılı bulduğu söylenebilmektedir.

Tablo 22. Yardım Kuruluşlarının Deprem Süresince Afet Yönetimi Performansını Nasıl Buldunuz? (%)

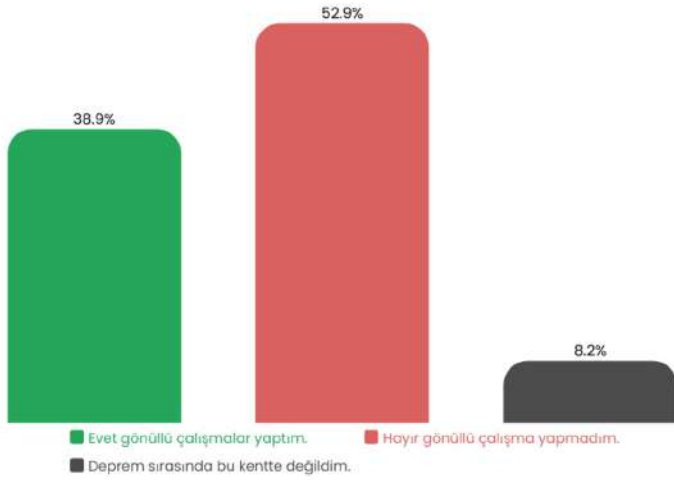
%	HÜKÜMET	BELEDİYE	YARDIM KURULUŞLARI
Çok Başarısız	%29,7	%34,1	%15,3
Başarısız	%20,9	%28,2	%14,9
Ne Başarılı Ne de Başarısız	%20,7	%16,8	%19,2
Başarılı	%17,9	%14,6	%31,3
Çok Başarılı	%8	%5	%16,6
Fikrim Yok	%2,8	%1,3	%2,7

Tablo 23. Aşağıdaki Kurumların Afet Yönetim Performansını Nasıl Buldunuz? (%)

Adıyaman'da yaşayan gençlerin %38,9'u deprem sonrası gönüllü olarak afet müdahale sürecine destek olduğunu aktarmaktadır.

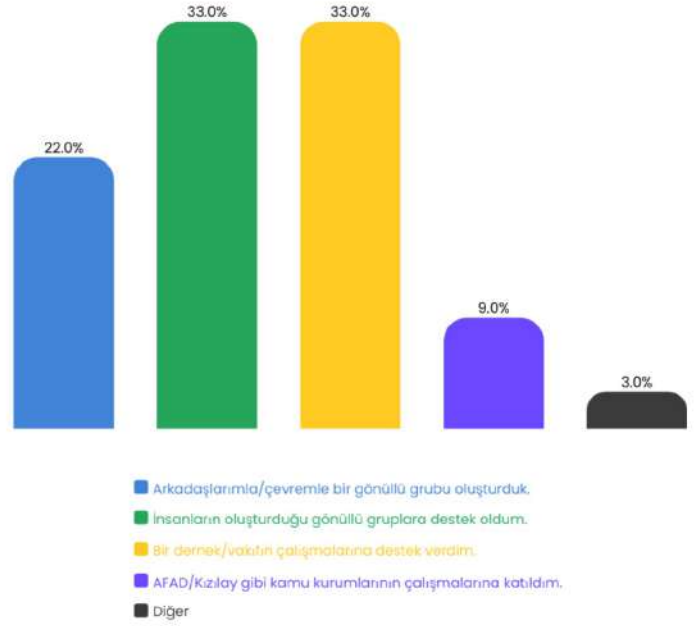
Önceki bölümlerde vurgulandığı gibi gençler afetten en çok etkilenen demografik grupların başında gelmektedir. Yine de depremlerde ve sonrasındaki afet yönetimi süreçlerinde genç nüfus genelde "pasif mağdurlar" olarak ele alın-

maktadır. Oysa, gençler “pasif mağdur” olmanın ötesinde deprem sırasında ve sonrasında afete müdahale konusunda önemli roller oynamaktadır. Gençler, fiziksel kapasiteleri başta olmak üzere birçok faktörden dolayı arama-kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerinin en önemli bileşenlerinden biri olabilmektedir. Bu doğrultuda, şu anda Adıyaman’da yaşayan gençlerin %38,9’u deprem sonrası gönüllü olarak afet müdahale sürecine destek olduğunu aktarmaktadır. Gönüllü olarak çalışmalara katılmayan gençlerin oranı ise %52,9’dur. Yani, yaklaşık her on gençten dördü deprem sonrası iyileşme faaliyetlerinde gönüllü olmuştur.

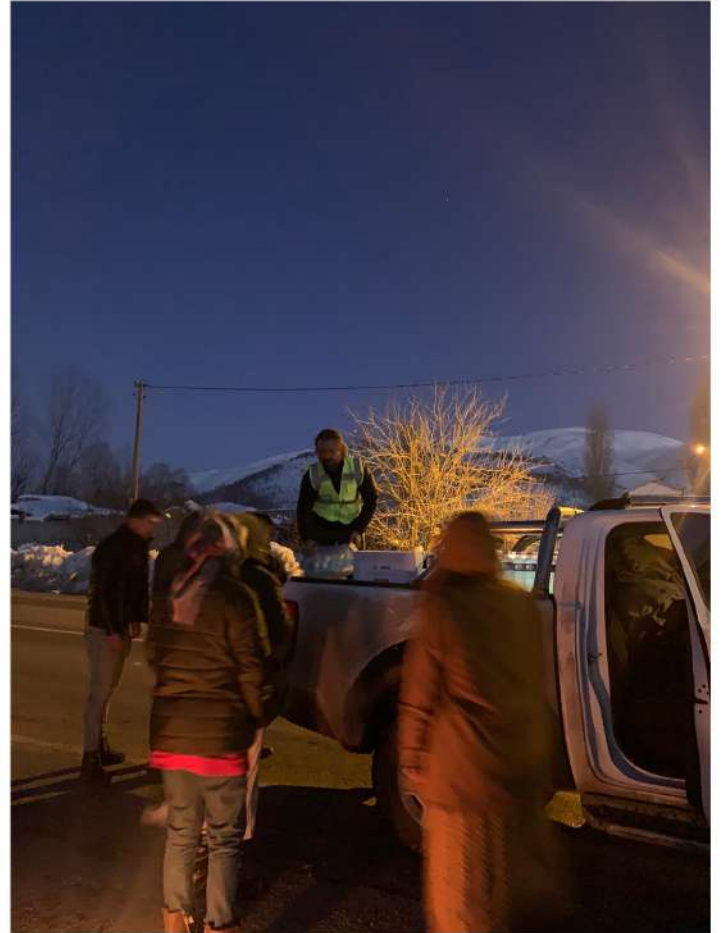

Tablo 24 Deprem Sonrası Herhangi Bir Gönüllü Çalışmada Bulundunuz Mu? (%)

Afet sonrası müdahale sürecine gönüllü olarak katılan gençlerin farklı yöntemleri ve kuruluşları tercih ettikleri görülmektedir. Gençlerin %22’si arkadaşlarıyla veya yakınlarıyla bir araya gelerek bir gönüllü grubu kurduklarını belirtmektedir. Gençlerin %33’ü ise farklı insanların oluşturduğu grupların faaliyetlerine destek olduğunu söylemektedir. Benzer bir oran dernek/vakıf çalışmalarına destek veren gençlerde görülmektedir. Buna göre, gençlerin %33’ü de bir dernek/vakıf bünyesinde gönüllü olarak çalıştığını aktarmaktadır. Gençlerin gönüllü faaliyetlerine katılmak için en az tercih ettikleri kurumların ise kamu kurumları olduğu gözlenmektedir. Gençlerin sadece %9’u AFAD ve Kızılay gibi kamu kurumlarının çalışmalarına destek verdiğini söylemektedir.

Tablo 25. Ne Tür Bir Gönüllü Faaliyet Yürüttünüz? (%)

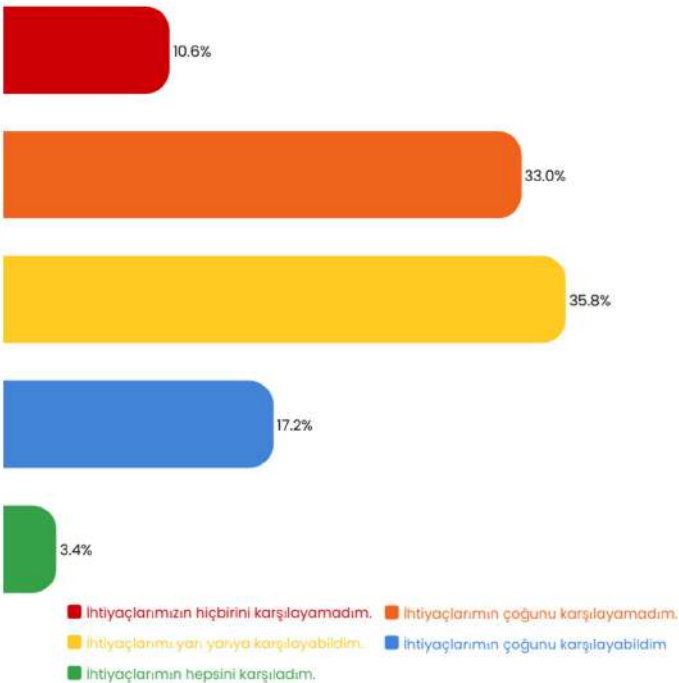

BÖLÜM VII - GENÇLERİN İHTİYAÇLARI

7.1. Genel Görünüm

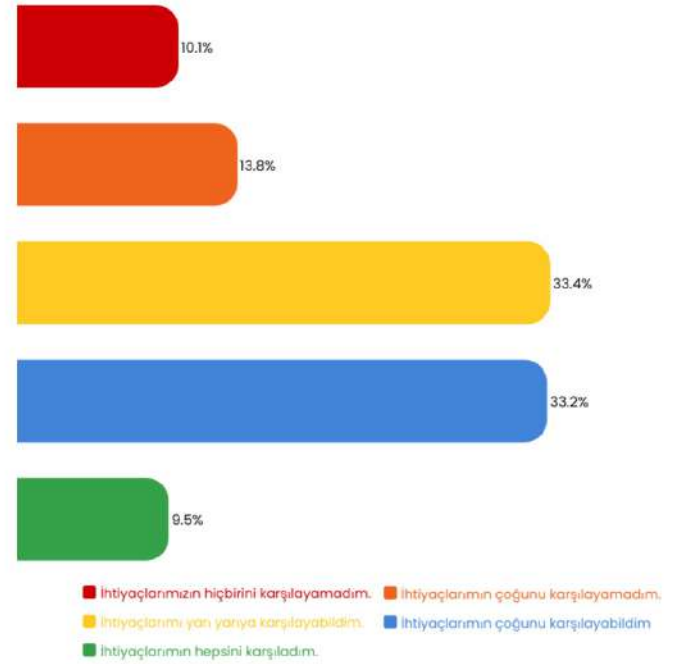
Bu bölümde, deprem sırasında ve sonrasında gençlerin karşılaştıkları sorunlar ve hayatlarını idame ettirmek için gerekli ihtiyaçları haritalandırılacaktır. Bunu takiben oluşturulan alt başlıklarda gençlerin ihtiyaçları kategorize edilecek ve detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

6 Şubat Depremleri Adıyaman'da yaşayan herkesi etkiledi. Birçok insan hayatını kaybetti, bir o kadarı da yaralandı. Aynı zamanda, şehirdeki binalar, evler ve yaşam yerleri de ciddi şekilde hasar aldı. Depremden ardından, birçok genç rutin yaşamının dışına çıkmak zorunda kaldı. Şehirde ikamet eden gençler depremin fiziksel, psikolojik, sosyal ve ekonomik boyutlarıyla mücadele etmeye devam etmektedir. Araştırmaya katılan her on gençten biri depremden sonra yaşanan ilk altı ayda temel ihtiyaçlarının hiçbirine ulaşamadığını belirtmektedir. Bu dönemde gıda, su, barınma, giyim, temizlik ürünleri gibi temel ihtiyaçlara erişebildiğini belirten gençlerin oranı ise sadece %3,4'tür. Bu veriler gençlerin depremden sonraki ilk altı ay içerisinde gereksinim duydukları temel ihtiyaçların yarısından fazlasına ulaşamamış olduğunu göstermektedir.

Tablo 26. Deprem sonrası ilk 6 ayda temel ihtiyaçlara (gıda, su, barınma, giyim, temizlik ürünleri vb.) erişebildiğinizi düşünüyor musunuz? (%)

Depremden sonraki ilk altı ay ile karşılaştırıldığında, araştırmanın yapıldığı dönem baz alınarak, gençlerin şu anda ihtiyaçlara erişimi hususunda göreceli bir iyileşmenin olduğu görülmektedir. İlk altı aya göre, şu anda temel ihtiyaçlarının tamamına ulaşabildiğini belirtenlerin sayısı üç kat artmıştır. Hakeza temel ihtiyaçların çoğuna erişebildiğini söyleyen gençlerin oranı da depremden sonraki ilk altı aya göre yaklaşık olarak iki kat artış göstermiştir.

Tablo 27. Son Bir Ayda Temel İhtiyaçlara (Gıda, Su, Barınma, Giyim, Temizlik Ürünleri vb.) Erişebildiğinizi Düşünüyor Musunuz?(%)

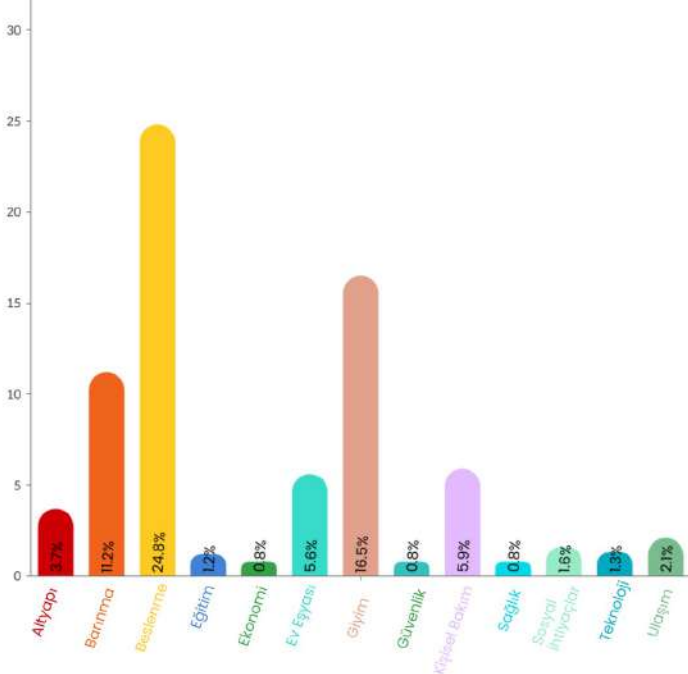
Araştırma örneklemini, depremden bu yana en çok erişim sağlayabildikleri ihtiyaçların %24,8 ile beslenme; %16,5 ile giyim; ve %11,2 ile barınma olduğunu belirtmektedir. Karşılama en çok zorlandıkları ihtiyaçların oranı ise %0,8 ile ekonomik/maddi, sağlık ve güvenlik; %1,20 ile eğitim; %1,3 ile teknolojik cihazlar; ve %1,6 ile sosyal ihtiyaçlar olduğu görülmektedir.

Gençlerin en çok ihtiyaç duyduğu üç şey;

AVM, sinema, tiyatro, kafe & restoran gibi sosyalleşme mekanlarının azlığı gençler tarafından sıkça vurgulanmıştır.

Araştırmaya katılan gençlere, şehirde yaşayan akranlarını da düşünerek, Adıyamanlı gençlerin en çok ihtiyaç duyduğu üç şeyin ne olduğu sorulduğunda, verdikleri cevapların beş temel alandaki ihtiyaçlarda yoğunlaştığı görülmektedir: eğitim, ekonomi, gençlik faaliyetleri, psikolojik ve sosyal.

Tablo 28. -En Çok Hangi İhtiyaçlarınızı Karşıladınız? (%)

Deprem sonrası, genç bireylerin akranlarıyla ve aileleriyle güvenli mekanlarda sosyalleşebilmesi, depremin sebep olduğu ruhsal yıpranmayı azaltmada oldukça kritik bir rol oynamaktadır. Araştırmaya göre, Adıyaman'daki gençlerin en çok ihtiyaç duyduğu şey %29,6 ile bu mekanların varlığı ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesidir. Özellikle, AVM, sinema, tiyatro, kafe & restoran gibi sosyalleşme mekanlarının azlığı gençler tarafından sıkça vurgulanmıştır.

Demografik bölümde belirtildiği gibi gençlerin %15,59'u ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmededir (NEİY). Özellikle, deprem sonrasında şehirde yaşanan ekonomik daralma, birçok gencin işini kaybetmesine ve maddi kayıp yaşamasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, gençlerin belirttiği en önemli ihtiyaçlardan bir diğeri de %21,7 ile istihdam, alım gücü, maddi kazanç, sağlıklı çalışma koşulları gibi temel meseleleri de barındıran ekonomik ihtiyaçlardır.

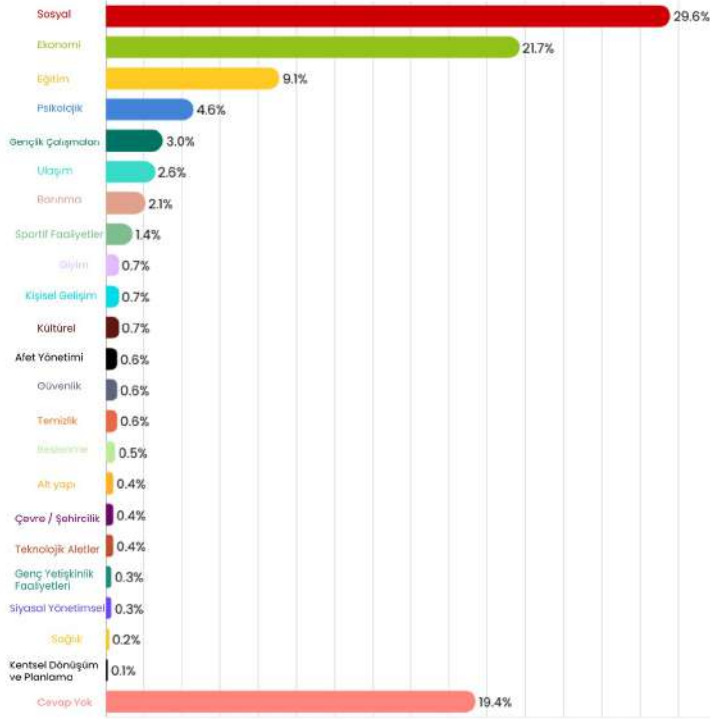
Verilen cevaplarda bir diğer öne çıkan ihtiyaç ise eğitim temelli ihtiyaçlardır. Örnekleme göre %24,1'i öğrenci olan şehirde, deprem sonrası eğitime ara verilmiş, ilerleyen bölümde açıklanacağı üzere birçok okulun zarar görmesi üzerine eğitimin kalitesinde düşüş yaşanmış ve öğrencilerin eğitim araç ve gereçlerine erişimlerinde ise zorluklar yaşanmıştır.

Psikolojik desteğin %4,6 ile en önemli beş ihtiyaç arasında olması, bu durumun ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

Depremin, genç nüfusun psiko-sosyal durumlarına etkisinin yadsınamaz büyüklükte olduğu gözlenmektedir. Psikolojik desteğin %4,6 ile en önemli beş ihtiyaç arasında olması, bu durumun ciddiyetini gözler önüne sermektedir.

Gençlik faaliyetleri genelde sosyal, ekonomik ve politik meseleleri de barındıran faaliyetler olarak ele alınabilmektedir. Fakat, araştırmaya katılan gençlerin %3'ünün gençlik vurgusu yapması ve gençlik faaliyetlerine özel referans vermesi dikkat çekici boyuttadır. Bununla beraber genç yetişkinlerin ihtiyaçlarının da altının çizilmesi genç-odaklı bir iyileşme sürecine duyulan ihtiyacın önemini göstermektedir.

Burada bir hususa dikkat çekilmelidir. Aşağıdaki grafikte de görüldüğü gibi 'cevap yok' bölümü %19,4 gibi yüksek bir orana sahiptir. Bunun temel nedeni gençlerden en az iki en fazla üç ihtiyacı belirtmelerinin istenmesidir.

Tablo 29. Sizce Şu Anda Adiyamanlı Gençlerin En Önemli İhtiyaçları Nelerdir? (%)

Gençler, yalnızca yaşa bağlı analizlerin değil aynı zamanda yaşadıkları toplumun önemli bir temsilcisi olarak da önemli görüşler ve fikirler sunmaktadır. Çalışma boyunca ana argümanlarımızdan biri gençlerin parçası oldukları topluma ve mekana dair fikirlerinin dikkate alınması gerektiğidir. Adiyaman'da yaşayan gençlere göre Adiyaman'da en çok ihtiyaç duyulan 5 şey ise barınma (%20,3), ekonomi (%14,3), kentsel dönüşüm (%5,2), sosyal (%10,3) ve ulaşım (%5,5) ile ilintili gereksinimlerdir. Gençlerin önemini vurguladıkları bu mevzu bahis ihtiyaçlar, Adiyaman'daki farklı toplulukların yaşam koşullarını iyileştirmek ve şehrin ve toplumun yeniden inşa sürecini desteklemek için öncelikli alanlar olarak öne çıkmaktadır.

Barınma sorunu, ülke genelinde yaşanan bir durum olsa da Adiyaman'daki krizin ağırlığı 6 Şubat Depremleri afetinde şehirdeki binaların yıkılmasından dolayı daha da artmıştır.

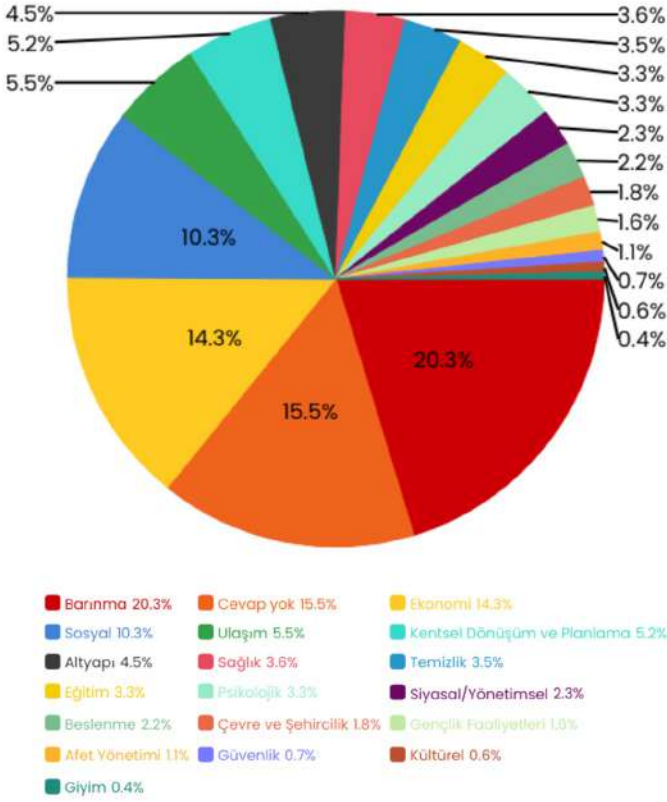
Araştırma verileri, depremden bu yana inşa edilen konutların henüz herkes için erişilebilir olmadığını; gençlerin %20,3'ünün şehrin en acil ihtiyacının barınma ihtiyacı olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Ekonomik ihtiyaçlar ise afetin Adiyaman ekonomisine olan olumsuz etkilerini yansıtmaktadır. Depremden sonra birçok insan işini kaybetmiş veya geçimini sağlayamaz hale gelmiş durumda. Bu kapsamda, gençlerin %14,3'ü şehirdeki istihdam imkanlarının artırılmasını ve yatırımların çeşitlendirilmesini talep etmektedir.

Sosyal ihtiyaçlar, gençlerin, çocukların, kadınların ve diğer tüm demografik grupların toplumsal bağlarını güçlendirmek ve ruhsal sağlıklarını iyileştirme için kritik bir önemdedir. Bu doğrultuda, araştırma örnekleminin %10,3'ü şehrin sosyal imkanlarının geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Deprem öncesinde de sosyalleşme mekanlarının ve imkanlarının kısıtlı olduğunu vurgulayan katılımcılar, depremden sonra bu durumun daha da kötüleştiğini söylemektedir.

Araştırma boyunca gençlerin sıklıkla vurguladığı bir diğer önemli meselenin ulaşım olduğu görülmektedir. Yaklaşık her on gençten dördünün öğrenci veya NEİY olduğu şehirde, ucuz ve erişilebilir ulaşım, gençlerin sosyal yaşama katılımını olumlu yönde etkilemektedir. Araştırmaya katılan gençlerin, %5,5'i ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğunu, şehir içi ulaşımın pahalı olduğunu ve ulaşım altyapısının yeterli olmadığını; dolayısıyla ulaşım ile ilgili ihtiyaçların giderilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

Son olarak, gençler sıklıkla kentte planlı yıkımı gerçekleştirilmeyen hasarlı binalar, temizlenmeyen enkazlar ve molozlar konusunda şikâyet etmektedir. Gençlerin %5,2'sine göre, hasarlı binaların yıkılması, enkaz ve molozların çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde temizlenmesi, kentsel dönüşüm projelerinin tamamlanması ve daha sürdürülebilir bir şehir inşa edilmesi Adıyaman'ın en acil ihtiyaçları arasındadır. Araştırmamıza katılan gençler, kentsel dönüşümün hem fiziksel hem de sosyal çevrenin iyileştirilmesine katkıda bulunarak sadece gençlerin değil tüm toplumun yaşam kalitesini artıracaklarını vurgulamaktadır.

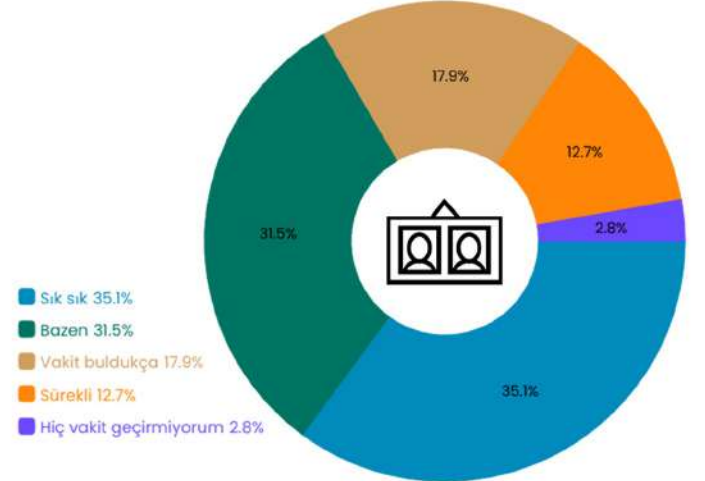

Tablo 30. Sizce Anda Adıyaman'ın En Çok İhtiyaç Duyduğu Şey Nedir? (%)

7.2. Sosyal İhtiyaçlar

Afetlerin gençlerin ve çocukların fiziksel, ruhsal ve duygusal halleriyle beraber sosyal iyi olma hallerine de etkisi çokça araştırılmıştır (*bknz. Gibbs v.d. 2015; Bal, 2008; Dell'Osso, 2011*). Afet sonrasında afetin bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak, iyileşme sürecini hızlandırmak ve bireyin direncini güçlendirmek için bazı koruyucu ve destekleyici faktörler bulunmaktadır (*Cox, 2017*). Bu destekleyici faktörlerin başında gençlerin kendisiyle ve çevresiyle kurduğu ilişki gelmektedir.

Araştırmaya katılan gençlerin %12,7'si sürekli, %35,1'i ise sık sık ailesiyle vakit geçirdiğini belirtmektedir. Bir başka deyişle, gençlerin yaklaşık yarısı ailesiyle düzenli bir şekilde vakit geçirmekte ve aile ile olan bağlarını sürdürmektedir. Ailesi ile herhangi bir şekilde vakit geçirmeyen gençlerin oranı ise sadece %2,8'dir. Bu veriler, deprem sonrası gençlerin aileleriyle bir arada olma eğiliminin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

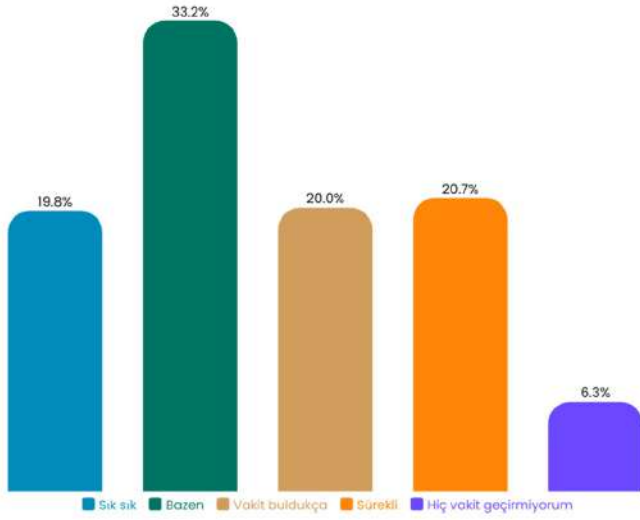

Tablo 31 Depremden Bu Yana Ailenizle Ne Sıklıkla Vakit Geçiriyorsunuz? (%)

Gençlerin, deprem anında ve sonrasında temel ihtiyaçlarına erişebilmesi oldukça önemlidir. Bununla beraber, psiko-sosyal desteğe de ihtiyacı bulunmaktadır. Özellikle, afetten hemen sonra iyileşme sürecinde, gençlerin aileleriyle birlikte arkadaşları ile kurdukları bağ da hayati önem arz etmektedir.

Araştırma örnekleminin %40'ına yakını genç arkadaşlarıyla düzenli bir şekilde sosyalleştirdiğini ve beraber vakit geçirdiklerini söylemektedir. Mevcut veriler, Adıyaman'daki gençlerin arkadaşlarıyla kurdukları sosyal bağları depremden sonra da devam ettirdiğini göstermektedir. Arkadaşlarıyla vakit geçirmeyen gençlerin oranının, aileleriyle vakit geçirmeyenlerin oranından yaklaşık 3,5 puan daha fazla olduğu da görülmektedir.

Afetten hemen sonra iyileşme sürecinde, gençlerin aileleriyle birlikte arkadaşları ile kurdukları bağ da hayati önem arz etmektedir.

Tablo 32. Depremden Bu Yana Arkadaşlarınızla Ne Sıklıkla Görüşüyorsunuz? (%)

Afet sonrası iyileşme süreçlerinde, kişilerle birlikte mekânında da etkili olduğu daha önce vurgulanmıştı. Özellikle, gençlerin kendini güvende hissedebileceği bir mekânda, sevdikleriyle vakit geçirebilmesi gençlerin afetin travmasından ve etkilerinden kurtulma/iyileşme süreçlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Fakat, araştırma, Adıyaman'da gençlerin sosyalleşebileceği alanların çok kısıtlı olduğunu; sosyalleşme imkanlarının da yeterli olmadığını göstermektedir. Araştırmaya katılan her on gençten sekizi Adıyaman'daki sosyalleşme mekanlarının yeterli olmadığını belirtmektedir.

Tablo 33. Sizce Adıyaman'daki Sosyalleşme Mekanları Yeterli Mi? (%)

Adıyaman'daki mevcut sosyal mekanların hangisinde daha çok vakit geçirdikleri sorulduğunda ise gençlerin %36'sı evde sosyalleştiğini veya sosyalleşebildiğini belirtmektedir. Depremin bıraktığı ekonomik tahribat, artan enflasyon ve gittikçe azalan alım gücü, gençlerin daha az maddi külfet getirecek mekanlardan biri olan evlerde sosyalleşmeyi tercih ettiğini göstermektedir. Bir diğer tercih edilen sosyalleşme mekanı ise kafe & restoranlardır. Özellikle, sinema, tiyatro ve kütüphane gibi sosyalleşme mekanlarının yetersiz olması, gençleri ev dışında kafe ve restoranlara yönlendirmektedir.

Adıyaman'daki sosyalleşme mekanlarının yetersizliğini karma odak grubundaki katılımcılar şöyle aktarmaktadır:

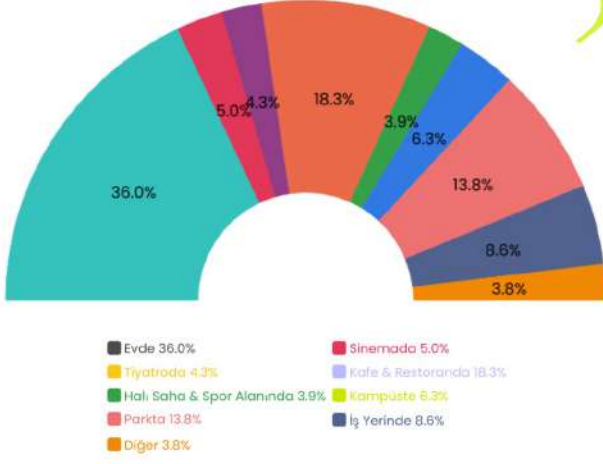
Katılımcı 1: Adıyaman küçük bir şehir. Buna rağmen ben sosyal bir insandım. Ama deprem Adıyaman'ı mahvetti. Ne bir aktivitemiz kaldı ne de bir spor alanımız. Şu an yaptığım; sadece iş ve ev arasında gidip gelmek. Deprem şehirde sahip olduğumuz kısıtlı sosyal imkanları daha da kötü etkiledi.

Katılımcı 2: Zaten küçük bir şehirde okuyorum. Daha önceden de sosyalleşebileceğim alanlar azdı. Depremden sonra ise hiç kalmadı. Ne gidebileceğimiz bir sinema salonu ne de doğru düzgün bir kafe falan var.

Katılımcı 3: Ben depremden sonra sosyalleşebileceğimi sanmıyorum. Çünkü sosyalleşecek bir yer yok. Zaten arkadaşım da kalmadı. Hepsi başka şehirlere gitti...Öyle."
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Gençlerin, kafe ve restorana göre daha ucuz olan park ve yeşil alanları da sosyalleşmek için kullandıkları gözlenmektedir. Fakat, parklardaki güvenlik sorunu buralarda sosyalleşmek isteyen gençler için bir tedirginlik unsuru olmuş durumda:

Katılımcı 1: Millet bahçesinde pat pat tiner çekiyorlar şimdi.
(Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 34. En Çok Nerede Sosyalleşiyorsunuz? (%)

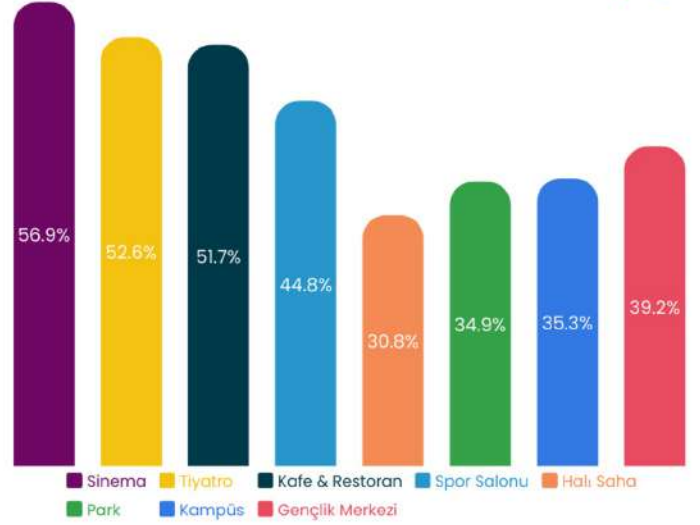
Adıyaman'da mukim gençler, şehrin birçok sosyal mekana ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. En fazla talep edilen mekanların %56,9 ile sinema; %52,6 ile tiyatro ve %51,7 ile kafe ve restoran olduğu görülmektedir. Bununla beraber, spor salonu, halı saha, park, üniversite kampüsü ve gençlik merkezi de sıklıkla talep edilen mekanlar arasında yer almaktadır. Adıyaman'daki mekanların yetersizliği ve gençlerin mekan talebini karma odak grubumuza katılanlar şöyle özetlemektedir:

Katılımcı 1: Sinema salonu olsun, herhangi bir spor alanı, stat alanı olsun. Hiçbir sosyal ve kültürel alanımız yok. Konserler, sinema, tiyatro gibi aktivitelerine ihtiyacımız var.

Katılımcı 2: Ben tiyatro izlemeyi çok seviyorum ama maalesef Adıyaman'da tiyatro izleyebileceğim bir alan yok. Yani kısacası daha çok

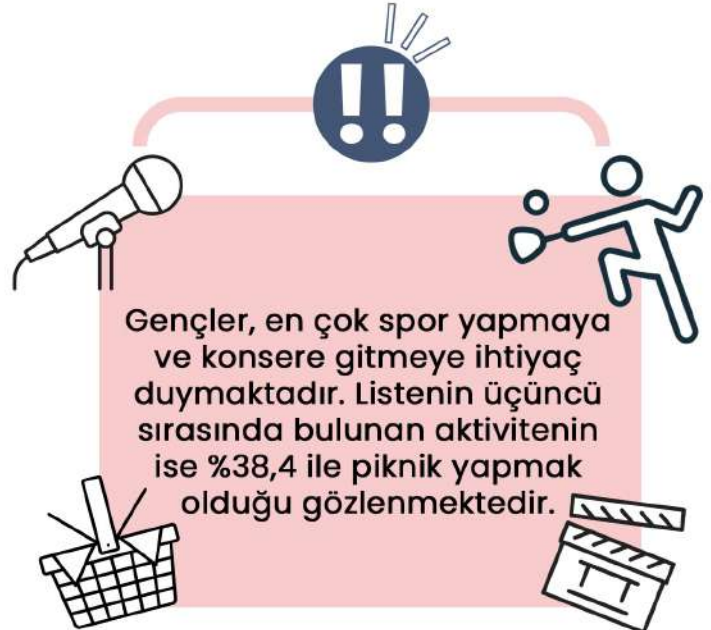
Katılımcı 3: Bir bebek annesi olarak önceliğim çocuklarım. Onlar için uygun oyun parkları, güvenilir yerler şehirde ihtiyacımız olan alanlardan. Çocuklarım oynarken yanlarında

oturup kahve içebileceğim ve kendi arkadaşlarımla sosyalleşebileceğim bir alan istiyorum. Böyle bir ortamda güvende olduğumu hissettiğim alanlar istiyorum.”
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 35. Sizce Adıyaman'da En Çok Hangi Sosyalleşme Mekanlarına İhtiyaç Var? (%)

Gençlerin, talep ettikleri mekanlar ile katılım göstermek istedikleri sosyal ve kültürel faaliyetlerin türü benzerlik göstermektedir. Buna göre, gençler, en çok spor yapmaya ve konsere gitmeye ihtiyaç duymaktadır. Listenin üçüncü sırasında bulunan aktivitenin ise %38,4 ile piknik yapmak olduğu gözlenmektedir. Bir başka deyişle, gençler arkadaşları ve aileleriyle sadece kapalı sosyal mekanlarda değil; açık mekanlarda da bir araya gelmeye ve birlikte vakit geçirmeye ihtiyaç duymaktadır.

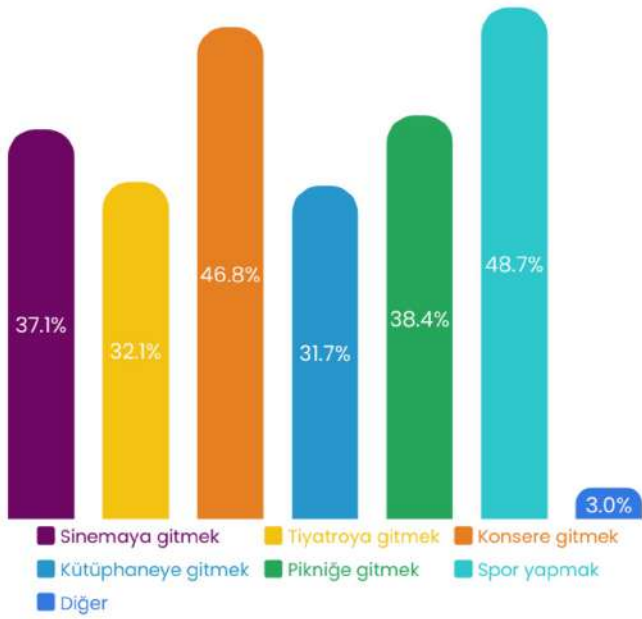

Bu kapsamda, odak grup görüşmelerinde, katılımcılar Adıyaman'daki doğal/yeşil/park mekanlarının yetersizliğini de tartışmıştır:

Katılımcı 1: Altınşehir, Adıyaman'ın gelişen en büyük yerlerden biri. Ben şu an Altınşehir'de doğru düzgün bir park olup olmadığını bilmiyorum. Çarşıda yeşil alan yok. Bir Mimar Sinan vardı. O da şimdi adını bilmediğim bir çarşı oldu.

Katılımcı 2: Eski nüfusun [Nüfus Müdürlüğü] olduğu yere bir alan yaptılar. Millet Meydanı. Meydanda bir tane ağaç yok.

Katılımcı 3: Zaten on tane ağaç var. Onu da zaten bu TOKİ [Projesi] ile kesecekler. (Çalışan Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 36. Aşağıdaki Sosyal-Kültürel Etkinliklerin En Çok Hangilerini Yapmaya İhtiyaç Duyuyorsunuz? (%)

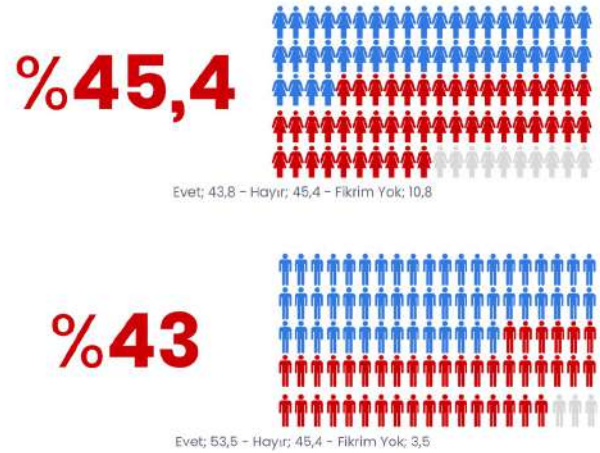
Gençler sadece, çevrim dışı yöntemlerle sosyalleşmemektedir. Özellikle, son yıllarda artan bir şekilde dijital ortamlarda da sosyal faaliyetler ve aktiviteler yürütmektedir. Böylesi bir durumda, ihtiyaç duyulduğunda internete bağlanabilmek, gençlerin sosyal iyilik hallerine katkı sunmaktadır.

Araştırmaya katılan gençlerin %44,6'sı internet ihtiyacını karşılayamadığını bildirmektedir. İhtiyaç duyduğunda internete erişebilen gençlerin oranı ise %48,1'dir. Yani, Adıyaman'da yaşayan gençlerin neredeyse yarıya yakını internete ihtiyaç duyduğunda erişim sağlayamamaktadır.

Tablo 37. İhtiyacınız Olduğu Zaman İnternete Erişebiliyor Musunuz? (%)

İhtiyaç halinde internete erişim oranı genç kadınlar ve erkekler arasında farklılık göstermektedir. Verilere göre, genç kadınların %45,4'ü gereksinim duyduğunda internete erişemiyorken, bu oran genç erkeklerde %43'tür. Bir başka deyişle, internete erişim konusunda genç kadınlar genç erkeklere göre daha dezavantajlı durumdadır.

Tablo 38. İhtiyacınız Olduğu Zaman İnternete Erişebiliyor Musunuz? (Cinsiyete Göre) (%)

Ayrıca, internete erişimle ikamet edilen konut türü arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu da görülmektedir. Buna göre, internete erişimde en çok güçlük çekenler, çadırda, konteyner kentte ve kendi evleri dışında geniş ailesiyle birlikte yaşayan gençlerdir. En az sorun yaşayan gençler ise, %57,1 ile kendi evlerine dönebilen ve %61,3 ile başka bir eve kiracı olarak çıkabilen gençlerdir. Mevcut veriler, iki önemli meseleye işaret etmektedir. Birincisi, internete erişim ile ekonomik durum arasında bir ilişki mevcuttur. Yani, gençler hala internete ucuz bir şekilde erişim sağlayamamaktadır. İkincisi, başta konteyner kentler ve kırsal alanlar olmak üzere kentte internet altyapısı yeterli değildir.

%	EVET	HAYIR	FIKRİM YOK
Kendini evimize döndük	%57,1	%36,2	%6,7
Başka bir eve kiracı olarak çıktık	%61,3	%30,7	%8
Başka bir evde, kira ödemedem kalıyoruz	%34,4	%54,1	%11,5
Aile evinde, ailemle yaşıyoruz	%34,8	%60,9	%4,3
Akrabalarla, akrabaların evinde kalıyoruz	%41,7	%41,7	%16,6
Köyde kalıyoruz	%35,7	%42,9	%21,4
Çadırda kalıyoruz	%36	%60	%4
Konteyner kentte yaşıyoruz	%38,3	%57,4	%4,3
Diğer	%50	%50	%0

Tablo 39. İnternet İhtiyacınız Olduğu Zaman İnternete Erişebiliyor Musunuz?(%)
(İnternet Erişim ve Barınma Durumu İlişkisi)

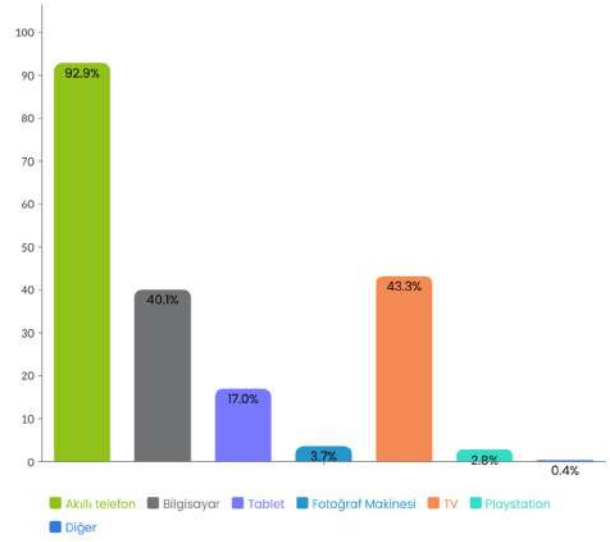
Araştırma, deprem sonrası süreçte gençlerin internet kullanım alışkanlıklarında belirgin bir değişikliğin olduğunu göstermektedir. Gençlerin %45,5'i internette geçirdiği zaman diliminde azalma olduğunu, %24,5'i de bir artış olduğunu söylemektedir. İnternet kullanımında bir değişiklik olmadığını söyleyenlerin oranı ise %30'dur. Yukarıda bahsedilen internete erişememe sorununun aynı zamanda internette geçirilen süreyi de etkilediği söylenebilmektedir.

Tablo 40. Depremden Sonra İnternette Zaman Geçirme Sürenizde Değişiklik Oldu Mu? Olduysa Nasıl Oldu?(%)

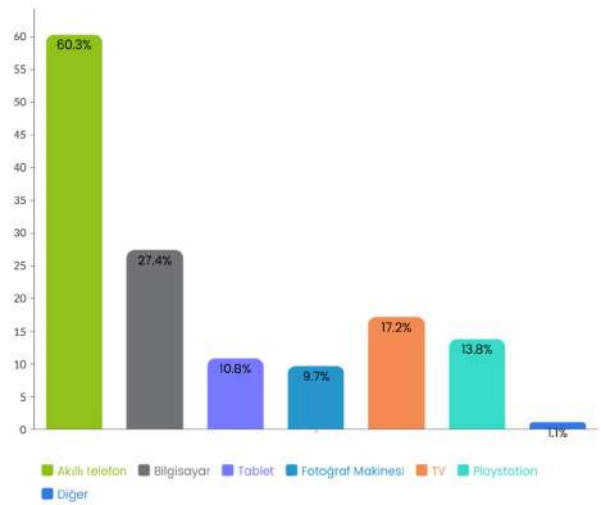
Teknolojik cihazlar, gençlerin çevrimiçi ve çevrimdışı sosyalleşmesine destek olmaktadır. Bu bağlamda, görüşülen gençlerin %92,9'unun en az bir akıllı telefona; %43,3'ünün en az bir televizyona; %40,1'inin de en az bir bilgisayara sahip olduğu görülmektedir. Gençlerin daha az sahip olduğu teknolojik aletler arasında, nispeten alım gücü yüksek kişilerin erişim sağlayabildiği ve diğer cihazlara göre daha az elzem

Playstation, fotoğraf makinesi ve tablet olduğu gözlenmektedir.

Tablo 41. Aşağıdaki Elektronik Cihazlardan Hangisine Sahipsiniz? (%)

Teknolojik aletler, deprem sonrası yardımlaşma, koordinasyonu sağlama, eğitime ve sosyal faaliyetlere erişme gibi birçok konuda bireylere yardımcı olmaktadır. Araştırmaya göre, Adıyaman'da yaşayan gençlerin en çok ihtiyaç duyduğu teknolojik cihaz, %60,3 ile akıllı telefondur. Örneklemin %92,9'unun en az bir akıllı telefona sahip olduğu düşünüldüğüne, mevcut akıllı telefonlardan memnun olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca, gençlerin %27,4'ü bir bilgisayara, %17,2'si bir televizyona ihtiyaç duymaktadır. En az ihtiyaç duyulan teknolojik alet ise, %13,8 ile Playstation, %10,8 ile tablet ve %9,7 ile fotoğraf makinesi olduğu vurgulanmaktadır.

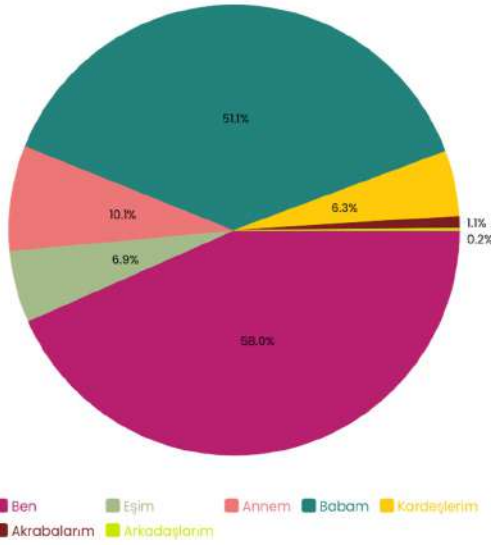

Tablo 42. En Çok Hangi Teknolojik Cihaza İhtiyaç Duyuyorsunuz? (%)

7.3. Ekonomik İhtiyaçlar

Adıyaman'da gerçekleştirilen saha çalışmasının bulguları, genç nüfusun sosyal ihtiyaçlardan sonra en önemli ihtiyaçlarının ekonomik/maddi alanda olduğunu göstermektedir. Türkiye genelinde yaşanan ekonomik kriz, deprem felaketinin ardından Adıyaman'da yaşayanlar tarafından daha güçlü bir şekilde hissedilmektedir.

Gençlerin yaşadığı hanelerde gelire katkı büyük ölçüde ebeveynler tarafından sağlanmaktadır. Bununla birlikte gençler de en az ebeveynleri kadar hane gelirine katkıda bulunmaktadır. Anket ve odak grup bulguları, halihazırda çalışan gençlerle birlikte öğrencilerin de hanenin maddi gelirine katkısı olduğunu göstermektedir. Özellikle artan enflasyon, yaşam pahalılığı ve afet sonrası yaşanan ekonomik kayıplar, Adıyaman'da yaşayan aileler için hanede birden fazla kişinin çalışmasını mecburi hale getirmektedir.

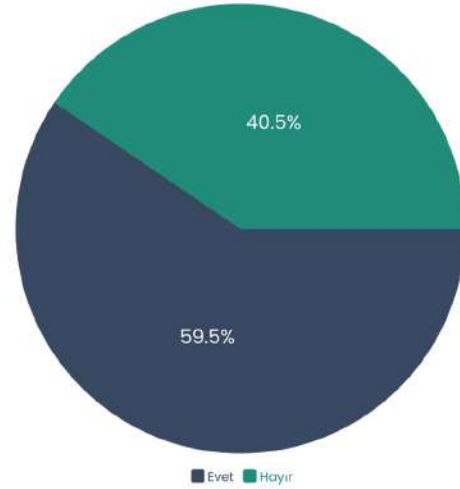
Tablo 43. Evinizin Geçimini Kim / Kimler Sağlıyor? (%)

ESMAT'ın 2023 raporuna göre, Adıyaman'daki birçok özel teşebbüsün makinelerinde ve ekipmanlarında ciddi zararlar oluşmuştur. Mevzu bahis çalışma yerleri depremden ancak altı ay sonra ortalama %30-40 kapasite ile faaliyetlerine yeniden başlayabilmişlerdir. Bunun en ağır sonuçlarını insanlar iş gücü ve istihdam alanında yaşamıştır. Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi'ne (2023) göre 2021'e kıyasla Mart 2023 tarihinde Adıyaman'da depremden dolayı yaşanan çalışma saati kaybı %48,1'dir.

Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi'ne (2023) göre 2021'e kıyasla Mart 2023 tarihinde Adıyaman'da depremden dolayı yaşanan çalışma saati kaybı %48,1'dir.

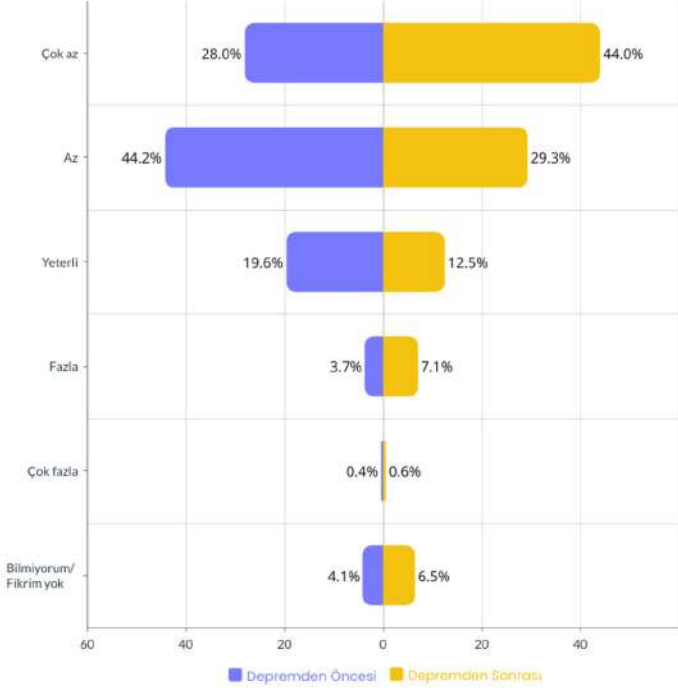
Araştırmaya katılan gençlerin %59,5'i deprem sonrasında işlerini kaybettiklerini belirtmektedir. Araştırma bulguları, depremden sonra her on gençten yaklaşık altı tanesinin işini kaybettiğini; sadece dört tanesinin işine devam edebildiğini söylemektedir. Bulgular, iş kaybı ile cinsiyet, etnik ve dini kimlik, konut türü arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını, her kesimden gencin iş kaybı yaşadığını göstermektedir.

Tablo 44. Depremden Sonra İş Kaybınız Oldu Mu? (%)

Mevcut tablo, depremin şehirdeki ticari faaliyetlere, iş gücüne ve istihdama ciddi bir zarar verdiğini göstermektedir. Gençlerin sıklıkla vurulduğu en önemli sorunlardan bir tanesi iş imkanlarının yetersizliğidir. Gençler, depremden önce de var olan istihdam sorununun deprem ile beraber daha da görünür olduğunu düşünmektedir. Katılımcı gençlerin ifadelerine göre, deprem öncesine ile kıyaslandığında iş imkanlarının 'çok' azaldığını düşünen gençlerin oranı %28'den %44'e çıkmıştır. Bununla birlikte iş imkanlarının deprem öncesine göre 'çok'

iyileştğini düşünen gençlerin oranı ise %0,4'ten %0,6'ya yükselmiştir. Bulgular, şehirde genç istihdamının çok yetersiz olduğunu ve gençlerin ana gündemlerinden birinin kendilerini her yönden tatmin edecek bir iş arayışı olduğunu kanıtlamaktadır.

Tablo 45. Adiyaman'da Yaşayan Gençler İçin İş İmkânı [cümleyi tamamlayınız] (%)

Deprem sonrası yaşanan iş kayıpları, üretimde yaşanan durgunluk ve tüm ülke genelinde hissedilen ekonomik kriz, Adiyaman'da mukim gençlerin ve toplumun diğer yaş gruplarının ekonomik durumunu da olumsuz etkilemektedir. Araştırmaya göre, deprem sonrası ekonomik gelirinin deprem öncesine göre 'çok' azaldığını söyleyenlerin oranı %28, durumunda nisbî bir gerileme olduğunu söyleyen gençlerin oranı ise %39,9'dur. Yani, yaklaşık her on gençten yedisi ekonomik durumunun depremden kötü etkilendiğini vurgulamaktadır. Araştırmaya katılan gençler arasında ekonomik durumunda bir değişikliğin olmadığını söyleyenlerin oranı %26,3 iken, ekonomik durumunda pozitif yönde bir değişiklik olduğunu söyleyenlerin oranı ise %2,3'tür. Mevcut tablo, Adiyaman'da depremin neden olduğu yıkımla birlikte ekonomik şartların ciddi şekilde kötüleştiğine işaret etmektedir. Şehirdeki ekonomik zorluklar, gençlerin sosyalleşme fırsatlarını da daraltmaktadır. Özellikle konteyner kentlerde yaşayan gençler için konteyner kentin dışında sosyal bir faaliyete katılmak giderek zorlaşmakta:

Katılımcı 1 : Sosyalleşme konusunda... Bir şeyler yapmak sadece bir tık pahalı. Dışarıda geçirdiğimiz bir günde deprem öncesine göre aynı faaliyetleri yapmak için bile eskisinden çok daha fazla miktarda para harcamamız gerekiyor. Önceden şehirde sosyalleşmek için beş seçeneğimiz varsa depremden sonra bu iki seçeneğe düştü. Ve o iki seçenek de artık çok pahalı.
(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Gençler enflasyon ile beraber artan yaşam pahalılığından ve yetersiz kalan maaşlardan da şikayet etmektedir. Deprem, ülke genelinde yaşanan bu durumu Adiyaman'da ikamet eden gençler için daha da zorlaştırmış durumda:

Katılımcı 3 : Aldığım 2000 TL'lik burs bana yetmiyor. Deprem zamanında başvurduğum burslardan hiçbiri çıkmadı. Önceden de ekonomik sıkıntı çekiyordum. Ama depremden sonra ekonomik sıkıntılarım daha da kötüleşti.

Katılımcı 1 : Şu an sürekli artan bir enflasyon söz konusu ama maaşlarımız enflasyonla doğru orantılı bir şekilde artmamakta hatta sabit ve yetersiz kalmakta. Depremde maddi olarak birçok şeyimizi kaybettiğimiz ve sonrasında sıkıntılar yaşadığımız için bu maaşlar hayatlarımızı yeniden kurmaya hatta sürdürmeye yetmiyor.

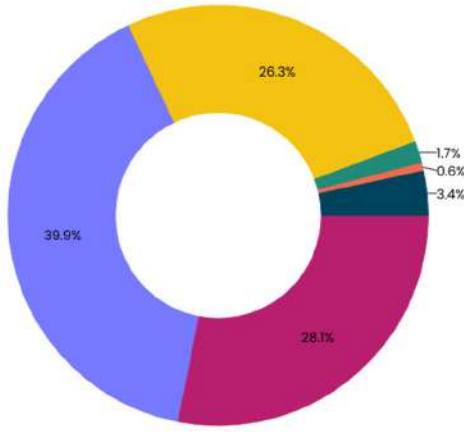
Katılımcı 4 : Benim depremden önce aldığım harçlık günlük her şeye yetiyordu ama depremden sonra aldığım harçlık çok yetersiz olmaya başladı.

Katılımcı 2 : Depremden önce az çok idare edebiliyorduk. Mesela markete gittiğimizde bir çocuk bezi aldığımızda uygun bir fiyata da alabiliyorduk. Depremden sonra karşımıza çıkan tablo çok ağır oldu. Çocuk bezlerinin iki katına çıktığını

gördük. Bir türlü kendimizi toparlamadık. Bu fiyatlarla ve aldığımız maaşla yapabildiğimiz en fazla önemli giderlerimizi, temel ihtiyaçlarımızı karşılamak oluyor.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Gençler, ekonomik sorunlardan dolayı sadece sosyal imkanlara değil eğitim ve sağlık gibi temel ihtiyaçlara erişimde de sorun yaşamaktadır. Karma grup katılımcısı bu durumu şöyle açıklamaktadır:

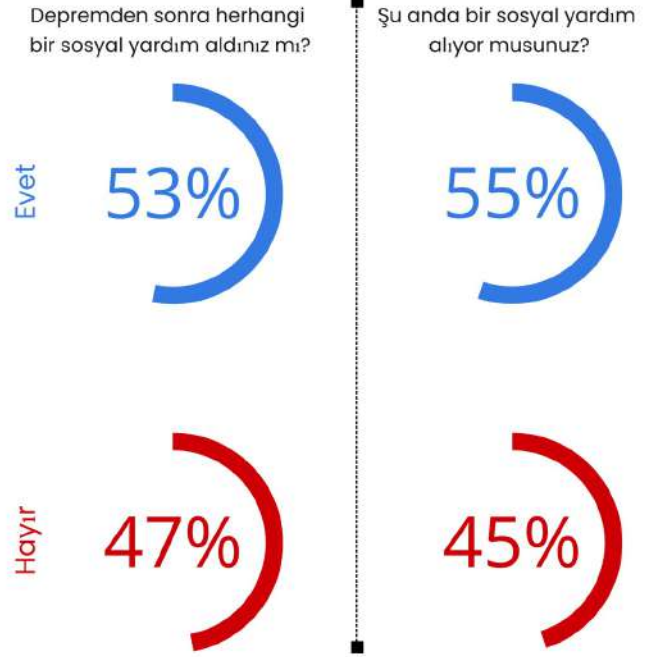
Katılımcı 4: Benim aldığım harçlıkla kitap mı alsam yoksa yemek mi yesem diye düşünüyorum. İkisi de temel ihtiyacım fakat aldığım harçlık ikisine birden yetmiyor. Ne yapacağımı bilmiyorum.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 46. Deprem Öncesine Göre Ekonomik Durumunuz Değişti Mi? Değiştiyse Ne Yönde Değişti? (%)

Şehirde deprem sonrası yaşanan ekonomik zorluklar, sosyal desteklere olan ihtiyacı da arttırdı. Araştırmaya katılan gençlerin %53'ü depremden hemen sonra kendisinin veya ailesinin bir kurumdan sosyal yardım aldığını belirtmektedir. Herhangi bir destek almayanların oranı ise %47'dir. Dolayısıyla, şehirdeki her iki gençten biri (veya ailesi) depremin hemen ardından en az bir kurumdan sosyal yardım alarak hayatını idame ettirmeye çalışmaktadır. Şehirde depremden sonraki iyileşme sürecinin iyi bir şekilde yönetilememesi bu durumda herhangi bir

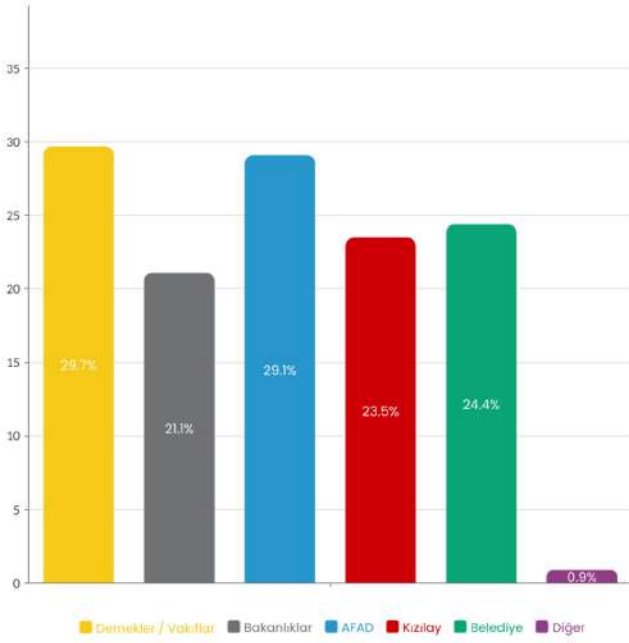
gelişme yaşanmasını engellemiş, aksine sosyal yardıma ihtiyacı olan gençlerin sayısının az da olsa artış göstermesine sebep olmuştur. Buna göre, şu anda herhangi bir resmi veya gayri resmi bir kuruluştan sosyal destek alan gençlerin/ailelerin oranı %55, destek almayanların oranı ise %45'tir.

Tablo 47. Sosyal Yardım Durumu (%) (%)

Gençlerin sosyal yardım aldığı veya almaya devam ettiği kurumların türü çeşitlilik göstermektedir. Örneklemin en çok destek aldığı kurumlar ise %29,7 ile dernekleri, vakıfları ve insani yardım kuruluşlarını da kapsayan sivil toplum örgütleridir. Bununla beraber, AFAD ve Kızılay'dan destek alanların oranları da sırasıyla %29,1 ve %23,5'tir.

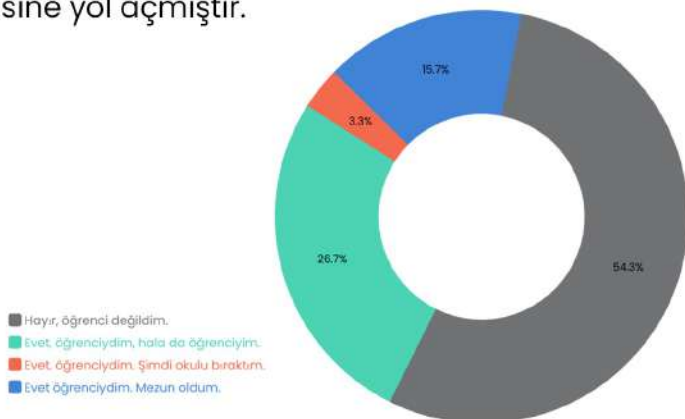
Bu noktada belediyeden ve ilgili bakanlıklardan destek alabilen gençlerin sayısının diğer sivil toplum örgütlerine kıyasla az olması özellikle yerel ve ulusal yönetimin üzerinde düşünmesi gereken önemli bir konudur.

Tablo 48. Ne Tür Kurumlardan Yardım Aldınız/Alıyorsunuz? (%)

7.4. Eğitim İhtiyaçları

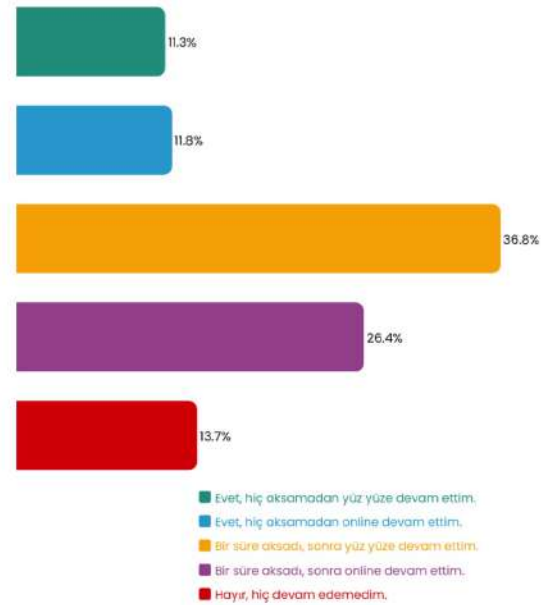
Depremi eğitim-öğretim faaliyetlerine olumsuz etkisi hem kurumlar hem de öğrenciler tarafından ağır bir şekilde hissedilmektedir. Birçok öğrencinin eğitim hayatı depremin ertesinde durdu, eğitim kurumları işleyemez hale geldi. Araştırma bulguları, depremden sonra eğitime devam eden öğrencilerin %26,7 olduğunu, deprem öncesi eğitime devam edip deprem sonrası mezun olan öğrencilerin %15,7 olduğunu göstermektedir. Deprem sonrasında okulu bırakan ve eğitimine devam edemeyen öğrencilerin oranı ise %3,3'dir. Depremi sebep olduğu psikolojik, sosyal ve ekonomik sorunlar ve zorluklar, Adıyaman'da yaşayan gençlerden bazılarının eğitim hayatına devam edememesine yol açmıştır.

Tablo 49. Depremden Önce Devam Eden Örgün Bir Öğrenciliğiniz Var mıydı? (%)

Öğrencilerin %23,1'i hiçbir aksama olmadan online veya yüz yüze bir şekilde eğitime devam edebildiğini söylemektedir. Belli bir aradan sonra eğitime devam edebilenlerin oranının da %63,2 olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %13,7'si ise depremden sonra eğitimlerine devam edemediğini belirtmektedir. Eğitime devam edemeyen gençler arasında erkeklerin oranının kadınlara göre daha fazla olduğu gözlenmektedir. Eğitime devam edemediğini aktaranların %66,7'si erkek iken, %33,3'ü de kadındır.

Gençler arasında eğitime devam etme durumu ile yaşadıkları evlerin hasar alıp almadığı arasında bir ilişki olduğu görülmüştür. Eğitime devam edemediğini belirten gençler arasında evinde hiç hasar olmayanların oranı sadece %7,4'dür. Eğitime devam edemediğini söyleyen diğer tüm gençlerin evlerinde farklı seviyelerde hasar olduğu görülmektedir.

Tablo 50. Depremden Sonra Eğitiminize Devam Edebildiniz Mi? (%)

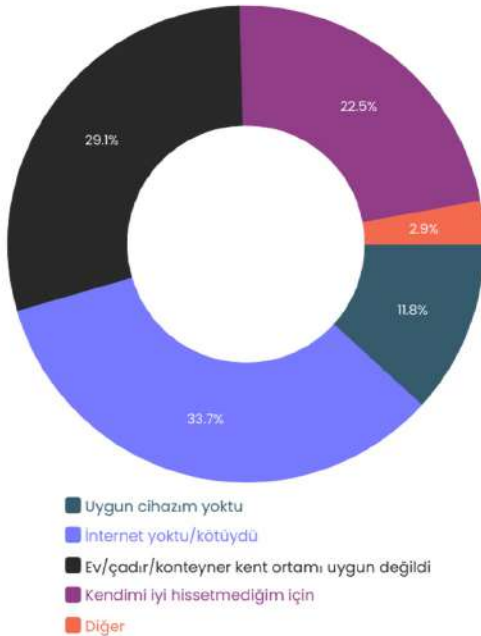
Depremde birçok okulun hasar görmesi yüz yüze eğitim yerine online eğitimi zorunlu kıldı. Bu süreçte online eğitime devam edebilenlerin sayısı, devam edemeyenlerin sayısından çok daha az olduğu görülmektedir. Bulgular, online derslerin tamamına katılabilenlerin sadece %9 oranında, çoğuna katılabilenlerin oranının da %11,7 olduğunu vurgulamaktadır. Derslerin çok azına katılabilenlerin oranı %23,6 iken hiç katılamayanların oranı ise %32,1'dir. Dolayısıyla,

depremden sonra verilen online derslere öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun katılamadığı söylenebilmektedir.

Tablo 51. Online Derslere Katılabildiniz Mi? (%)

Online derslere (sınırlı) katılım sağlayamamanın birçok nedeni olabilmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %33,7'si sağlıklı bir internete sahip olamadıklarından, %29,1'i yaşadıkları yerin derslere uygun olamamasından, %22,5'i kendini iyi hissedemediğinden, %11,8'i de derslere erişim sağlayabileceği herhangi bir uygun cihazın olmamasından dolayı derslere katılamadığını bildirmektedir.

Tablo 52. Katılamadığınız Online Derslere Neden Katılamadınız? (%)

Eğitimde yaşanan sorunlar ve aksaklıklar, öğrencilerin derslerden aldığı verimi de olumsuz etkilemektedir. Katılımcı öğrencilerin %35'i derslerdeki verimin 'çok' düştüğünü, %38'i ise ders verimliliğinin 'büyük ölçüde' azaldığını düşünmektedir. Buna mukabil bir değişiklik olmadığını belirtenlerin oranı %19 iken, 'büyük ölçüde' verimin arttığını düşünenlerin oranı ise sadece %8'dir. Dolayısıyla, yaklaşık her on gençten yedisi dersten yeterli derecede verim alamadığını düşünmektedir.

Nitel görüşmeler sırasında, konteyner kentte yaşayan ve üniversite sınavına hazırlanan katılımcı bu durumu şöyle açıklamaktadır:

Katılımcı 1: Buranın kendi dershanesi var. Derslere çok geç başladılar. Çok da verimli olduğu söylenemez. Yeteri kadar katılım da gösteremedik. Sınavda çıkacak konuların tamamı yetişmedi. Yetişsin diye konuları hızlı geçmek zorunda kaldılar ve bu da hiç verimli olmadı.

(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Eğitimde verimin düşmesinin bir faktörü de, öğrencilere göre, öğretmen yetersizliğidir. Gençlerin anlatımıyla birçok öğretmen depremden vefat etti; hayatta kalanların da bazıları Adıyaman'dan ayrıldı. Bu da verimi ciddi oranda düşürdü:

Katılımcı 3: Öğretmenler de çok gitti. Özellikle iyi öğretmenler. Devlet okulları açısından aslında öğretmenlerin gitmesi en kötüsü oldu." (Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Eğitimdeki verimi düşüren bir diğer sebep ise yıkılan eğitim kurumları dolayısıyla sınıflarda artan öğrenci sayısı:

Katılımcı 3 : Üniversitede birçok bina ağır hasarlı olduğu için diğer bölümler de bizim fakültede ders görmeye başladı. Yani dolayısıyla çok kalabalık ve sesli ortamlarda ders görüyoruz.

Katılımcı 2: Depremde çok okul yıkıldı. Öğretmenlerimizin çoğu vefat etti. Geride kalan öğretmenlerimiz ise yaşadıkları evler yıkıldığı için il dışına gitmek zorunda kaldılar. Öğretmenlerimiz çok sıkıntı yaşadı. Giden veya vefat eden öğretmenlerin sınıfları kalanlarla birleştirildi. Sınıflarımız kalabalıklaştı. Öğretmenlerimizin ders yükleri çoğaldı ve öğrenci sayısı çok kalabalık olduğu için çocuklar da hiçbir eğitimden fayda göremiyorlar. (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 53. Depremden Sonra Eğitimden Aldığınız Verim Nasıl Değişti? (%)

Eğitim-öğretim faaliyetlerindeki verimi arttıran önemli mekanlardan birisi de kütüphanelerdir. Adıyamanlı gençlerin %85,4'ü Adıyaman'daki kütüphanelerin her açıdan yetersiz olduğunu vurgulamaktadır. Birçok genç kütüphanelerdeki yoğunluktan dolayı ders çalışabileceği uygun bir alanın olmadığı belirtmektedir:

Katılımcı 4 : Kütüphaneler çok yoğun. Adıyaman'da kütüphaneler bayağı yetersiz olduğu için zaten kimse gidip oralarda çalışmıyor. (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Kütüphaneler gençlerin sadece ders çalıştığı mekanlar değildir. Bu kurumlar gençlerin sosyalleşebildikleri, kitaplara daha kolay ve ücretsiz erişim sağlayabildikleri mekanlardır. Özellikle, son dönemde enflasyonun derinleşmesi ile beraber kitap fiyatlarında görülen artış gençleri ciddi oranda olumsuz etkilemektedir:

Katılımcı 3 : Ben hem üniversite okuyorum hem de KPSS ye çalışıyorum. Dolayısıyla kitaplara çok fazla ihtiyacım var. Ama kitap fiyatları uçmuş durumda. İhtiyacım olan kitapları satın alamıyorum. (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

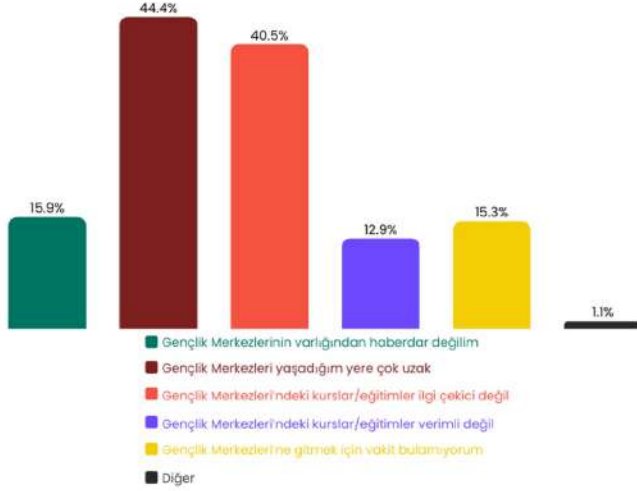
Tablo 54. Adıyaman'da Ders Çalışma Mekanlarının, Kütüphanelerin Yeterli Olduğunu Düşünüyor Musunuz? (%)

Kütüphanelerin yanında gençlerin sosyal ve kültürel gelişimlerine olumlu şekilde katkıda bulunan bir diğer kurum gençlik merkezleridir. Bu mekanlar gençlerin eğitim süreçlerinde de kritik bir rol oynamaktadır. Fakat, araştırmamıza katılan Adıyaman'daki gençlerin büyük bir çoğunluğu gençlik merkezlerine gitmediğini, faaliyetlerine dahil olmadığını söylemektedir. Buna göre, her 10 gençten 9'u gençlik merkezlerinden yararlanmamaktadır. Yine araştırmaya göre, genç kadınların %90,8'i, genç erkeklerin ise %87,5'i gençlik merkezlerine gitmemektedir.

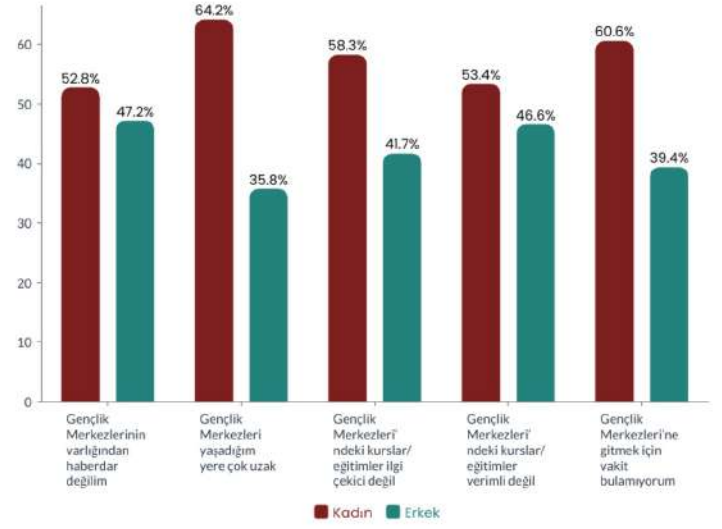
Tablo 55. Adıyaman'daki Herhangi Bir Gençlik Merkezine Gidiyor Musunuz? (%)

Gençlerin, gençlik merkezlerine gitmemelerinin sebebi çeşitlilik göstermektedir. Bu kapsamda, araştırmaya katılan gençlerin %44,4'ü gençlik merkezlerinin yaşadığı yere uzak olduğunu belirtmektedir. Özellikle, ulaşım da yaşanan sorunlar ve pahalılık şehrin imkanlarına erişilebilirliği sınırlandırdığı gibi gençlerin sosyal ve eğitim faaliyetlerine katılımını da engellemektedir. Yine, gençlerin %40,5'i gençlik merkezlerinde sunulan kursları veya eğitimleri ilgi çekici bulmamaktadır. Gençlik merkezlerinin varlığından haberdar olmayan gençlerin oranı ise %15,9'dur. Vakit bulamadığı için gidemeyenlerin oranı %15,3 iken, merkezlerdeki kursları ve eğitimleri verimli bulmayanların oranı ise %12,9'dur.

Tablo 56. Neden Gitmiyorsunuz? (%)

Gençlik merkezlerine gitmeme sebeplerinin cinsiyet kimliklerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Genç erkeklerin gençlik merkezlerini tercih etmemesindeki en önemli faktör bu tarz merkezlerden haberdar olmamalarından kaynaklanırken; genç kadınlar gençlik merkezlerinin erişilebilir olmamasından dolayı bu merkezleri tercih etmediklerini belirtmektedir. Özellikle, ulaşım sıkıntısı, uygun olmayan saatler ve güvenlik konularının genç kadınların gençlik merkezlerinin faaliyetlerine katılmasında ciddi bir engel teşkil etmektedir.

Tablo 57. Gençlik Merkezlerine Neden Gitmiyorsunuz? (Cinsiyet Ayrımına Göre Dağılım)(%)

Nitel görüşmeler, yukarıda sıralanan nedenlere beraber, merkezlerin siyasallaşmasının da gençlerin katılımını düşürdüğünü göstermektedir. Bazı gençlere göre merkezlerin fazla siyasallaşması, diğer farklı etnik ve dini gruplara mensup gençlerin dışlanmış hissetmesine sebep olmaktadır. Hakeza, genç odaklı hizmetlerin de yine siyasallaştığı düşünülmektedir:

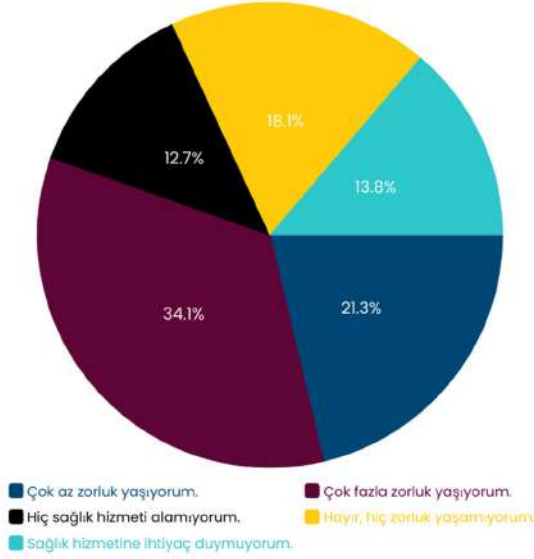
Katılımcı 1 : Bir tane daha kurum var. İçinde basketbol sahası var, masa tenisi var. Farklı müzikler var. Ama siyasi yani. Bir il başkanlığı siyasi parti il başkanlığı tabelası eksik.

Katılımcı 3 : Burada gençlik merkezleri inanılmaz siyasi oluyor. Sen gençlikten gidip bir hizmet almak istiyorsan onlarla bir akşam da gidip bir yerde oturman gerekiyor.
(Alevi Grup, Odak Grup Görüşmesi)

7.5. Sağlık İhtiyaçları

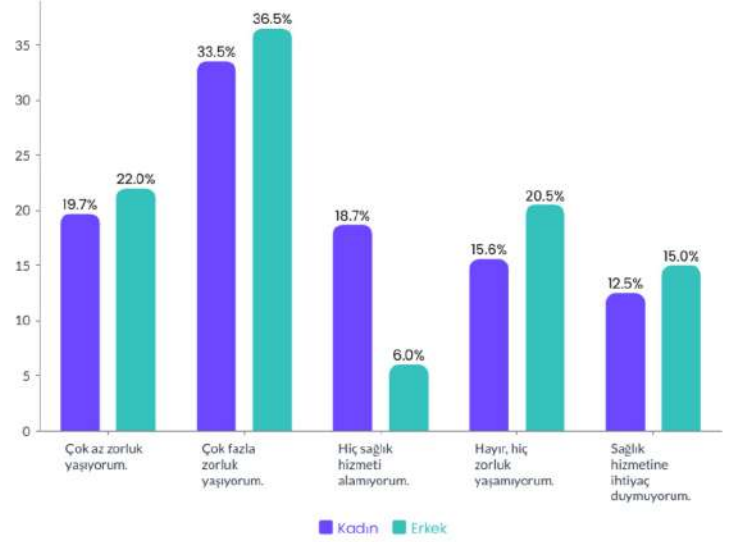
Depremde hastanelerin hasara uğraması, teçhizatların zarar görmesi ve mevcut personelin Adıyaman'dan ayrılması gibi depreme bağlı nedenlerden dolayı gençlerin ve toplumun diğer fertlerinin sağlık hizmetlerine erişimi sınırlanmış durumdadır. Saha araştırmasına katılan görüşmecilerin yanıtları durumun vahametini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %18,1'i sağlık hizmetlerinde sorun yaşamadığını, %21,3'ü sınırlı seviyede zorluk yaşadığını, %34,1'i çok fazla

zorluk yaşadığını, %12,7'si ise hiçbir şekilde sağlık hizmetine erişemediğini belirtmektedir. Bir başka deyişle, gençlerin %46,8'i sağlık hizmetlerinden faydalanma konusunda ciddi sorunlarla karşılaşırken; %39,4'ü kurumlardan sağlık hizmeti almayı engelleyecek bir durumla karşılaşmamaktadır.

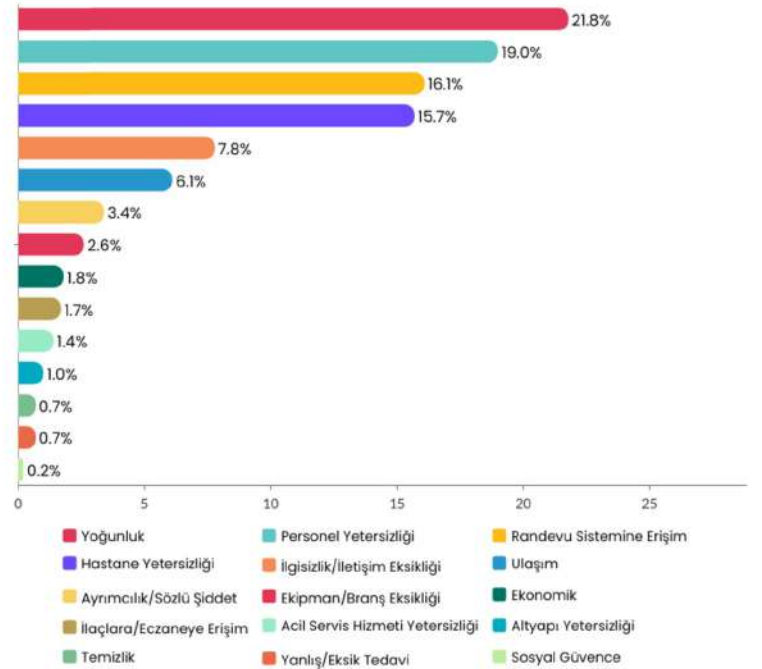
Tablo 58. Şu Anda Sağlık Hizmetlerinde Erişimde Herhangi Bir Zorluk Yaşıyor Musunuz?

Gençlerin ihtiyaçlara erişimde yaşadıkları zorluklarla doğrudan ya da dolaylı bir şekilde ilgisi olduğu tespit edilen faktörlerden cinsiyet, etnik ve dini kimlikler ile konut türlerinin, sağlık hizmetlerine erişimde etkili olup olmadığı da incelenmiştir. Sağlık hizmetlerine erişim konusunda etnik ve dini kimlikler veya konut türleri arasında ciddi bir ilişki bulunmazken, cinsiyetler arasında önemli bir farkın olduğu görülmektedir. Buna göre, hiç sağlık hizmeti alamadığını söyleyen kadınların oranı %18,7'dir. Bu oran sağlık hizmeti alamadığını söyleyen genç erkeklerden üç kat fazladır. Bunun birkaç nedeni olabileceği tahmin edilmektedir. Özellikle kentteki sağlık personeli sayısının sınırlı olması nedeniyle genç kadınların karşı cinsten bir doktora gitmekte tereddüt ettiği öngörülmektedir. Ayrıca kadın sağlığı konularında uzmanlaşmış doktor sayısının yeterli olmadığı düşünülmektedir. Ancak bu öngörüler, saha araştırması sırasında yapılan gözlemlere dayanmaktadır. Daha doğru bir analiz için konuyla ilgili daha detaylı bir çalışma yapılması gerekmektedir.

Tablo 59. Şu Anda Sağlık Hizmetlerinde Erişimde Herhangi Bir Zorluk Yaşıyor Musunuz? (Cinsiyet Dağılımına Göre)

Gençler, sağlık hizmetlerinden faydalanmaya çalışırken birçok farklı sorunla mücadele etmektedir. Gençlerin sağlık kuruluşlarında en çok karşılaştığı beş sorun şöyledir: %21,8 ile yoğunluk, %19 ile personel yetersizliği, %16,1 ile randevu sistemi, %15,7 ile hastane yetersizliği ve %7,8 ile ilgisizlik/iletişim eksikliği.

Tablo 60. Sağlık Hizmetlerine Erişimdeki En Önemli 3 Sorununuz Nedir? (%)

Nitel görüşmelerde, katılımcıların genellikle hastanelerin yetersizliğine vurgu yaptığı görülmektedir:

Katılımcı 1 : Zaten depremden önce de şehirdeki sağlık hizmetleri çok iyi değildi. Depremden sonra daha da kötü oldu. Özellikle kendi çalıştığım hastanenin yıkılması hem bizi hem de hastaları daha kötü etkiledi. Şu an hastalarımızın dış hekimliği fakültelerine, dış hastanelerine ulaşımı çok zor.

Katılımcı 3 : Halihazırda bir hastane var zaten. Devlet hastanesi yok. Sadece bir tane var. Orası da zaten çok kalabalık oluyor. Hastalar gelince sürekli sıra için kavga çıkıyor. Sıramız ne zaman gelecek ne zaman gelecek diye. Aynı şeyi biz kendimiz de vatan-daş olarak yaşıyoruz zaten.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Bir diğer grupta da mevzubahis konu şöyle tartışılmaktadır:

Katılımcı 2 : Biz küçükken 3 tane hastane vardı ve bunlar şehrin öyle noktalarındaydı ki herkes kolaylıkla erişebiliyordu.

Katılımcı 1 : Çaprazdı böyle. Üçgen gibi.

Katılımcı 2 : Aynen, yani bir üçgen şeklindeydi ve insanlar buraya kolaylıkla erişebiliyordu. Biz evimizden yürüyerek gidebiliyorduk mesela.
(Alevi Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Hastane yetersizliğine vurgu yapan katılımcıların sağlık hizmetlerine erişimde bir diğer önemli gündemi hastane randevu sistemidir. Katılımcılar randevu sisteminin düzenli bir şekilde çalışmadığını, randevu almakta güçlük yaşadıklarını söylemektedir:

Katılımcı 1 : Hastane randevusu alırken sıra bulmakta sorun yaşanıyor. Yani sırayı bulduktan sonra da hastanede sıra ayarlamak durumundayız.
(Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Ankete katılan bazı gençlerin, ayrımcılık vurgusu da oldukça önemlidir. Açık uçlu sorulan soruda, gençlerin %1,9'u randevu sırasında ayrımcılığa uğradığını, imtiyazlı gruplardaki bireylerin önceliklendirildiğini söylemektedir. Bu durum, hastanelerde yaşanan yoğunluk ve sağlık hizmetlerindeki aksaklıklarla beraber gençleri öfkelenmektedir.

Gençler, şehirde tıbbi personel sayısının da yetersiz olduğunu düşünmektedir. Nitel görüşmeye katılan gençlerin ağırlıklı olarak vurguladığı sorunlardan biri deprem sonrası şehri terk eden ve yeri ikame edilmeyen hastane çalışanlarıdır:

Katılımcı 1 : Depremden sonra doğal olarak buralı olmayan doktorların birçoğu tayin almış. Yani onların böyle bir fırsatı var ama devletin de bu şeyi [ihtiyacı] karşılaması lazım. Burada insan yaşıyor sonuçta. Depremden önce bu kadar kötü değildi.

Katılımcı 3 : Ya bir de zaten şu anda 6. sınıf öğrencileri falan, intern doktorlar hastaları tedavi ediyor... Ben internetten bir doktorun adına randevu alıyorsam benim o doktordan tedavi olmam lazım. Ben oraya gittiğimde onun asistanı, stajyeri, 6.sınıf öğrencisi veya onun alternatif doktoruna tedavi olmam. Böyle bir şey yok.
(Alevi Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Birçok bölümde yaşanan personel yetersizliği bazı bölümlerin de işlevini yitirmesine neden olmuş durumda. Nitel görüşmecilerden bazıları belli bölümlerin artık hizmet veremeyecek hale gelmesinden dolayı sağlık hizmeti almak için şehir değiştirdiklerini belirtmektedir:

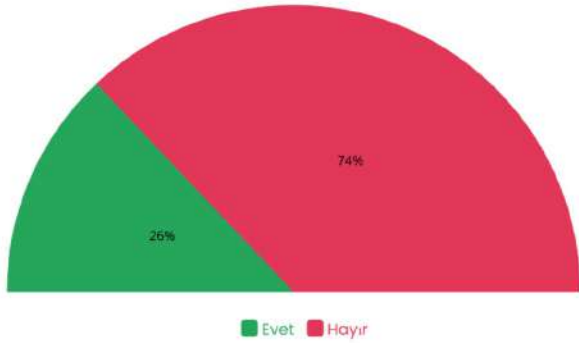
Katılımcı 2 : Ben çocuğumu il dışına götürdüm. Hatta ilk başlarda Ankara'ya götürdüm çocuklarımı. Çocuklarım burada rahatsızlandı ve burada bir tedaviye başlayamadım. Çocuklarımı Ankara'ya götürdüm. Geldikten sonra da aynı şekilde il dışına götürdüm. Hatta Antep olur, Malatya olur. O yönde illere bile gittiğimiz oldu. Eğitim araştırma

hastanesine götürdüm. Çünkü burada bizim sağlık çalışanlarımız yok. Doktorlarımız yok. Hatta acillerde müdahale edecek acil doktorlarımız bile yok. Sadece staj gören öğrenci doktorlar var. Onlar da bir tedavi yapmıyor. Uzman doktorlarımız yok. Doktorlarımızın çoğu gitti.

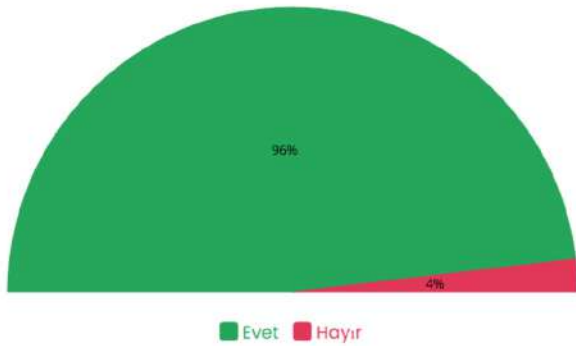
Katılımcı 4 : Benim belli başlı tedavilerim var. Adıyaman'da da hastaneler yetersiz olduğu için başka şehirlere gitmek zorunda kalıyorum. Ve bu sadece beni değil, başka insanları da hasta olarak zorluyor. (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Hastane hizmetleriyle beraber eczane hizmetlerine erişimde de zaman zaman sorunların yaşandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %26'sı sürekli kullanmaları gereken ilaçları olduğunu söylemektedir. Sürekli ilaç kullanan gençlerin büyük bir çoğunluğu ilaçlara erişimde herhangi bir sorun yaşamadığını belirtmektedir. İlaçlara erişimde sorun yaşayan gençlerin ise genellikle ekonomik sebeplerden veya ilaç yetersizliğinden dolayı ilaçlara erişemediği görülmektedir.

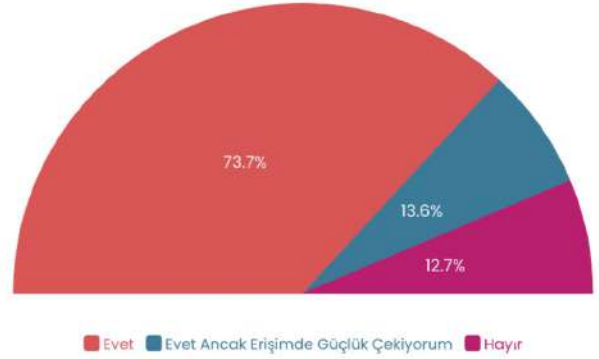

Tablo 61. Sürekli İlaç Kullanıyor Musunuz? (%)

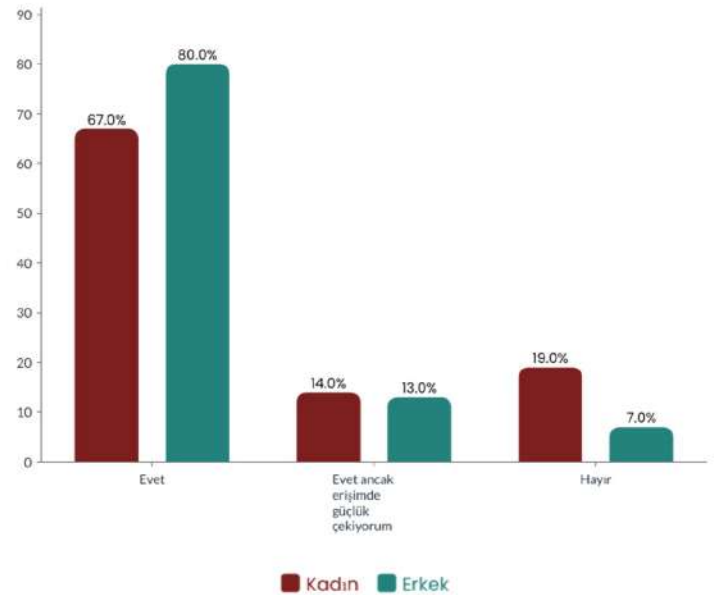
Tablo 62. İhtiyaç Duyduğunuz İlaçlara Erişim Sağlayabiliyor Musunuz? (%)

Sağlığın korunması açısından hijyen ürünlerine erişim oldukça önemlidir. Özellikle afet anlarında hijyenik ürünler hayati bir önem taşımaktadır. Depremden bu yana bu ürünlere erişim konusu büyük ölçüde çözülsede Adıyaman'da mukim gençlerin bir kısmı hâlâ hijyenik ürünlere erişimde güçlük çektiğini aktarmaktadır. Gençlerin %13,6'sı hijyen ürünlerine ulaşmada sorun yaşadığını belirtirken, %12,7'si de bu ürünlere hala erişemediğini belirtmektedir.

Tablo 63. Hijyen Ürünlerine (diş macunu, şampuan, diş fırçası, sabun vs.) Erişebiliyor Musunuz? (%)

Hijyen ürünlerine erişim özellikle regl ve regl hijyeni açısından genç kadınlar için hayati önem taşımaktadır. Bu noktada hijyen ürünlerine ulaşmada yaşanan zorluk genç kadınlar ve erkekler için benzerlik gösterse de bu ürünlere hiçbir şekilde ulaşamayan kadın sayısının genç erkek sayısından yaklaşık 3 kat daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, genç kadınların sağlığını daha fazla tehdit etmektedir.

Tablo 64. Hijyen ürünlerine (diş macunu, şampuan, diş fırçası, sabun vs.) erişebiliyor musunuz? (%) (Cinsiyet Dağılımına Göre)

Özellikle menstrüel hijyen kitlerine erişimin depremden sonraki ilk dönemlerde zor olduğu, durumun sonradan iyileşme gösterdiği gözlenmektedir:

Katılımcı 3: *İlk günlerde gelen pedlerin markalarını bilmediğimiz için açıkçası kullanmakta çekindim. Ama sonrasında başka çarem olmadığı için onları kullandım.*

Katılımcı 2: *Ya bizde eskiden kumaş bezler kullanılırdı. Biz köyde olduğumuz için bize pedlerin gönderilmesi geç oldu. Çünkü Adıyaman şehir merkezine bile sonradan yardım sağlandı. Köyde biraz sıkıntı yaşadığımız için eskisi gibi kumaş bezlerden kullanmaya başladık.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)*

Son dönemde menstrüel hijyen kitlerinde görülen pahalılık da genç kadınların erişimini zaman zaman güçleştirmektedir:

Katılımcı 4: *“Ben ilk günlerde çok zorlandım. Ama benden ziyade yeni regl olan kardeşim çok zorlandı. Yeni gelen petlerle idare etmeye çalıştık ama o da bir yere kadardı. Şu anda da iki katı fiyatıyla almaya çalışıyoruz.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)*

7.6. Psikolojik İhtiyaçlar

Yaşanan felaketin büyüklüğü ve maddi-manevi bıraktığı hasar Adıyamanlı gençlerin ruhsal durumunu olumsuz etkilemektedir. Son yıllarda, afetleri yaşayan gençlerin kırılganlıkları ve felaketle başa çıkma kapasitelerine dair yapılan araştırmalar artış göstermiştir. Fakat afet sonrası iyileşme döneminde gençlerin yaşadıkları deneyimlere odaklanan araştırmalar hala sınırlı sayıdadır (Cox v.d., 2017).

Gençler, afetlerin trajik etkilerine uzun süre maruz kalabilmeleri nedeniyle çeşitli ruhsal sorunlar yaşayabilmektedir. Bu sorunlar, genellikle gençlerin hayata olan bakışını da olumsuz etkilemektedir. Araştırmaya göre, Adıyaman’da yaşayan gençlerin %7,4’ü hayatından hiç memnun değil. Hayatından az memnun olan-

ların oranı ise %26,3’tür. Dolayısıyla, depremden sonra yaklaşık olarak her 10 gençten 3’ü hayatından memnun olmadığını belirtmektedir. Hayatından orta derecede memnun olanlar çoğunluğu oluştururken, çok memnun olduğunu belirtenlerin sayısı sadece %6,2’dir.

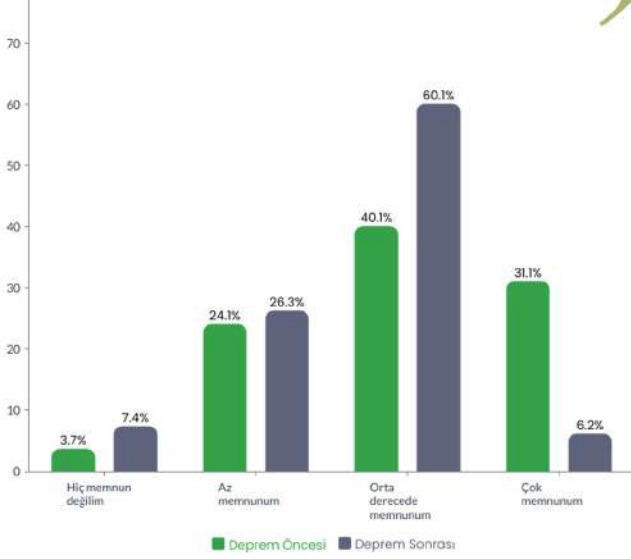
Depremin, afet öncesi döneme göre yaşam memnuniyetini büyük ölçüde değiştirdiği söylenebilmektedir. Buna göre, deprem öncesi hayatından son derece memnun olanların oranı %31,1 iken deprem sonrasında bu oran %6,2’ye düşmüştür. Hayatından az memnun olanların oranı deprem öncesinde %24,1 iken sonrasında %26,2’e yükselmiş, hiç memnun olmayanların oranı ise iki kat artış göstererek %3,7’den %7,4’e yükselmiştir. Burada yaşam memnuniyeti ile cinsiyet, etnik ve dini kimlik ve konut türü arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı belirtilmelidir. Toplumun tüm kesimlerinin yaşam memnuniyeti 6 Şubat Depremleri ile beraber önemli bir düşüş yaşamıştır.

Nitel görüşmeciler de yine anket bulgularına paralel bir şekilde deprem ve sonrasında deneyimledikleri olumsuzlukların yaşam kalitelerini düşürdüğünü belirtmektedir. Hayat memnuniyetlerini on üzerinden puanlamaları istendiğinde katılımcıların cevapları şöyle olmuştur:

Katılımcı 1: *Benim yaşam memnuniyetim 2-3 bandındadır. O da depremde sonra akrabalarımın hayatlarını kaybedenler olsa da en yakınımın sağ olmasından dolayı. Bu benim için şükür sebebi. Onun dışında memnun olduğum bir hayatım yok.*

Katılımcı 2: *Ben de çok yüksek bir oran veremeyeceğim. Yani dediğim gibi hayatımdan memnuniyetim 3-4’ü geçmez aslında. Ben depremde burada değildim ama deprem dolayısıyla yaşadığımız kayıplar...Hem arkadaşlarımızdan hem akrabalarımızdan fazla kaybettiğimiz kimse yok ama maddi ve manevi olarak çok fazla kayıplarımız var aslında. Bundan dolayı 4 diyebilirim.*

Katılımcı 3 : Benim de hemen hemen arkadaşlarla aynı 4-5 dolaylarında olur. Yalnız problem şöyle, bunu mesela depremden önce sorsaydınız genelde maddiyat olarak eksik olan şeylerden bahsedilirdi. Depremden sonra tabii yine maddi eksikliklerin etkisi var ama manevi olarak eksikliğini çektiğimiz şeyler biraz ön plana çıktı.
(Alevi Grup, Odak Grup Görüşmesi)

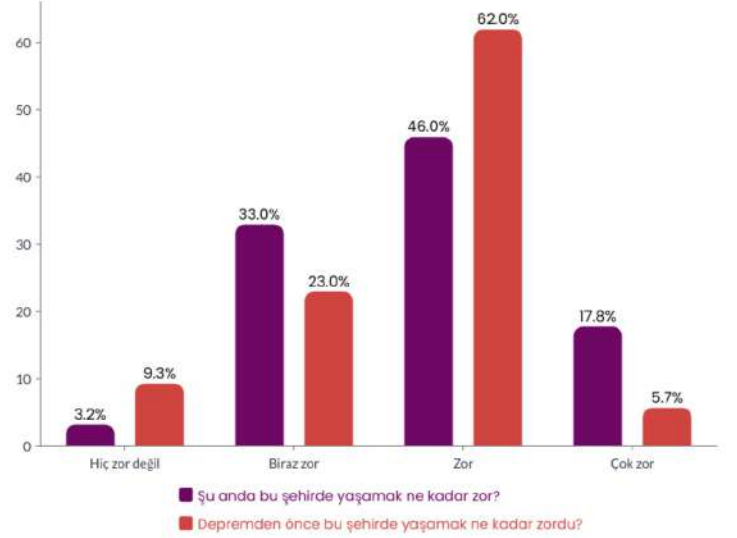
Tablo 65. Hayatınızdan ne kadar memnunsunuz? (%)

Gençlerin bireysel deneyimleri kadar toplumsal ve mekânsal deneyimleri de ruhsal gelişimleri/iyileşmeleri açısından önem taşımaktadır. Özellikle, afetin şehirdeki yerleşim yerlerinde bıraktığı ciddi hasar, genç bireylerin yakınlarını kaybetmesi ve temel ihtiyaçlara erişimde yaşanan sorunlar birçok gencin mekanla ve toplumla kurduğu bağı ciddi şekilde zayıflatmıştır. Bu bağlamda, katılımcıların %17,8'i Adıyaman'da yaşamının çok zor olduğunu, %46'sı da zor olduğunu ve %33'ü de biraz zor olduğunu düşünmektedir. Şehirde yaşamaktan memnun olanların oranı ise sadece %3,2'dir.

Deprem öncesi dönemle karşılaştırıldığında, şehirdeki yaşamın şu an daha zor olduğunu düşünenlerin sayısı yaklaşık 3 kat artarak %5,7'den %17,3'e yükselirken, hiç zor olmadığını düşünenlerin sayısı da 3 kat azalarak %9,3'ten %3,2'ye inmiştir. Şehirdeki kısıtlı ekonomik ve sosyal imkanlar, deprem öncesinde de şehirdeki yaşamın zor olduğunu gösterirken, depremden sonra özellikle barınma, giyim, gıda gibi diğer temel ihtiyaçlara erişimin kısıtlanmasıyla beraber yaşam çok daha zorlaşmıştır. Yine yaşam memnuniyetinde olduğu gibi şehirden

memnuniyet ile cinsiyet, etnik ve dini kimlik veya konut türü arasında anlamlı bir ilişki mevcut değildir.

Deprem sonrası sosyal ve ekonomik imkanlarda yaşanan daralma gençlerin şehir ile kurduğu bağı zayıflatmaktadır. Konteyner kentte yaşayan genç kadınlar için koşullar daha da zordur. Nitel görüşmelerde genç kadınlara Adıyaman'da yaşamının nasıl hissettirdiği sorulduğunda şöyle cevap vermektedir:

Tablo 66. Şu anda bu şehirde yaşamak ne kadar zor? (%)
(Deprem Öncesi ve Sonrası Karşılaştırmalı)

Katılımcı 1 : Çok Kötü.

Katılımcı 2 : 1 ile 10 arasında 2.

Katılımcı 1 : Bence fazla verdin. 1 falan. O da burada doğduk diye. Vicdanımızdan. Sırf memleketimiz diye yani. Yoksa bir genç için artı hiçbir tarafı yok.

Görüşmecisi: Peki neden bu kadar düşük verdiniz?

Katılımcı 2 : Gençler için yapılabilecek hiçbir şey yok. O yüzden. Zaten daha öncesinden de sosyal aktivite açısından Adıyaman çok yeterli değildi. Depremde vurunca olan da gitti yani. Şu an hiçbir şekilde sosyal aktivite merkezi yok. Gençler hiçbir şeyden faydalanamıyor..

(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Nitel görüşmeler, gençlerin bazı duyguları diğer duygulara oranla daha fazla yaşadığını göstermektedir. Gençlerin en yoğun belirttiği duygu ise "hüzün". Özellikle deprem anındaki travmalar, şehre hakim olan yıkıntılar ve hayatını kaybeden insanlar gençlerdeki hüzün duygusunu arttırmaktadır:

Katılımcı 2 : Depremde yaşadığımız duygular...O anki çığlıklar hâlâ aklımdan çıkmıyor ve milletin böyle bağışmaları, çığlıkları...O hüznü bir türlü atamadım üstümden.

Katılımcı 3 : Benimki en çok hayal kırıklığı oldu. Depremın ilk 3 gününde insanların yardımımıza, çığlıklarımıza koşmaması oldu.

Katılımcı 4 : Depremın etkisi hala devam ediyor. O üzüntü, arkadaşlarımın kaybı beni çok etkiledi.

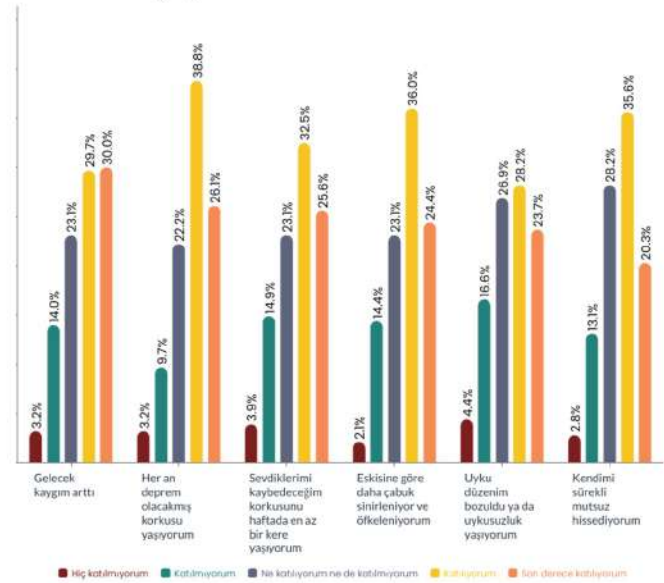
Katılımcı 1 : Benimki de korku. O kötü günlerin tekrardan yaşanması ve depremin tekrardan olması. Beni korkutuyor. (Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Karmal ve Karma3'ün de belirttiği gibi hüzün ile beraber korku ve hayal kırıklığı da yoğun yaşanan duygular arasındadır. Bununla beraber "öfke", "özlem" ve "stres" de katılımcılar tarafından sıkça ifade edilmiştir.

Gençlerin, deprem sırasında ve sonrasında yaşadıkları travmatik deneyimlerin duygu durumlarını büyük oranda değiştirdiği ve ruhsal sağlıklarını etkilediği görölmektedir. Bulgular, gençlerin depremin etkisiyle gelecek kaygısının arttığını, olası afetlerden ve sevdiklerini kaybetmekten korktuğunu, öfke kontrolünde sorunlar yaşadığını, uyku düzeninin bozulduğunu ve kendini tekrar eden bir mutsuzluğa sahip olduğunu vurgulamaktadır. Buna göre, gençlerin %59,7'si gelecek kaygısı taşımakta; %64,9'ü deprem korkusu yaşamakta; %58,1'i sevdiklerini kaybetmekten korkmakta; %60,4'ü öfkesini kontrol etmekte zorlanmakta; %51,9'u uykusuzluk çekmekte; ve %55,9'u da sürekli bir mutsuzluk hali yaşamaktadır.

Duygu durumundaki değişiklikler gençlerin sahip oldukları kimliklere göre farklılık göstermektedir. Örneğin, kadınların %56,4'ü gelecek

kaygısı yaşadığını belirtirken, bu oran erkeklerde %65,5'tir. Yakınlarını kaybetme korkusu kadınlarda %55,4 iken erkeklerde %62,5 olduğu görölmektedir. Yine, kadınların %51,8'i sürekli mutsuz hissettiğini belirtirken, erkeklerin %61,5'i sürekli mutsuzluk yaşadığını belirtmektedir. Bu durum ruhsal sorunlara yönelik toplumda yerleşmiş olan cinsiyet temelli algıların aksine bir istatistik sunmaktadır. Diğer duygu durumlarında ise genç erkekler ve kadınların benzer oranlarda sorun yaşadığı görölmektedir. Bulgular, duygu durumunun, eğitim ve çalışma durumu ve konut türü gibi faktörlerden dolayı değişiklik göstermediği, depremin psikolojik sonuçlarının farklı kesimden gençleri aynı şekilde etkilediği görölmektedir.

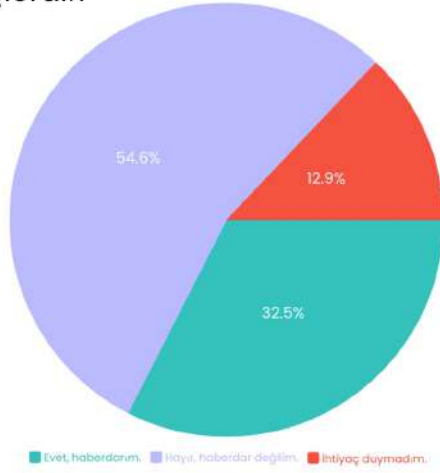

Tablo 67. Deprem Sonrası Duygu Durumu (%)

Yukarıda da belirtildiği gibi gençler ciddi boyutlarda duygusal kırılmalar ve ruhsal sorunlar yaşamaktadırlar. Psikolojik desteğin sağlanması gençlerin ruhsal sağlıklarına yardımcı olacaktır. Psikolojik destek ile gençlerin deprem sonrasında yaşadıkları mental sorunların kalıcılışmasına engel olunabilmektedir. Psikolojik hizmetlerinin kritik öneminin farkında olan birçok kurum ve kuruluş, ücretli veya ücretsiz psikolojik destek faaliyetlerini depremzedeler için hayata geçirdi. Fakat bu destekler birçok genç tarafından bilinmemektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %54,6'sı bu hizmetlerden haberdar olmadığını, %32,5'i haberdar olduğunu ve %12,9'u da herhangi bir psikolojik desteğe ihtiyacı olmadığını söylemektedir. Bulgular, genç kadınlar ve erkekler arasında ya da farklı eğitim düzeylerine sahip gençler arasında ciddi bir farkın olmadığını, psikolojik destek hizmetlerinin bilinirliğinin genel olarak yeterli se-

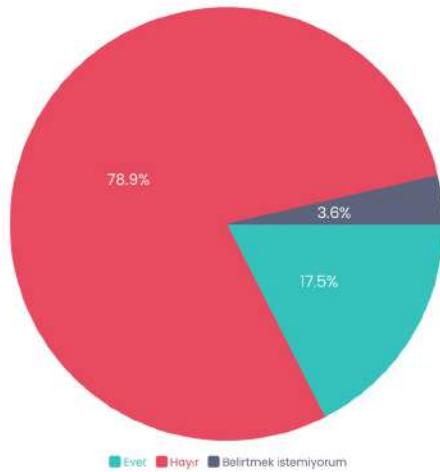
viyede olmadığına işaret etmektedir.

Yaşanılan konut türünün de psikolojik hizmetlerin gençler tarafından bilinirlik düzeyini etkilediği görülmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin cevapları göz önüne alındığında depremden sonra kendi evine dönebilen gençlerin ve ailelerinin bu konuda daha fazla bilgiye sahip olduğu söylenebilir. Bulgular, kendi evine dönebilen gençlerin %45'inin psikolojik hizmetlerden haberdar olduğunu göstermektedir. Konteyner kentte yaşayanların %60'ı, çadırda yaşayanların %56'sı, köyde yaşayanların %57'si ve akrabalarının yanında yaşayanların ise %83'ü danışabilecekleri psikolojik destek faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 68. Psikolojik Destek Hizmetlerinden Haberdar Mısınız? (%)

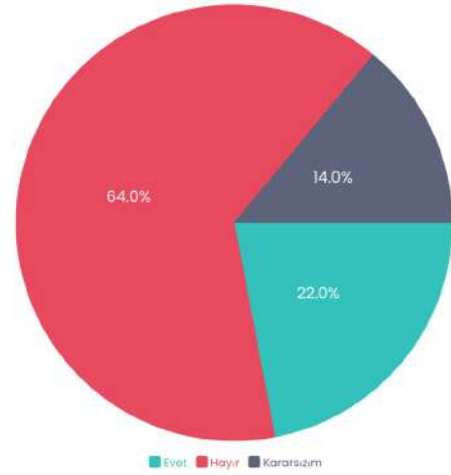
Deprem sonrasında yaşadıkları mental ve ruhsal sorunlar için birçok gencin bir psikologdan ya da psikiyatrdan destek aldığı gözlenmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %17,5'i ruhsal iyileşme için psikolojik destek aldığını belirtmektedir. Veriler, hizmet alan genç kadın ve erkeklerin oranının birbirine yakın olduğunu da göstermektedir.

Tablo 69. Psikolog ya da Psikiyatrdan Uzman Desteği Alıyor Musunuz? (%)

Araştırma bulgularına bakıldığında herhangi bir psikolojik destek almayan gençlerin oranının %78,9 olduğu söylenebilmektedir. Bulgular cinsiyer, evin hasar durumu, yaşanan konut türü gibi ilgili faktörlerin gençlerin psikolojik destek ihtiyacını farklılaştırmadığını ortaya koymuştur.

Farklı gruplara ait gençler, benzer şekillerde ve oranlarda psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir. Fakat, eğitim durumunun ihtiyaç düşüncesini büyük oranda etkilediği görülmektedir. Buna göre eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan katılımcıların %29,7'si, lise mezunlarının %23,9'u psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunu aktarıırken, lise altı bir eğitim düzeyine sahip olanların sadece %5,4'ü psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla, eğitim düzeyi arttıkça psikolojik danışmanlığa ihtiyaç duyduğunu ve bu hizmetlere erişmesi gerektiğini düşünenlerin sayısı da artmaktadır.

Tablo 70. Psikolojik Desteğe İhtiyacınız Olduğunu Düşünüyor Musunuz? (%)

Gençlerin ruhsal sağlığı ile ilgili depremden sonra dikkat çeken bir diğer önemli husus da antidepresan kullanımında görülen artıştır. Buna göre, şu anda antidepresan kullanan Adıyamanlı gençlerin oranı %9,9'dur. Başka bir deyişle, her on genç katılımcıdan biri antidepresan kullanmaktadır. Deprem öncesi dönemle karşılaştırıldığında, antidepresan kullanımının ciddi şekilde artış gösterdiği gözlenmektedir. Bulgular, deprem öncesine kıyasla, deprem sonrası antidepresan kullanımının yaklaşık üç kat artarak %3,7'den %9,9'a ulaştığını göstermektedir.

Ayrıca, cinsiyet farklılığı ile antidepresan kullanımını arasında ciddi bir ilişki olduğu da söylenebilir. Buna göre genç erkeklerde antidepresan kullanımı %6,8 iken, genç kadınlarda bu oran %12,4'dür. Yine bir diğer önemli bulgu da genç kadınlardaki antidepresan kullanımının deprem öncesine göre yaklaşık yedi puan arttığı görülürken, erkeklerdeki kullanımın yaklaşık dört buçuk kat artarak %1,5'tan %6,8'e yükseldiği gözlenmektedir.

	Şu anda antidepresan kullanıyor musunuz?		Depremden önce antidepresan kullanıyor muydunuz	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Evet	%12,4	%6,8	%5,4	%1,5
Hayır	%82,9	%85	%78,3	%89,3
Belirtmek istemiyorum	%4,7	%8,2	%16,3	%9,2

Tablo 71. Şu Anda Antidepresan Kullanıyor Musunuz? (%)

Bir diğer önemli bir bulgu ise eğitim düzeyi ile antidepresan kullanımı ve psikolojik destek ihtiyacı arasındaki dikkat çeken ilişkidir. Psikolojik danışmanlığa ihtiyaç duyulması veya antidepresan kullanılması hakkında toplumda var olan önyargıların gençleri de etkilediği gözlenmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi eğitim düzeyi düşüğe bireyin psikolojik ihtiyacının bulunmadığına dair algısı da güçlenmektedir. Fakat, aynı veriler eğitim düzeyi düşüğe antidepresan kullanımının da ciddi şekilde arttığını göstermektedir. Buna göre, lise altı eğitim düzeyine sahip gençlerde antidepresan kullananların oranı, lise ve üstü eğitim düzeyine sahip gençlerdeki antidepresan kullanım oranının toplamından çok daha fazladır. Mevcut durum, eğitim düzeyi ile psikolojik bilinç arasında ciddi bir bağın olabileceğine, bu konularda eğitim düzeyi düşük gençlere yönelik bilgilendirme yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

	Eğitim Düzeyi	ANTİDEPRESAN KULLANIMI			PSIKOLOJİK DESTEĞE İHTİYACINIZ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?		
		KULLANIYORUM	KULLANMIYORUM	BELİRTMEK İSTEMİYORUM	EYEV	HAYIR	EMİN DEĞİLİM / KARARSIZIM
	Lise Altı	%18	%72	%10	%5,2	%87,8	%7
	Lise	%7	%87,8	%5,2	%23,9	%62,5	%13,6
	Üniversite	%8,1	%87,1	%4,8	%29,7	%55,45	%14,85

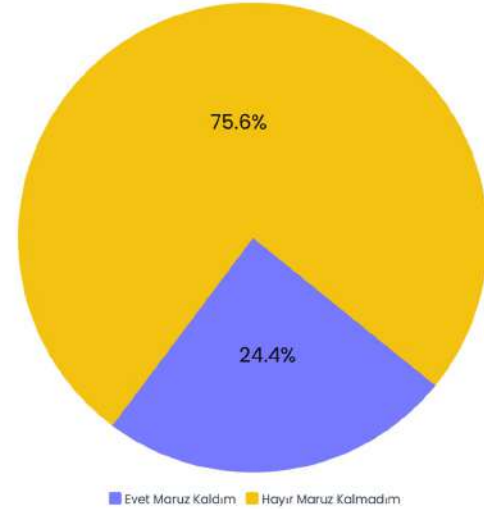
Tablo 72. Psikolojik Desteğe İhtiyaç Duyuyor Musunuz? (%)

Adıyaman'da gençlerin ruhsal olarak yaşadığı krizin ciddi boyutlarda olduğunu, psikolojik destek hizmetlerinde bütüncül bir politikanın geliştirilmesi gerektiği ortadadır.

7.7. Siyasal ve Hukuki İhtiyaçlar

Deprem anında ve sonrasında var olan kısıtlı kaynaklara erişim sağlamak ve temel ihtiyaçları gidermek depremzedeler için zorlayıcı bir süreç olabilmektedir. Bu durum, kırılğan ve savunmasız gruplar için daha da güçleşebilmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %24,4'ü deprem sonrası yardımlarda çeşitli sebeplerden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını düşünmektedir. Herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadığını ifade edenlerin oranı ise %75,6'dır. Başka bir deyişle her dört gençten biri sağlanan yardımlara/desteklere erişmeye çalışırken ayrımcılığa uğradığını düşünmektedir.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir husus eğitim durumu ile ayrımcılık algısındaki ilişkidir. Araştırmaya göre, lise altı bir eğitim seviyesine sahip gençlerin sadece %4,5'u ayrımcılığa maruz kaldığını düşünmektedir. Bu oran, lise mezunu gençlerde %31,5, üniversite mezunu gençlerde %27,4'tür.

Tablo 73. Deprem Sonrası Yardımlarda/Desteklerde Ayrımcılığa Maruz Kaldığınızı Düşünüyor Musunuz? (%)

Bulgular, gençlerin en fazla etnik sebeplerden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını düşündüğünü göstermektedir. Buna göre, gençlerin %30'u etnik kimliklerinden dolayı ayrımcılıkla mücadele etmek zorunda kaldığını belirtmektedir. Cinsiyetinden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını söyleyenlerin oranı ise %14'tür. Hakeza gençlerin %12'si yaşından dolayı ayrımcılıkla karşılaştıklarını vurgulamaktadır.

Örneklemin %8'i dini kimliğinden dolayı ayrımcılığa uğradığını söylerken, gençlerin %3'ü göçmen kimliklerinin ayrımcılıkla karşılaşmalarında etken olduğunu belirtmektedir.

Gençlerin %33'ü ise cinsiyet, yaş, etnisite ve din temelli sebeplerin dışında yer alan sebeplerden bahsetmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen gençler çoğunlukla şehirden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını söylemektedir. Gençler Adıyaman'a yardımların geç geldiğini, konteyner kent gibi yerlerde yaşamının da yardımlardan eşit bir şekilde yararlanmalarını engellediğini vurgulamaktadır. Odak grup görüşmelerinde belirtilen sorunlar, nicel veriyi de doğrulamaktadır. Nitel bulgular, gençlerin yardımların Adıyaman'a geç gelmesini bir ayrımcılık pratiği olarak tanımladığını göstermektedir:

Katılımcı 1 : Gelen yardımlar genelde zaten belli başlı yerlere geliyordu. Oranın dağıtımından sorumlu kişiler de genelde kendi çevresine bu yardımları götürdüğü için herkes eşit bir şekilde yardımlardan yararlanamıyordu.

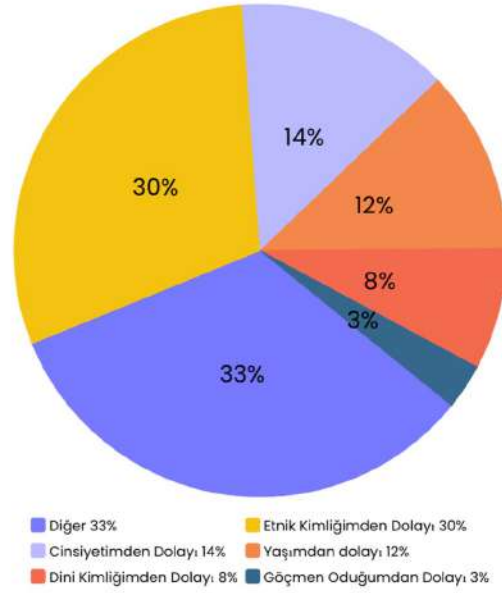
Katılımcı 4 : Gelen yardımlar dağıtılmak için köylere falan gidiyordu. Ben de gönüllü olmak istiyordum ama yaşımdan dolayı ve kadın olduğum için hep arka plana atılıyordum. Ve bu durum beni çok rahatsız ediyordu.

Katılımcı 3 : Ben de gelen yardımların eşit miktarda dağıtıldığını düşünmüyorum. Hiçbir adalet yoktu yani.

Katılımcı 2 : Bizde de şöyle bir şey var. Ben hatta şunu söyleyeyim. Alevi köylere yardım geç gitti. Mesela kar da vardı o zaman. Ölen insanların cesetlerine kurt saldırıları oldu. Kimse kendi çocuğunun bedenini bile koruyamadı. Koruyamadı yani o kadar kurt saldırısı oldu. Millet kendi canımı mı kurtarayım yoksa kendi çocuğumun bedenini mi kurtarayım ikilemini yaşamak zorunda kaldı. Bu köylere hiçbir yardım yapılmadı. Hatta şunu da dile getirmek istiyorum. Yapılan yardımların yarısının yolda

tutulup tekrardan geri gönderilmesine şahit oldum. Bu bizi çok kötü etkiledi.

(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

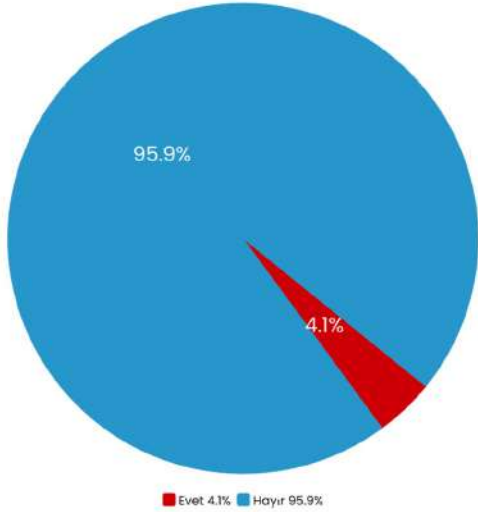
Tablo 74. Hangi Sebepten Dolayı Ayrımcılığa Uğradığınızı Düşünüyorsunuz? (%)

Afet sonrası süreçlerde farklı şiddet türlerinde artış görülebilmektedir. Depremden sonra bir şiddet formuna maruz kaldığını belirtenlerin oranı %4,1'dir. Herhangi bir şekilde şiddete maruz kalmadığını aktaranların oranı ise %95,9'dur.

Nitel bulgular, gençlerin genelde psikolojik şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Özellikle, depremedeler hakkında sarf edilen yargılayıcı ifadeler ve sözler gençler tarafından psikolojik şiddet olarak tanımlanmaktadır:

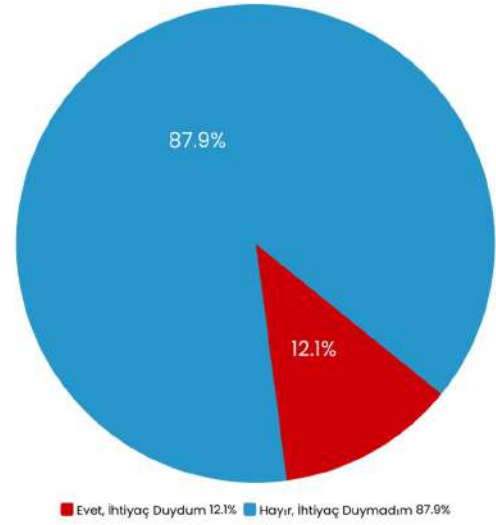
Katılımcı 3 : Ayrımcılık değil de beni gören "aa depremzede, depremde gelmiş" diyordu. Bu beni çok rahatsız ediyordu. Okulda tek depremzede bendim. Herkes beni tanıyordu. Gördüğü zaman yanındaki arkadaşına beni gösteriyordu. İşte "aa bak depremzede, deprem bölgesinden gelmiş" diyorlardı. Sürekli soru soruyorlardı. Detay istiyorlardı. Olanlar hakkında konuşmak ilk zamanlar benim için zaten çok zordu. Çünkü bahsedemiyordum. Daha kendim bile kabullenememişken başkasına nasıl anlatayım ki yaşadıklarımı?

Katılımcı 2: En büyük sorun, çok absürt bir durummuş gibi davranıyorlardı. Ya da sanki biz çok büyük acınası durumdaymışız gibi. Sorun bence bize olan bakışlardı.
(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

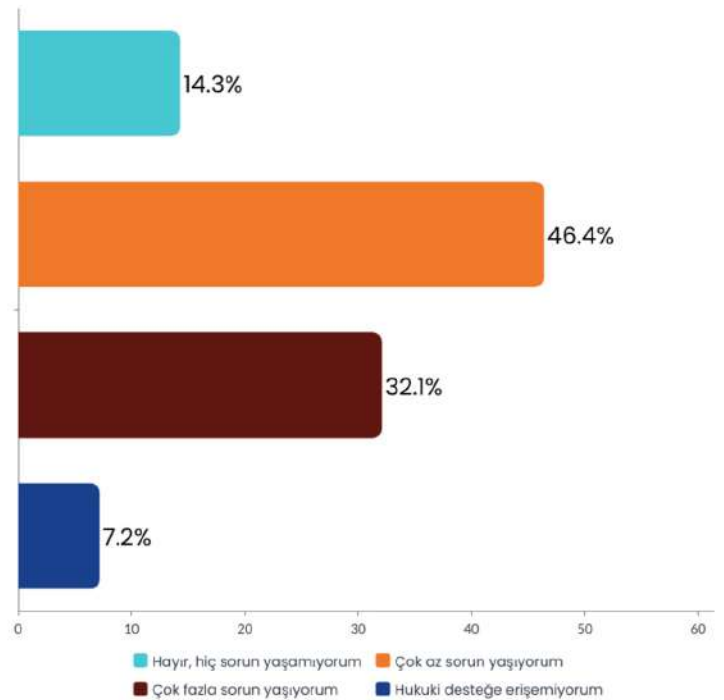
Tablo 75. Depremden Sonra Herhangi Bir Şekilde Şiddete Maruz Kaldınız mı?

Depremde hayatını kaybeden insanlar, hasara uğrayan evler, ayrımcılık, hak ihlali ve şiddet deneyimleri ciddi bir hukuki süreci de beraberinde getirmektedir. Özellikle, afetin bu denli yıkıcı olmasında sorumluluk sahibi olan aktörlerin, şeffaf ve adil bir şekilde yargılanması hem kamuoyu vicdanı hem de suçluların ceza alması açısından oldukça önemlidir. Bu doğrultuda, genelde deprem bölgesinde ve özelde Adıyaman'da etkin bir hukuki sistemin kurulması gerekmektedir. Özellikle, ekonomik, sosyal ve kültürel dezavantajlara sahip gençlerin daha etkin bir şekilde hukuki desteğe erişim sağlayabilmesi, şikayetlerini ve taleplerini daha kolay ulaştırmalarını sağlayabilmektedir. Bulgular, araştırmaya katılan gençlerin %12,1'inin deprem sonrası süreçte hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Herhangi bir hukuki desteğe ihtiyaç duymayanların oranı ise %87,9'dur.

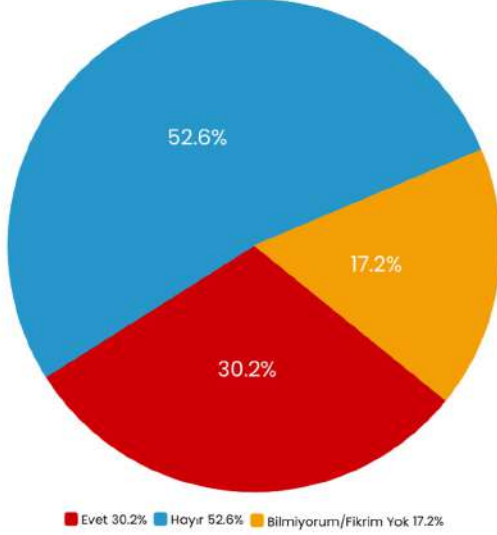
Tablo 76. Deprem Sonrası Hukuki Desteğe İhtiyacınız Oldu mu? (%)

Hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten gençlerin %7,2'si hiçbir şekilde hukuki desteğe erişemediğini, %32,1'i ise hukuki danışmanlık alma sürecinde çok fazla sorun yaşadığını vurgulamaktadır. Diğer taraftan, hiç sorun yaşamadığını belirtenlerin oranı %14,3 iken, çok az sorun yaşadığını belirtenlerin oranı %46,4'tür. Başka bir deyişle, hukuki destek almak isteyen her on gençten dördü bu hizmete erişim noktasında sorunlar yaşamaktadır.

Tablo 77. Hukuki Desteğe Erişimde Sorun Yaşıyor Musunuz? (%)

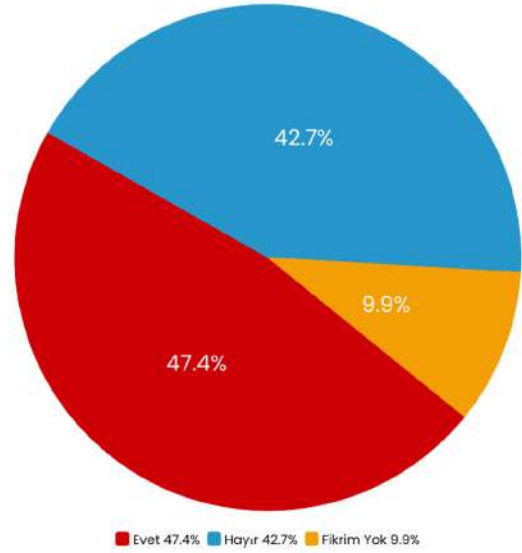
Burada vurgulanması gereken bir diğer konu da eğitim durumu ile insan hakları ihlali arasında var olan ilişkidir. Araştırma, lise altı bir eğitim seviyesine sahip gençlerin sadece %11,7'sinin ihlale maruz kaldığını düşündüğünü göstermektedir. Bu oran, lise mezunu gençlerde %32,9, üniversite mezunu gençlerde %40,3'tür. Mevcut tablo, insan hakları ihlali ve ayrımcılık gibi konularda eğitim ve bilinç seviyeleri arasında bir ilişki olabileceğine işaret etmektedir.

Tablo 78. Deprem Sonrası Sansür, Baskı Gibi İnsan Hakları İhlaline Uğradığınızı Düşünüyor Musunuz? (%)

Afet sürecinde bireylerin güvenli alanlarını terk etmek zorunda kalması bireylerdeki güvensizlik hissini arttırabilmektedir. Hawkins ve Maurer (2010) ontolojik güvenlik hissini kişiye belirsizlik ve risk endişesine karşı psikolojik koruma sağladığını belirtmektedir. Çatışma, kriz, afet gibi durumlarda ise bu his zayıflamaktadır.

Adıyaman'da mukim ve araştırmaya katılım gösteren gençlerin %47,4'ü deprem sonrasında güvenliklerine dair bir endişe yaşadığını söylemektedir. Herhangi bir güvenlik endişesi taşımadığını belirtenlerin oranı ise %42,7'dir. Başka bir deyişle, yaklaşık her iki Adıyamanlı gençten biri deprem sonrası yaşanan sorunlardan dolayı güvenlik endişesi taşıdığı belirtmektedir.

Tablo 79. Deprem Sonrası Güvenliğinize Dair Bir Endişeniz Oldu Mu? (%)

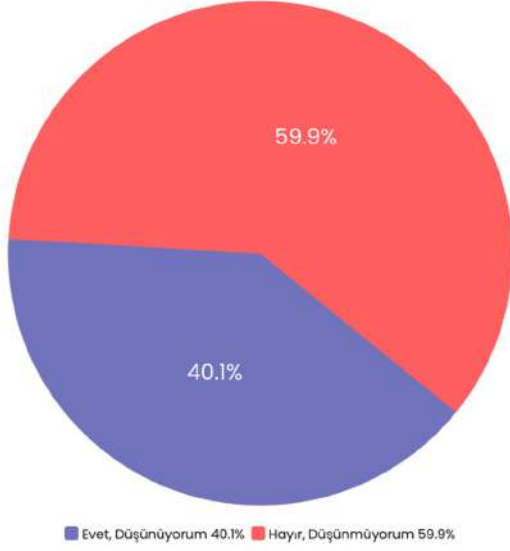
Hukuki desteğe ihtiyaç duyduğunu belirten gençlerin %7,1'i hiçbir şekilde hukuki desteğe erişemediğini, %32,1'i ise hukuki danışmanlık alma sürecinde çok fazla sorun yaşadığını vurgulamaktadır. Diğer taraftan, hiç sorun yaşamadığını belirtenlerin oranı %14,3 iken, çok az sorun yaşadığını belirtenlerin oranı %46,4'tür. Başka bir deyişle, hukuki destek almak isteyen her on gençten dördü bu hizmete erişim noktasında sorunlar yaşamaktadır.

BÖLÜM VIII – GELECEKTEN BEKLENTİLER

8.1. Gelecekte Beklentiler

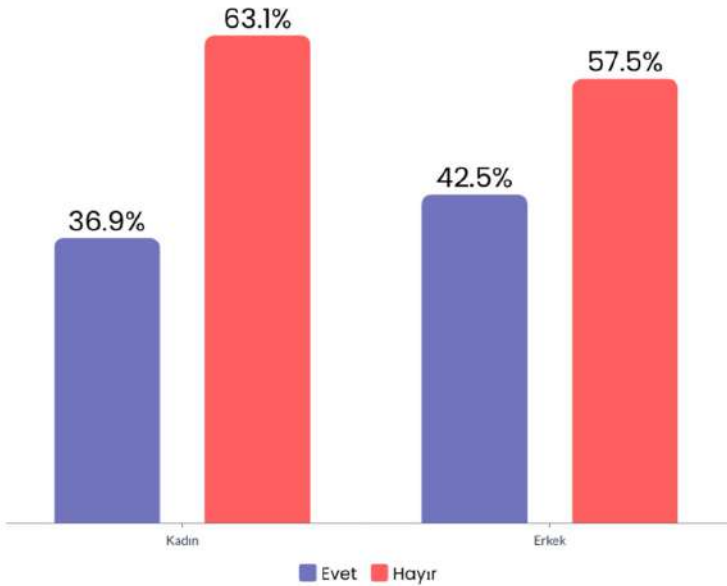
"Psikolojik ihtiyaçlar" bölümünde de belirtildiği gibi gençlerin %59,7'si depremden sonra geleceğe dair kaygılarının arttığını vurgulamaktadır. Gelecek kaygısının, temel olarak bireyin kendi yaşantısı, yaşadığı toplum ve mekanın durumu ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan gençlerin %40,1'i yakın gelecekte Adıyaman'ı terk etmek istediğini vurgulamaktadır. Buna mukabil, şehir değiştirmeyi düşünmeyenlerin oranı ise %59,9'dur. Başka bir deyişle, Adıyaman'da mukim her on gençten dördü şehri terk etmeyi planlamaktadır.

Tablo 80. Yakın Gelecekte Şehir Değiştirmeyi Düşünüyor Musunuz? (%)

Genç bireylerin cinsiyeti ile şehirden ayrılmayı düşünmesi arasında belli noktalarda ilişkiler mevcuttur. Araştırmaya göre, şehri terk etmeyi düşünen genç erkeklerin oranı genç kadınlardan daha fazladır. Adıyaman'dan ayrılmayı düşünen genç erkeklerin oranı %42,5 iken, bu oran kadınlarda %36,9'dur. Özellikle işgücünde ve hane gelirine katkıda erkeklerin önceliklendirilmesi ve genç kadınların şehirden ayrılma imkanlarının genç erkeklere göre daha kısıtlı olması bu konuda önemli faktörler olduğu düşünülmektedir.

Tablo 81. Yakın Gelecekte Şehir Değiştirmeyi Düşünüyor Musunuz?

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında çalışma durumunun da şehir değişikliğini tetikleyen faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Buna göre iş sahibi olan gençlerde şehirden taşınma eğilimi nispeten düşük iken ne eğitimde ne istihdamda ne de yetiştirmede (NEİY) olan gençlerde ve öğrencilerde şehir değiştirme isteği oldukça yüksektir. NEİY gençlerin %49,3'ü, öğrencilerin de %62'si Adıyaman'dan taşınmayı düşünmektedir. Mevcut durum, ekonomik koşullar ile göç eğilimi arasında güçlü bir ilişki olduğunu vurgularken, aynı zamanda şehrin önemli bir risk altında olduğunu da göstermektedir. Zira, gençlerin şehirden ayrılma düşüncesi, potansiyel bir iş gücü kaybı ve beyin göçü riskini beraberinde getirmektedir. Şehirdeki eğitim, sağlık ve bürokrasi alanlarında yaşanan nitelikli personel yetersizliği de göz önüne alındığında, öğrencilerin şehri terk etme isteğinin bu eksiklikleri daha da derinleştirebileceği düşünülmektedir.

Öğrenci grubuyla yapılan nitel görüşmelerde de genel eğilimin şehirden ayrılmak olduğu görülmektedir:

Katılımcı 4: Bu şehirden gitmek istiyorum.

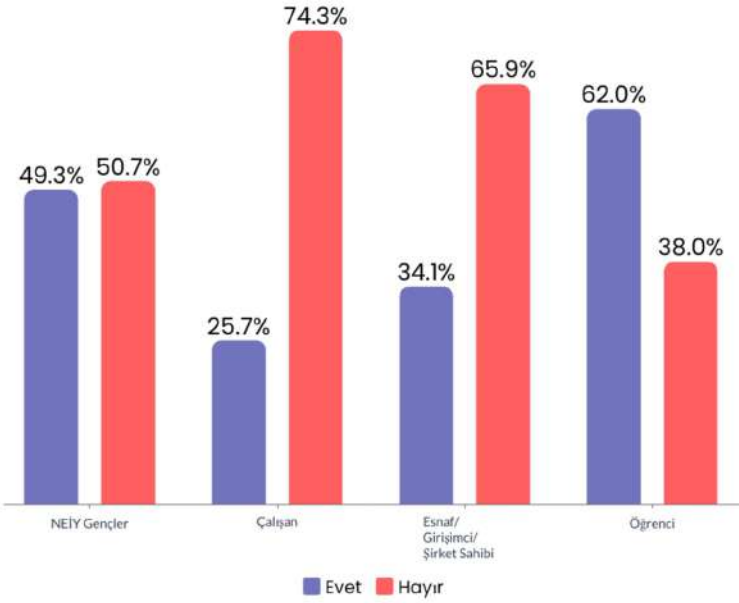
Katılımcı 1: Çok bir şey görmüyorum geleceğimde. Yurt dışında ablam var. Onun yanına gitmezsem büyük ihtimalle zaten maksimum 5-10 yıl burada yaşarız ya da yaşamayız.

Katılımcı 2: Ben de bilmiyorum. Büyük ihtimalle kaçıp giderim. Doğu'ya gitmem. Batı tarafına giderim de nereye giderim bilmiyorum.

Katılımcı 5: Ben depresyon olmasa muhtemelen bu sene kazanacağımı düşünüyordum. Ama işte o yüzden bir sene daha Adıyaman'dayım sonra da gideceğim işte kazanacağım.

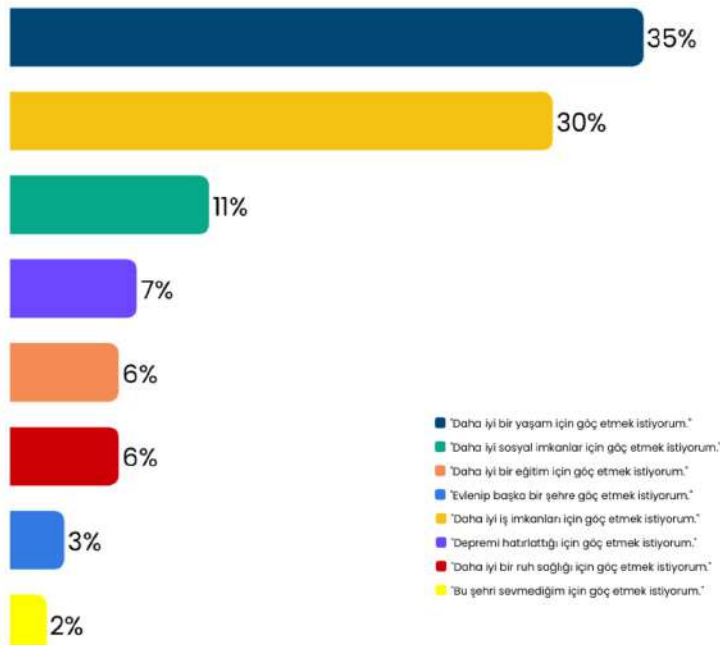
Katılımcı 3: Ben şu an çok iyi ve çok güzel derslerimin olduğunu düşünüyorum. Üniversitemi Türkiye'de okurum büyük ihtimalle. Ama ondan sonra ablamın yanına Almanya'ya geçerim.

(Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Tablo 82. Yakın Gelecekte Şehir Değiştirmeyi Düşünüyor Musunuz? (%)

Şehir değiştirmek istemenin ardında çeşitli motivasyon ve sebep bulunmaktadır. Fakat gençlerin şehirden göç etmek için temel motivasyonun daha iyi bir yaşama sahip olmak olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %35'i daha iyi bir yaşama sahip olmak; %30'u daha iyi iş imkanlarına sahip olmak; %11'i daha fazla sosyal imkanlara sahip olmak için şehir değiştirmek istediklerini belirtmektedir. Bununla beraber, eğitim sorunu, depremin yaşattığı travma ve psikolojik faktörler de gençlerdeki şehirden taşınma eğilimini arttırmaktadır.

Tablo 83. Neden şehir değiştirmeyi düşünüyorsunuz? (%)

Nitel ve nicel veriler, Adıyaman'da yaşayan gençlerin farklı alanlarda büyük ölçekli ihtiyaçlarının olduğunu göstermektedir. Şehirde deprem öncesi halihazırda var olan kısıtlı imkanlar, deprem ile beraber daha da azalmış, gençlerin gelişimine büyük ölçüde zarar vermiştir.

Gençlere Adıyaman ile ilgili beklentileri sorulduğunda, öncelikli olarak depremin yıktığı şehrin yeniden inşa edilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Gençlere göre bir diğer öncelikli sorun ise şehirdeki barınma sorunudur. Bu kapsamda gençlerin %15,5'i depreme dayanıklı konutların inşa edilmesini talep etmektedir. Gençlerin %1,4'ü ise şehrin olası afetlere hazırlıklı olması için kapsayıcı bir afet yönetim planının olması gerektiğini vurgulamaktadır. Araştırmaya katılanların %8,9'u kentsel dönüşümün tamamlanmasını ve daha planlı bir şehrin inşa edilmesini talep etmektedir. Görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu depremde hasar gören evlerin bir an önce yıkılması gerektiğini ve şehir planlamasının yapılması gerektiğini düşünmektedir. Yine deprem ile ilintili olarak, gençlerin %1,2'si toplumun afet yönetimi ve birlikte yaşam konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini, %1,4'ü de Adıyaman'ın deprem öncesinde sahip olduğu şehir ruhuna uygun olarak yeniden inşa edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

İkincil ağırlıklı tema ise ekonomidir. Gençlere göre Adıyaman'ın ekonomik dezavantajları deprem ile beraber artmıştır. Örneklemin %9'u Adıyaman'a daha fazla yatırımın ve ekonomik desteğin sağlanması gerektiğini belirtmektedir. Yine gençlerin %5'i iş imkanlarının artırılması gerektiğini söylemektedir. Ayrıca gençlerin %5'i Adıyaman'ı daha kalkınmış ve gelişmiş görmek istemektedir. Son olarak, gençlerin %0,4'ü şehirdeki çiftçilik faaliyetlerinin daha fazla desteklenmesi gerektiğini söylemektedir. Şehirdeki sosyal imkanların yetersizliği gençlerin sık sık vurguladığı bir diğer sorundur. Adıyaman'da yaşayan gençlerin %11,4'ü şehirdeki sosyal ve kültürel faaliyetlerin artırılması ve çeşitlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Hastane ve tıbbi personel yetersizliği, teçhizat eksikliği ve randevu sistemi ile ilgili yaşanan sorunlar gençler tarafından sıkça dile getirilmektedir. Bu noktada, gençlerin %1,4'ü sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi gerektiğini aktarmaktadır. Yine gençlerin %1,3'u psikolojik desteklerin herkes için erişilebilir olması

gerektiğini belirtmektedir.

Şehirdeki altyapı ve ulaşım sorunları da araştırmaya katılan gençlerin gündemleri arasında. Gençlerin %4,5'i başta internet, su ve elektrik olmak üzere şehirdeki altyapı hizmetlerinin güçlendirilmesini talep etmektedir. Yine, örneklemin %3,2'si ulaşım ağının genişletilmesi, ulaşım hizmetlerinin herkes için erişilebilir olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Gençler, şehirdeki siyasi sorunlara da zaman zaman dikkat çekmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin %2,1'i daha adil ve kapsayıcı bir yönetim görmeyi istemektedir. Özellikle, deprem desteklerinin eşit bir şekilde farklı gruplara ulaştırılmaması gençlerin "adalet" ve "kapsayıcılık" vurgularını pekiştirmektedir. Yine gençlerin %3,3'ü gençlerin ve diğer grupların şehirden göçünü durduracak politikaların geliştirilmesini talep etmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi gençlerin büyük bir çoğunluğu belediyenin afet yönetimini beğenmemektedir. Bununla beraber, bina enkazlarının sağlıklı bir şekilde kaldırılmaması, ağır hasarlı binaların yıkılmaması, ulaşım sisteminde aksaklıkların yaşanması, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yeterli olmaması gibi sebepler gençlerin yerel yönetimle olan bağlarını zayıflatmaktadır. Bu noktada gençlerin %1,2'si belediye hizmetlerinin iyileştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Ayrıca, gençler yerel yönetimde söz sahibi olmayı da talep etmektedir. Örneklemin %2,6'sı gençlerin siyasal katılımının güçlendirilmesi ve genç odaklı ihtiyaç analizlerinin geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Yine gençlerin %1,5'i şehirde güven ortamının sağlanmasını da istemektedir.

Yukarıdakilere ek olarak, gençlerin %2'si eğitim faaliyetlerinin güçlendirilmesini, %0,2'si gıdanın herkes için erişilebilir olmasını talep etmektedir. Ayrıca, gençlerin %3,6'sı başta molozların taşınması sürecinde yaşanan hijyen sorunları olmak üzere şehirdeki temizlik sorunlarının çözülmesi gerektiğini belirtmektedir. Son olarak, gençlerin toplam %1,6'sı mutluluğun ve huzurun hakim olduğu, ekonomik sorunların olmadığı müreffeh bir şehir istemektedir.

GENÇLERİN ADIYAMAN'A DAİR BEKLENTİLERİ	%
Depreme Dayanıklı Konutların Daha Fazla Olduğu Bir Şehir	15,5
Sosyal ve Kültürel Faaliyetlerin Daha Mümkün Olduğu Bir Şehir	14,6
Daha Fazla Yatırımın ve Ekonomik Desteğin Olduğu Bir Şehir	11,6
Daha Planlı Bir Şehir	8,9
İş İmkanlarının Daha Fazla Olduğu Bir Şehir	7,2
Daha Kalkınmış ve Gelişmiş Bir Şehir	6,4
Altyapısı Daha Sağlam Bir Şehir	4,5
Daha Temiz Bir Şehir	3,6
Daha Az Göç Veren Bir Şehir	3,3
Ulaşım Ağı Daha Güçlü Bir Şehir	3,2
Gençleri Daha Fazla Kapsayan Bir Şehir	2,6
Daha Adil ve Kapsayıcı Bir Şehir	2,1
Daha Mutlu ve Huzurlu Bir Şehir	2,1
Eğitime Daha Fazla Önem Veren Bir Şehir	2
Sağlık Hizmetlerinin Daha Erişilebilir Olduğu Bir Şehir	1,8
Psiko-Sosyal Desteğin Daha Erişilebilir Olduğu Bir Şehir	1,6
Daha Müreffeh Bir Şehir	1,6
Daha Güvenli Bir Şehir	1,5
Afete Daha Hazır Bir Şehir	1,4
Geçmiş Aratmayan Bir Şehir	1,4
Toplumun Daha Bilinçli Olduğu Bir Şehir	1,2
Belediyenin Daha Fazla Hizmet Verdiği Bir Şehir	1,2
Daha Çiftçi Dostu Bir Şehir	0,5
Gıdaya Erişimin Daha Kolay Olduğu Bir Şehir	0,2

Tablo 84 . Gelecek Dönemde Adıyaman ile İlgili Öncelikli 3 Beklentiniz Neler Olur? (%)

Gençlerin, deneyimledikleri zorluklar gelecek tasavvurunu da olumsuz etkilemektedir. Afetin getirdiği duygusal değişimler ve maruz kaldıkları sorunlar, gençlerin kendileriyle ve içinde yaşadıkları toplumla olan ilişkilerini zayıflatmaktadır.

Adıyaman'da yaşayan ve araştırmaya katılan gençlerin %66,2'si kendi gelecekleri için farklı derecelerde kaygılandığını belirtmektedir. Ayrıca, gençlerin %58,4'ü Adıyaman'ın ve %64,7'si de Türkiye'deki depremzedelerin geleceği için kaygılanmaktadır. Başka bir deyişle gençler, sadece kendileri için değil, ortak deneyimler yaşadıkları topluluklar için de kaygılanmakta, sadece bireysel değil aynı zamanda toplumsal gelişmelerden de etkilenmektedir. Gençlerin, nitel görüşmeler sırasında geleceklerini genellikle umutsuzluk, korku ve stres duygularıyla ilişkilendirdiği görülmektedir. Görüşmeciler, geleceklerini nasıl hayal ettikleri sorulduğunda, genellikle olumsuz cevaplar vermektedir:

Katılımcı 3 : Hiçbir şey görmüyorum. Hiçbir umudum yok. KPSS'ye çalışıyorum ama atanacağımı düşünmüyorum. Yine de elimden geleni yapacağım.

Katılımcı 4 : Ben üniversiteye gidip eğitim alsam bile atanacağımı bir iş bulabileceğimi düşünmüyorum. Hele ki bu sene sadece 900 İngilizce öğretmeni atadılar. Ben mezun olana kadar bu sayı daha da artacak. O yüzden şu an boşuna okuduğumu düşünüyorum.

Katılımcı 1 : Ben de hayatımda herhangi bir değişikliğin olacağını düşünmüyorum. Sıradan devam edecek gibi duruyor.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Öğrenciler de farklı arka planlara sahip diğer gençler ile benzer duyguları paylaşmaktadır:

Katılımcı 4 : Depremden önce okuma hevesim yoktu. Tam gitti. Artık bakacağız...Kader.

Görüşmeci: Peki, önündeki 5-10 yıla baktığına ne görüyorsun?

Katılımcı 5 : Esnaf olmak istiyorum. Bu şehirden gitmek istiyorum.
(Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Ebeveynlerin sadece kendi geleceklerine değil çocuklarının geleceğine de kaygı ile bakmaktadır. Özellikle siyasette yaşanan gelişmelerin de kaygıyı arttırdığı gözlenmektedir:

Katılımcı 2 : Ya ben çocuğumun bir geleceği olduğunu düşünmüyorum. Çünkü mezhep ayrımı var. Bu bir. Çocuğum okusa bile ne zaman ne kadar okusun. Bizim mezun olmuş ve iş bulamayan o kadar öğrencimiz var.
(Karma Grup, Odak Grup Görüşmesi)

Gençler, Adıyaman'ın ve depremzedelerin geleceği konusunda da benzer duygular taşımaktadır. Nitel bulgular, gençlerin Adıyaman'ın yakın zamanda toparlanamayacağına dair güçlü bir umutsuzluk içerisinde olduklarına işaret etmektedir:

Katılımcı 3 : Ben önceden de çok şehir dışına çıkan bir insandım. Her gidip gelmemde çok büyük problem yaşıyordum. Sanki şehirler arası değil de yıllar arasında gidip geliyordum gibiydi. Bu depremden önce de böyleydi. Gerçekten Adıyaman'ın hiçbir sosyal etkinliği yoktu. Bu depremden sonra da çok daha geriye gittiğimize inanıyorum. Depremden öncesinde, eski halimizde bile iyileşmeye, şehri geliştirmeye çalışırken şu haliyle daha hiç toparlanamayacak durumdayız.

Katılımcı 1 : Hepsine katılıyorum. Ben de mesela ilk kez Diyarbakır'a gideceğim zaman bir şey bekledim. Adıyaman'dan daha doğuda, daha kötüdür diye bekledim. Maksimum tarihi yerlerini gezeriz diye düşündüm. Onun dışında ne yapabiliriz ki diye gittim. Bayağı ağlayasım geldi oraya gidince. Çünkü Adıyaman'dan kat ve kat güzel bir yerle karşılaştım. Çok moralim bozuldu..

Katılımcı 1 : Adıyaman zaten zar zor, kendini yavaş yavaş geliştiren bir şehirdi. Bir şehir beş yılda geliyorsa Adıyaman on beş yılda geliyordu. Öyle bir yerd. Tam böyle bir şeyler oluyordu Umutlanmaya başlamıştık. Böyle küçük küçük, ufak da olsa bir şeyler oluyordu şehirde. Geliştiğini fark ediyorduk. Hatta son yirmi bin nüfusumuz kalmıştı büyükşehir olmak için. Sonra pat diye deprem oldu. Benden büyüklerim yani dedelerim, babaannemlerim 'benim küçükken yaşadığım haline döndü şehir' dediler. Deprem yol açtığı yıkımla birlikte resmen bir kırk yıl geriye gitti Adıyaman. Ve biz bunu bu yaşımızda görüyoruz. Bu beni çok üzüyor.
(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

	Kendi Geleceğim için...	Adıyaman'ın Geleceği için...	Türkiye'deki Depremzedeler için...
Çok Endişeliyim	%19,8	%33,6	%34,3
Endişeliyim	%46,4	%24,8	%30,4
Ne Endişeliyim Ne de Umutluyum	%20,3	%19,2	%18,8
Umutluyum	%10,3	%15,7	%10,3
Çok Umutluyum	%1,5	%3,7	%3,7
Bilmiyorum Fikrim Yok	%1,7	%3	%2,5

Tablo 85. Gelecekte Kendiniz, Adıyaman ve Türkiye Depremzeleri İçin Ne Düşünüyorsunuz? (%)

Yaşadıkları olumsuz deneyimlere ve duygu durumundaki değişimlere rağmen "umutlu" olan ya da "umutlu" olmaya çalışan gençlerin de var olduğu belirtmek gerekir. Gençlerin %11,8'i bireysel gelecekleri için, %19,4'ü Adıyaman'ın geleceği için; %14'ü de Türkiye'deki depremzedelerin geleceği için umutlu olduğunu aktarmaktadır. Nitel görüşmeler sırasında, olumsuz duygularla beraber "umut", "dayanışma" ve "beraberlik" gibi toplumsal iyileşmeye katkı sağlayan kavramların da gençler tarafından vurgulandığı belirtilmelidir. Gençler, bir umut arayışında olduklarını görüşmeler sırasında ifade etmektedirler:

Katılımcı 2 : bir umut arıyoruz. Gelecekte sadece tek istediğimiz şey, bir umut. İyi bir hayat yaşayabileceğimize dair bir umut olursa ona tutunarak devam edebiliriz.

Katılımcı 3 : Karamsar değiliz. Her şeye rağmen karamsar değiliz.

Katılımcı 2 : Sadece umut arıyoruz. O umudu bulma ümidiyle...

Katılımcı 1 : Mücadeleye devam ediyoruz.
(Alevi Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Gelecekte daha iyi şartlarda yaşayabilme olasılığı gençlerin duygu durumunu bazı noktalarda olumlu etkilediği de görülmektedir:

Katılımcı 2 : Ben geleceğimden umutluyum. Yani ertelemeli olur, erken olur bilmiyorum ama kendi gösterdiğim çabadan dolayı er ya da geç güzel ve iyi bir gelecek yaşayacağıma inanıyorum.

Katılımcı 1 : Ben de umutsuz değilim. Çünkü bayağı emek verdik biz bu yıl kütüphanede. Bunun emeğini alacağımıza inanıyoruz hepimiz. Olursa da çok güzel bir meslek, hayalim var. .
(Kadın Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Gençler, iyi bir planlama ve yönetim ile Adıyaman'ın depremin etkilerinden kurtulabileceğini ve daha müreffeh bir şehir olabileceğini düşünmektedir:

Katılımcı 1 : Doğru yönetilirse güzel olur. Aynı şekilde yönetime devam edilirse farklı bir şey olmaz.

Katılımcı 2 : Projesi çizilirse mesela. Amerika'da falan her şey düzenli, bazı eyaletlerde falan. Yaşadığımız bu karmaşıklık giderdi.

Katılımcı 3 : Şehir planlamasına bağlı aslında.
(Öğrenci Grubu, Odak Grup Görüşmesi)

Nitel görüşmeler, şehrin toparlanması için iyi bir yönetimin ve toplumsal bilincin de olması gerektiğini vurgulamaktadır:

Katılımcı 3 : Ben o konuda da çok karamsar değilim. Her şey düzeltirebilir yani. Adıyaman depremden önce de mükemmel bir şehir değildi. Ama depremden sonra toparlansa daha da iyi olabilir. Yönetim, tamamen yönetim. Yani bu sorunun cevabı, yönetimle ilgili. Başka bir şeye bağlayamıyorum.
(Alevi Grup, Odak Grup Görüşmesi)

BÖLÜM IX – SONUÇ VE ÖNERİLER

9. Sonuç ve Öneriler

6 Şubat 2023'te Türkiye'nin 13 ilinde yoğun bir şekilde hissedilen depremler, binlerce insanın hayatını kaybetmesine ve yaralanmasına, milyonlarca insanın ise derinden etkilenmesine yol açtı. Bu süreçte, birçok kişi temel ihtiyaçlardan mahrum kaldı. Depremi hemen ardından başlatılan ilk yardım ve arama-kurtarma faaliyetleri, zamanla iyileştirme çalışmalarına evrildi. Adıyaman, yerel ve bölgesel dezavantajlara sahip bir şehir olarak, bu depremlerden en çok etkilenen yerleşim yerlerinden biri olmuştur. Yardımların geç ulaştığı şehirde birçok kişi evini, işini ve sahip olduğu imkanları kaybetti. Şehirde yaşayan gençler de diğer demografik gruplar gibi depremlerin etkisini yoğun bir şekilde hissetti.

Bu rapor, Adıyaman'da yaşayan gençlerin deprem sürecinde ve sonrasında yaşadıkları deneyimleri, ihtiyaçlarını ve taleplerini dile getirmeyi amaçlamaktadır. Gençlerin temel ihtiyaçlara erişimde yaşadıkları zorluklar, toplumsal önyargılar ve yaş temelli ayrımcılıklar nedeniyle daha da karmaşık hale gelebilmektedir. Deprem gibi büyük afetlerin etkisiyle, gençler eğitim, sağlık, sosyal ve ekonomik açıdan çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya kalmakta, bu da onların sağlıklı bir yetişkinlik dönemine geçişini zorlaştırmaktadır.

Bu raporda gençlerin afet yönetimine katılımının önemi vurgulanmakta ve gençlerin aktif olarak süreçlere dahil edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu, hem onların ihtiyaçlarının ve taleplerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak hem de yenilikçi çözümler sunmalarına olanak tanıyacaktır. Rapor ayrıca, deprem sonrası gençlerin taleplerini ve deneyimlerini göz önünde bulundurarak, afet yönetim süreçlerinin gençlerin katılımına uygun bir şekilde tasarlanması gerektiğini de belirtmektedir.

Adıyaman'da yaşayan 18-29 yaş arası gençlerle yapılan saha çalışması ve araştırma bulguları, gençlerin deprem sırasında ve sonrasında yaşadıkları deneyimleri ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Depremi gençler üzerindeki etkileri, onların ihtiyaçları ve gelecek perspektiflerine dair veriler, afet yönetiminde gençlerin daha fazla dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, bu rapor, gençlerin deprem sonrası dönemlerde yaşadıkları sorunları ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Gençlerin aktif ve anlamlı katılımını teşvik eden afet yönetim süreçleri oluşturulması, gelecekteki olası afetlerin etkisini azaltmada ve gençlerin yaşam kalitesini arttırmada kritik bir rol oynayacaktır. Bu doğrultuda, raporun aşağıda sunduğu öneriler, gençlerin ihtiyaçlarını görünür kılmak için yanı sıra, genç katılımı afet yönetimine dair ipuçları sunmakta ve gençlerin taleplerini dile getirmektedir.

Barınma İhtiyacının Ucuz ve Hızlı Bir Şekilde Çözülmesi:

Araştırmaya göre Adıyaman'da yaşayan gençlerin yaklaşık %16'sı çadırda veya konteyner kentte yaşamaktadır. Bununla birlikte, kendi evlerine dönen ya da başka eve kiraya çıkan gençler de evlerinin sağlam olup olmadığı konusunda endişe yaşamaktadır. Mevcut sağlam konut sayısı, herkes için yeterli ve erişilebilir değildir. Ayrıca, Haziran 2024 itibarıyla depremde kiracılara sağlanan kira desteğinin sonlandırılması durumu da kötüleştirmiştir. Bu nedenle, gençlerin ve diğer grupların barınma ihtiyacının hızlı ve ucuz bir şekilde giderilmelidir.

Sosyalleşme Alanlarının Kurulması:

Deprem öncesinde bile Adıyaman'da yetersiz olan sosyal mekanlar, deprem sonrasında daha da azalmıştır. Gençlerin sosyal etkileşimlerini artırmak, toplumsal birlikteliğini kuvvetlendirmek ve psikolojik iyilik hallerini desteklemek amacıyla tiyatro, sinema, alışveriş merkezi, spor salonu gibi güvenli ve erişilebilir sosyalleşme alanları oluşturulmalıdır.

Sosyal ve Kültürel Etkinliklerin Arttırılması:

Sosyal mekanların yetersizliği, sosyal ve kültürel faaliyetleri de olumsuz etkilemektedir. Gençlerin sosyo-kültürel gelişimini desteklemek amacıyla tiyatro, konser, spor müsabakası gibi düzenli etkinlikler tertiplenmeli ve bu etkinliklere erişim kolaylaştırılmalıdır.

Ucuz ve Erişilebilir Wi-Fi Noktalarının Kurulması:

Adıyaman'daki altyapı sorunları ve internetin

yüksek maliyeti, gençlerin internet erişimini kısıtlamaktadır. Özellikle konteyner kentlerde ve çadırlarda yaşayanlar için bu sorun daha da ciddi boyutlardadır. Bu noktada, gençlerin bilgiye ve sosyal faaliyetlere erişimini ve dijital dünyaya katılımını desteklemek için şehir genelinde ücretsiz Wi-Fi noktaları kurulmalıdır.

İstihdamı Arttırmaya Yönelik Politikaların ve Programların Geliştirilmesi:

Araştırma, yaklaşık her on gençten altısının depremden sonra işini kaybettiğini, şehirdeki ticari faaliyetlerin ciddi düşüş yaşadığını göstermektedir. Genç işsizlikle mücadele etmek ve iş gücünü arttırmak için devlet, yerel yönetimler ve özel sektör iş birliğiyle istihdam yaratacak politikalar ve programlar geliştirilmelidir. Bu noktada hem geleneksel hem de dijital iş kollarındaki istihdam fırsatlarının genişletilmesine katkı sunacak ve genç kadınların da işgücüne katılımını teşvik edecek kapsamlı bir kalkınma planı tasarlanmalıdır.

Sosyal Desteklerin Arttırılması:

Depremın yıkıcı etkisiyle birlikte birçok genç maddi zorluklar yaşamakta, çoğu ekonomik sorunlar nedeniyle temel ihtiyaçlarına erişememektedir. Dolayısıyla, depremden olumsuz etkilenen gençlerin kısa ve orta vadede ekonomik olarak desteklenmeleri için sosyal yardım programları genişletilmelidir.

Nitelikli Eğitimci ve Eğitim Kurumunun Sayısının Arttırılması:

Deprem nedeniyle birçok eğitmen yaşamını kaybederken, eğitim kurumları da ciddi hasar gördü. Bununla birlikte, birçok eğitmen de şehirden ayrılmak durumunda kaldı. Bu sebeple, eğitim kalitesini yükseltmek amacıyla nitelikli öğretmenlerin istihdamı artırılmalı ve hasar gören eğitim kurumları yenilenmelidir.

Kütüphanelerin Geliştirilmesi:

Şehirde gençlerin ders çalışabileceği ve ücretsiz kitap edinebileceği mekanlar yetersizdir. Bu sorun, özellikle konteyner kentlerde ve çadırlarda yaşayan gençler tarafından daha güçlü hissedilmektedir. Bundan dolayı, gençlerin eğitimine katkıda bulunmak ve kültürel gelişimlerini desteklemek için kütüphanelerin sayısı ve içeriği

zenginleştirilmelidir.

Gençlik Merkezlerinin Yapılandırılması:

Araştırmaya göre her on gençten dokuzu gençlik merkezlerinden yararlanmamaktadır. Gençlerin bir kısmı merkezlerinden varlığından haberdar değilken, bazıları da kurumun uzaklığından veya kurs içeriklerinin yetersizliğinden/verimsizliğinden dolayı gençlik merkezlerine gitmeyi tercih etmemektedir. Buna binaen, gençlerin yararlanmaması amacıyla gençlik merkezlerinin programları gözden geçirilmeli ve gençlerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

Merkezler, gençlerin ilgisini çekecek etkinlikler düzenlemeli ve bu etkinlikler gençlerin ilgi alanlarına göre çeşitlendirilmelidir.

Ayrıca, gençlik merkezlerinin varlığı ve faaliyetleri hakkında gençlerin düzenli olarak bilgilendirildiği etkili iletişim stratejileri geliştirilmelidir. Hakeza, gençlik merkezlerine şehrin belirli bölgelerinden ulaşımı kolaylaştıracak ücretsiz servisler sağlanmalıdır. Tüm bu yapılandırma sürecinin daha etkili ve sağlıklı olabilmesi için de sivil toplum kuruluşları ve gençlik örgütleriyle koordineli bir şekilde çalışılmalıdır.

Hastane ve Tıbbi Personel Sayısının Arttırılması:

Sağlık sisteminde yaşanan sorunlar sadece gençleri değil, toplumun tüm kesimlerini olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla, sağlık hizmetlerine erişimi artırmak için hastane kapasitesi ve tıbbi personel sayısı artırılmalı ve şehirdeki sağlık altyapısı güçlendirilmelidir.

Psikolojik Destek Faaliyetlerinin Arttırılması:

Gençlerin depremin olumsuz etkilerine uzun süre maruz kalmaları ruhsal sorunlara neden olabilmektedir. Araştırma, Adıyaman'da yaşayan gençlerin deprem sonrası çeşitli psikolojik gerilimler yaşadığını, duygu durumlarında negatif değişimler olduğunu ve psikolojik desteğe ihtiyaçlarının arttığını göstermektedir. Dolayısıyla, depremin psikolojik etkilerini hafifletmek için ücretsiz psikolojik destek hizmetleri yaygınlaştırılmalı ve gençlere yönelik özel programlar geliştirilmelidir.

Deprem ile İlişkili Davalar için Hukuki Desteğin Arttırılması:

Depremden dolayı binlerce insanın yaşamını kaybetmesi ve birçok konutun hasara uğraması kapsamlı bir hukuki değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu sebeple, deprem sonrası hukuki süreçlerde gençlerin taleplerini değerlendirmek ve ilgili makamlara ulaştırmak için ücretsiz hukuki danışmanlık ve destek hizmetleri sağlanmalıdır.

Ulaşım Sisteminin Geliştirilmesi:

Gençlere göre, şehirdeki ulaşım altyapısı yeterli değildir ve toplu taşımacılık oldukça pahalıdır. Bu kapsamda, gençlerin şehir içinde rahat ve ekonomik bir şekilde hareket edebilmesi için ulaşım ağları genişletilmeli ve ulaşım maliyetleri düşürülmelidir. Bu kapsamda, bisiklet gibi ucuz ve çevre dostu ulaşım araçlarının kullanımı da teşvik edilmelidir. Bunun için bisiklet yolları yapılmalı ve gençlerin kolaylıkla bisiklet temin edebilecekleri istasyonlar kurulmalıdır.

Kamu Kurumlarındaki Gençlik Politikalarının Revize Edilmesi:

Araştırmaya göre, Adıyaman'da ikamet eden gençlerin sadece %9'u AFAD ve Kızılay gibi kamu kurumlarında gönüllü olarak yer almıştır ya da almaktadır. Dolayısıyla, afet yönetiminde gençlerin daha etkin rol almasını sağlamak için AFAD ve Kızılay gibi kurumların gençlik politikaları gözden geçirilmeli ve güncellenmelidir.

Sivil Toplum Örgütlerinde Gençlik Katılımının Güçlendirilmesi:

Araştırma, gençlerin sivil toplum faaliyetlerine ilgi duyduğunu ve çalışmalarına destek verdiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, gençlerin var olan ilgisini arttırmak ve toplumsal hayata aktif katılımını teşvik etmek için sivil toplum örgütleri gençlere yönelik çalışmalar ve etkinlikler düzenlemelidir.

Genç Katılımcı Bir Afet Yönetimi Politikasının Geliştirilmesi:

Gençler, afetlerden en fazla etkilenen gruplardan biridir ve bu durum, onların temel ihtiyaçlarının diğer gruplardan farklı olabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Ayrıca gençler,

çeşitli yeteneklere sahip oldukları için afet süreçlerinde önemli roller üstlenebilmektedir. 6 Şubat Depremleri de bunu bir kez daha göstermiştir. Dolayısıyla, gençlerin deneyimlerini dikkate almak, ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak ve afet yönetimi süreçlerinde katılımını güçlendirmek amacıyla genç katılımcı politikalar ve stratejiler geliştirilmelidir.

Sonuç olarak, 2023'teki 6 Şubat depremleri sonrası Adıyaman'da yaşayan gençlerin ihtiyaçları ve karşılaştıkları sorunlar detaylı bir şekilde ele alınmış ve çözüm önerileri sunulmuştur. Gençlerin afet yönetim süreçlerine katılımının teşvik edilmesi, sadece onların ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılmasını sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda afetlerin olası etkisinin azaltılması hususunda katkı sunmalarına da olanak tanıyacaktır.

Yaşanan tüm bu zorluklara rağmen, Adıyaman'daki gençlerin umutlarını korumaya ve geleceğe dair olumlu beklentilerini sürdürmeye çalıştıkları görülmektedir. Gençlerin sosyal, siyasal, ekonomik ve psikolojik iyilik hallerini destekleyen politikaların hayata geçirilmesi, onların umutlarını ve potansiyellerini gerçeğe dönüştürmede ve gelecekteki olası afetlere karşı toplumsal dayanıklılığı arttırmada kritik bir rol oynayacaktır.

KAYNAKÇA

- Abatay, B. (2024, Şubat 2024). *6 soruda 6 Şubat depremleri*. 06 13, 2024 tarihinde BBC Türkçe: <https://www.bbc.com/turkce/articles/cnen1eep0elo#:~:text=%C4%B0%C3%A7i%C5%9Fleri%20Bakan%C4%B1%20Ali%20Yerlikaya%20,213%20ki%C5%9Finin%20de%20yaraland%C4%B1%C4%9F%C4%B1n%C4%B1%20s%C3%B6yledi> adresinden alındı
- Anderson, W. A. (2005). Bringing Children into Focus on the Social Science Disaster Research Agenda. *International Journal of Mass Emergencies and Disasters*, 23(3), 159-175.
- Aries, P. (1962). *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*. New York: Alfred A. Knopf.
- Bayat, A., & Herrera, L. (2010). Introduction: Being Young and Muslim in Neoliberal Times. A. Bayat, & L. Herrera (Dü) içinde, *Being Young and Muslim: New Cultural Politics in the Global South and North* (s. 3-24). New York: Oxford University Press.
- Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi. (2020). *Words into Action: Engaging for resilience in support of the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030*. Genova: Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi.
- Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi. (2023). *Afet Terminolojisi*. İzmir: Hukuk, Doğa ve Toplum Vakfı - HUDOTO.
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. (1989). 06 03, 2024 tarihinde <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text> adresinden alındı
- Bourdieu, P. (1993). 'Youth' is Just a Word. S. i. *Question içinde*, Pierre Bourdieu (s. 94-102). Londra: Sage Publications.
- Checkoway, B. (2011). What is Youth Participation? *Children and Youth Services Review*, 33, 340-345.
- Cox, R. S., Scannell, L., Heykoop, C., Tobin-Gurley, J., & Peek, L. (2017). Understanding Youth Disaster Recovery: The Vital Role of People, Places, and Activities. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 22, 249-256.
- Ergünay, O. (2009). Doğal Afetler ve Sürdürülebilir Kalkınma. *Deprem Sempozyumu* (s. 1-11). Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2009). Türkiye'de Afet Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(22), 147-164.
- Fernandez, G., & Shaw, R. (2013). Youth Council Participation in Disaster Risk Reduction in Infanta and Makati, Philippines: A Policy Review. *International Journal of Disaster Risk Science*, 4(3), 126-136.
- Friedmann, F. G. (1971). *Youth and Society*. London and Basingstoke: The Macmillan Press.
- Gibbs, L., Block, K., Harms, L., MacDougall, C., Baker, E., Ireton, G., . . . Waters, E. (2015). Children and young people's wellbeing post-disaster: Safety and stability are critical. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 14(2), 195-201.
- Gillis, J. (1974). *Youth and History: Tradition and Change in European Age Relations 1770-Present*. New York: Academic Press.
- James Currey.

- Hawkins, R. L., & Maurer, K. (2010). 'You fix my community, you have fixed my life': the disruption and rebuilding of ontological security in New Orleans. *Disasters*, 35(1), 143-159.
- Honwana, A., & Boeck, F. d. (2005). *Children & Youth in Africa: Agency, Identity & Place*. A. Honwana, & F. d. Boeck (Dü) içinde, *Makers & breakers: children and youth in postcolonial Africa*. Londra: James Currey.
- ILO Türkiye Ofisi. (2023). Şubat 2023 depreminin Türkiye'de işgücü piyasası üzerinde etkileri. International Labour Organization.
- Jones, G. (2009). *Youth*. Cambridge: Polity Press.
- Kentel, F. (2005). Türkiye'de genç olmak: Konformizm ya da siyasetin yeniden inşası. *Birikim*, 196, 11-17.
- Lüküslü, D. (2005). Constructors and constructed: youth as a political actor in modernising Turkey. J. Forbrig (Dü.) içinde, *Revisiting youth political participation: Challenges for research and democratic practice in Europe* (s. 29-36). Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Lüküslü, D. (2009). Türkiye'de "Gençlik Miti": 1980 Sonrası Türkiye Gençliği. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Maharjan, N. (2022). *Understanding Nepali Youth's Community Participation in the Post-Disaster Context*. Doktora Tezi. Faculty of Social Sciences, Brock University.
- Marcuse, H. (1955). *Reason and Revolution: Hegel and the Rise of Social Theory*. London: Routledge & Kegan Paul.
- Mitchell, T., Tanner, T., & Haynes, K. (2009). *Children as agents of change for disaster risk reduction – Lessons from El Salvador and the Philippines*. Institute of Development Studies; Plan International.
- Özmen, B., & vd. (2005). *Afet Yönetimi ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü. Deprem Sempozyumu 2005*. İzmit.
- Peek, L. (2008). Children and Disasters: Understanding Vulnerability, Developing Capacities, and Promoting Resilience – An Introduction. *Children, Youth and Environments*, 18(1), 1-29.
- Physiopedia. (tarih yok). *Disaster Management*. 06 02, 2024 tarihinde https://www.physio-pedia.com/Disaster_Management adresinden alındı
- Save the Children. (2007). *Leaving Disasters Behind: A Guide to Disaster Risk Reduction in Ethiopia*. Save the Children USA; International Institute of Rural Reconstruction.
- Wen, J., Wan, C., Ye, Q., & vd. (2023). Disaster Risk Reduction, Climate Change Adaptation and Their Linkages with Sustainable Development over the Past 30 Years: A Review. *International Journal of Disaster Risk Science*, 14, 1-23.
- Wyn, J., & White, R. (1997). *Rethinking Youth*. New South Wales: Allen & Unwin Pty.